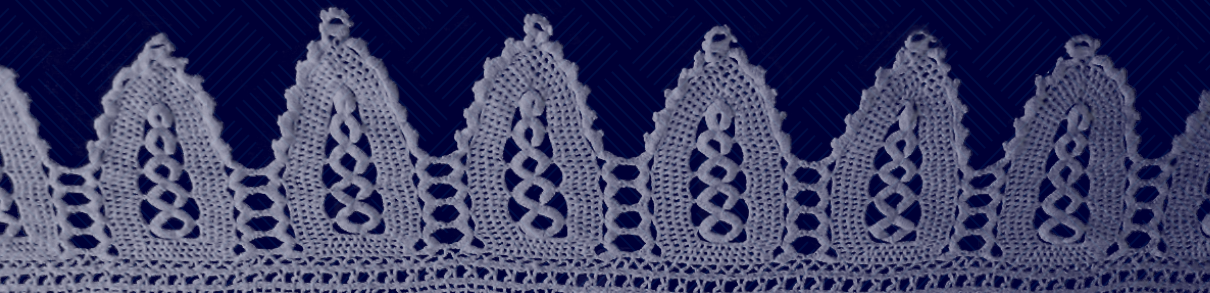

KARMEN KENDA-JEŽ

SHRANLI SMO JIH V BANČAH

Slovarski prispevek k poznavanju oblačilne kulture v Kanalski dolini
Contributo lessicale alla conoscenza dell'abbigliamento in Val Canale

SHRANLI SMO JIH V BANČAH

Karmen Kenda-Jež

Shranli smo jih v bančah

Slovarski prispevek k poznavanju oblačilne kulture v Kanalski dolini

Contributo lessicale alla conoscenza dell'abbigliamento in Val Canale

Izdali / Edito da

SKS Planika Kanalska dolina, Centro culturale Sloveno Stella Alpina Val Canale, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Istituto per la lingua slovena "Fran Ramovš" CRS ASSA, Slovenski raziskovalni inštitut SLORI, Istituto sloveno di ricerche SLORI

Založila / Pubblicato da

Založba ZRC, ZRC SAZU

Uredila / A cura di

Nataša Gliha Komac

Aktivno sodelovanje / Con la

partecipazione attiva

Maria Moschitz

Koordinacija / Coordinamento

Nataša Gliha Komac, Rudi Bartaloth

Recenzija / Recensione

Vera Smole, Peter Weiss

Prevod v italijanščino / Traduzione in lingua italiana

Robert Grošelj, Matej Šekli

Prevod v nemščino in

slovaropisna redakcija /

Traduzione in lingua tedesca e

redazione del vocabolario

Andrejka Žejn

Predmete in oblačila so posodili /

Hanno prestato oggetti e abiti

Fotografije / Fotografie

Maria Moschitz, Cornelia Tišal, družina Krajnc
Fotografski arhiv raziskovalnega tabora Kanalska dolina 2003–2007 / Archivio fotografico dello stage di ricerca Val Canale 2003–2007, Matevž Smole, Rudi Bartaloth

Oblikovanje / Impaginazione

Brane Vidmar, Milojka Žalik Huzjan

Tisk / Stampa

Tiskarna Medium d. o. o., Žirovnica

Naklada / Tiratura

300 izvodov / 300 copie

Prva izdaja, drugi natis / Prima edizione, ristampa

S finančno podporo /

Con il contributo finanziario

avtonomne dežele Furlanije - Julijske Krajine
regione autonoma Friuli Venezia Giulia

Besedilo je bilo pripravljeno z vnašalnim sistemom ZRCola (<http://ZRCola.zrc-sazu.si>), ki ga je na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU v Ljubljani (<http://www.zrc-sazu.si>) razvil Peter Weiss.

Per la stesura del testo è stato utilizzato il sistema dei caratteri ZRCola (<http://ZRCola.zrc-sazu.si>), elaborato da Peter Weiss al Centro di ricerche scientifiche dell'Accademia slovena delle scienze e delle arti di Ljubljana (<http://www.zrc-sazu.si>).

Digitalna verzija (pdf) je pod pogoji licence <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

prosto dostopna: <https://doi.org/10.3986/9789610504023>.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

391(450.365)=163.6
391(038)=163.6'282
811.163.6'282(450.365)

KENDA-Jež, Karmen

Shranili smo jih v bančah : slovarski prispevek k poznavanju oblačilne kulture v Kanalski dolini = contributo lessicale alla conoscenza dell'abbigliamento in Val Canale / Karmen Kenda-Jež ; [prevod v italijanščino Robert Grošelj, Matej Šekli, prevod v nemščino Andrejka Žejn ; fotografije fotografski arhiv raziskovalnega tabora Kanalska dolina 2003-2007, Matevž Smole, Rudi Bartaloth]. - 1. izd., 2. natis = 1a ed., ristampa. - Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2014

ISBN 978-961-254-695-3
273680896

SHRANLI SMO JIH V BANČAH

SLOVARSKI PRISPEVEK K POZNAVANJU OBLAČILNE KULTURE
V KANALSKI DOLINI

CONTRIBUTO LESSICALE ALLA CONOSCENZA
DELL'ABBIGLIAMENTO IN VAL CANALE

Karmen Kenda-Jež

KAZALO / INDICE

Predgovor / Premessa	7
Oblačila naših dedkov in babic	9
Narečno	9
Knjižno	10
I vestiti dei nostri nonni	11
Slovar oblačilnega izrazja	17
Uvod	17
Gradivo	18
Geslo	18
Označevalniki	20
Kratice in krajšave	21
Znaki in simboli	22
Dizionario del lessico dell'abbigliamento	23
Introduzione	23
Materiale	24
Sezione lemmatica	24
Qualificatori	26
Sigle e abbreviazioni	27
Segni e simboli	28
Literatura / Bibliografia	29
Slovar / Dizionario / Wörterbuch	31
Knjižnoslovensko-narečni seznam / Elenco sloveno standard – sloveno dialettale / Schriftslowenisch-slowenischdialektaler Index	61
Italijansko-slovenskonarečni seznam / Elenco italiano – sloveno dialettale / Italienisch-dialektalslowenischer Index	64
Nemško-slovensko narečni seznam / Elenco tedesco – sloveno dialettale / Deutsch-dialektalslowenischer Index	69

PREDGOVOR / PREMESSA

Pred vami, drage bralke in bralci, je že drugi natis knjige *Shranli smo jih v bančah*, prvi obsežnejši slovarski prispevek k poznavanju oblačilne kulture v Kanalski dolini. Delo je nastalo v okviru raziskovalnih taborov, ki jih organizira Slovensko kulturno središče Planika v Kanalski dolini. Usposobljeni strokovnjaki, raziskovalci in sodelavci so s pomočjo otrok, ki obiskujejo dejavnosti našega centra, za objavo izbrali in pripravili zahtevno in obsežno gradivo.

Knjiga seznanja bralca z večjezičnim oblačilnim izrazjem Kanalske doline in pomeni pomemben prispevek k ohranitvi bogate dolinske kulturne dediščine.

V naslednjem raziskovalnem obdobju nas čaka še veliko dela, mislim pa, da smo dokazali, da smo pri svojem delu uspešni.

Posebna zahvala gre avtorici knjige, vsem sodelavcem in raziskovalcem ter podpornikom.

Di fronte a Voi, gentili lettrici e lettori, il *Contributo lessicale alla conoscenza dell'abbigliamento in Val Canale* ovvero il libro che è nato nell'ambito degli stage di ricerca organizzati dal Centro culturale sloveno Stella alpina – Planika. Esperti, ricercatori e collaboratori con l'aiuto dei ragazzi che frequentano le attività del nostro Centro hanno scelto, catalogato e predisposto il voluminoso e complesso materiale per la pubblicazione del libro.

Il libro sarà di aiuto al lettore nella conoscenza e scoperta della cultura autoctona dell'abbigliamento sloveno della Val Canale ed allo stesso tempo aiuterà a conservare questa ricca eredità culturale che altrimenti malto probabilmente potrebbe andare persa.

Nel prossimo futuro ci aspetta ancora malto lavoro, ritengo però, che abbiamo dimostrato di lavorare con successo.

Un ringraziamento particolare vada all'autrice del libro, a tutti i collaboratori, ricercatori e sostenitori.

Rudi Bartaloth

OBLAČILA NAŠIH DEDKOV IN BABIC

Pripoveduje Maria Moschitz¹

NAREČNO

Ná:šë prë:đniki ní:sa mé:le kà:jse gwà:ntu – sa mé:le ŋ pà:r gwà:ntu za ɯsà:k ðè:n ŋ pə tə liəpe gwá:nte za svet gùəđ.

Se spù:nəm, də ŋ nađíəl'əx sa b'le 'wəščəs fà:jn abliəčəne.

Mó:štwa sa mé:le nawà:đno 'təmno sí:be al 'pa pwá:be gwá:nte, biəu sré:šče, kravà:tj, lá:jbəč, zwá:ta ú:ra, čìəŋca, k sa ja nasí:le ŋ zò:kčə. Za ta bli:če nađíəle sa pə mé:le čəŋ g'want, tò: jə b'wə za sbè:tga Jò:žafa, za blika nùəč. Tù:đə nə biəŋəxtə ŋ pə na žé:gn sa mó:štwa nasí:le čəŋ g'want. Žé:ne u stà:rəx cà:jtəx sa pa mé:le dò:je čì:kl'e, šlabà:nče, z'wa tésne u pá:sə, znó:tra sa blè: pərší:wane fi:špom pá:ntjne,² xà:ftjče, drú:karje, žnú:re, x'kə, də sa 'wəxkə p'rou fè:st zavé:zalə ŋ pa x'kə, đə sa zglé:đle w'se žé:ne šlò:ŋk. Kà:če šlabà:nče sa mé:le šró:če mašé:tne, bə'sak krà:gjč, đbiə wórste knó:fu.

Knó:fe sa blè: z'wa fà:jn, kà:če sa blè: pazwačé:ne, kà:če sa se fè:jst svíətlə, kà:če sa blè: zə štó:fam pakri:te, kà:ka 'bart še na məšé:tnəx ŋ pa na krà:gjčə sa blè: knó:fə ŋ pa kù: ŋ kù: akùəle špi:cjne. Má:ma mę je prá:bwə, đə pər stà:rəx cà:jtəx sa mé:le tù:đə nò:še.

Ta_()žé:n'əne žé:ne sa na gwá:bə nasí:le na z'wa líəpa à:uba, črna ŋ pə zwá:ta, ta lé:đək đé:čle sa pa mé:le rò:znasta à:uba. Tù:đə miəđər je biəu rò:žnəst al pa zwá:t. Čì:kl'a je b'wa đó:ga, nagəŋəna u pá:sə, nawà:đno rú:se bə:rbe.

Bù:rtəx je biəu rò:žnəst, bíəle bə:rbe. Ó:lšpət, tò: je plú:znəca, je biəu tù:đə bíəu, je 'mou šró:če raká:be š:_()pi:cəlnə. M pə k tò:tə nò:šə sa žé:ne nasí:le štrí:kane sò:kne, bəsó:če đə kalíən. Abù:le sa ní:šče čìəul'e al pa ští:fjne z žnú:rə.

U Ú:kvəx sa pa mé:le žé:ne miəđər s knó:fə, zabé:zən z na zwá:ta žnú:ra. Na rá:mne sə djá:le rò:žnəst faca'lat s frò:znə. Pa mó:štwa Ú:kəx sa mé:le tù:đə nò:ša – lé:đraste xwá:če, dò:je bíəle gà:če, ó:naste štú:mfe, bəsó:če čìəul'e z žnú:rə, ŋ zá:matj lá:jbəč, sré:šče ŋ pa pəđə lá:jfčə sa mé:le faca'lat.

U ná:šə xí:šə ŋ Žà:bŋəx je b'wə kà:jse pwá:ca pat striəxa. Mó:ja stà:ra má:tə ŋ pə mó:je s'tar ó:ča sa đjà:le pađ striəxa ta stà:re kó:stne, šù:blá:đjne, psi:xe, bə:nče, tò:fj, kù:fre ŋ pa nó:tər sə naruná:le tə stà:re rači:, 'kor ní:sa bəč nù:calə, ŋ pa rači:, 'kor sa šé: nù:calə.

Štò:f əđ tə stà:rəx gwà:ntu jə biəu z'wa đó:bər. Sò:kne, ká:pe, puló:varje sa žé:ne samè: štrí:kale. M pə ŋ_()sà:čə xí:šə je biəu kó:rwat ŋ pa žé:ne sa samè: pré:đle ó:na.

Pər stà:rəx cà:jtəx sa l'ədi: sjá:le pré:ja ŋ pa tká:le ŋ pa mò:j Mé:žnarju s'tar ó:ča je narè:đu s pré:ja ta đamà:če rjú:še ŋ pə á:ntše. K sŋ b'wa jəs mì:kna, sma 'še mé:le pər xí:šə tətə á:ntše ŋ pa se spù:nəm, da sma jəx nù:calə ŋ pa đə sa blè: z'wa mó:čne ŋ pa rú:faste. Kà:jse rači: sa ná:šə prë:đniki xrá:nle.

Fà:jn zruná:na je b'wa 'wəščas u kó:stnə ta žì:đana ŋ pa ští:kana kórstna ərjú:xca ŋ pa ta xè:kl'ana ađé:jca. M pə s tò:ta_()đé:jca je stà:ra má:ma pakri:wa tù:đə jórəbəs, 'đər je nę:swa žé:gmat jađi: u cíərku za b'lika nùəč. M pə xrá:nle sa tù:đə krá:ncj əđ nabé:ste, k je biəu narè:đ z úəska, sbíəča əđ ta pərbga sbé:đga_()bxají:wə, tə đamà:če ərjú:še, pò:le ští:kane rjú:še za na pà:rne, bwači:lce zə špi:cjne ŋ pa z monogrà:məm, 'kor sa ští:kale đé:čle, priək sa se žaní:le.

M pə xrá:nle sa štrí:kane sò:kne, ta đamà:če á:ntše, fiəgò:nče, pò:le pərtí:če, đé:kjče,

¹ S posnetka radijske oddaje *Tam, kjer teče bistra Bela*, ki je bila predvajana na radiu Trst A 28. oktobra 2006. Transkribiral Matej Šekli.

² *Fišponpantelj*, enkratnica namesto *fišpaler, fišpaner* 'opornica iz ribje kosti', prim. slovarsko gradivo.

kapè:rdé:kne. M̩ pa xrá:nlɛ sa tù:đɛ ta ɔ:naste m̩ pa ta ži:đaste facalíate, pó:le tà:šljɛ, à:ɥbe, ɯmarè:le, šlaɓa:nɛ.

M̩ pa s cà:jtm̩, k je pri:šwa drù:ga mó:da, sa žé:ne pranarè:đlɛ ta šrùoče m̩ pa ta đò:je či:kl'e m̩ pa s tò:tm̩ štò:fam sa narè:đlɛ gwá:nte zə trò:če, k 'ix jə b'wu 'wəʃčas kà:jse.

Ná:šɛ prè:dniki ni:sa mé:lɛ ŋ xkà:j gwà:ntu, kà:kər mǎ:ma mi:, pa abè:đŋ g'want, kor mi: nò:sma nɔ:, ni: x'kə đò:bər m̩ pa fà:jn narè:t, kà:kər ti:stɛ əđ na 'bart!

KNJIŽNO

Naši predniki niso imeli veliko oblek, so imeli par oblačil za vsak dan in lepe obleke za praznike.

Se spomnim, da so bili za praznike vedno lepo oblečeni.

Moški so imeli navadno temno sive ali modre obleke, belo srajco, kravato, telovnik, zlato uro, verižico, ki so jo nosili v žepu. Za velike praznike pa so imeli črno obleko, to je bilo za svetega Jožefa, za veliko noč. Tudi za božič in za zeganje so moški nosili črno obleko. Ženske v starih časih pa so imele dolga krila, šlabanke, zelo tesne v pasu, znotraj so bile prišite ribje kosti, zaponke, pritiskači, trakovi, tako da so lahko prav močno zavezale, in pa tako, da so bile vse ženske videti vitke. Nekatero šlabanke so imele široke manšete, visok ovratnik, dve vrsti gumbov.

Gumbi so bili zelo lepi, nekateri so bili pozlačeni, nekateri so se zelo svetili, nekateri so bili oblečeni v blago, včasih so bili gumbi celo na manšetah in na ovratniku, okoli in okoli pa čipke. Mama mi je pravila, da so imeli v starih časih tudi noše.

Poročene ženske so na glavi nosile zelo lepe avbe, črne in zlate, neporočena dekleta pa so imela rožaste avbe. Tudi životec je bil rožast ali zlat. Krilo je bilo dolgo, nabrano v pasu, navadno rjave barve.

Predpasnik je bil rožast, bele barve. Ošpetelj, to je bluza, je bil tudi bel, je imel široke rokave s čipkami. In k tej noši so ženske nosile pletene nogavice, visoke do kolen. Obule so nizke čevlje ali pa škorenjce z vezalkami.

V Ukvah pa so imele ženske životec z gumbi, prevezanimi z zlato vrvico. Čez rame so dale rožasto ruto z resami. Tudi moški v Ukvah so imeli nošo, usnjene hlače, dolge bele spodnje hlače, volnene nogavice, visoke čevlje z vezalkami in žameten telovnik, srajco, pod telovnikom pa so imeli ruto.

V naši hiši v Žabnicah je bilo veliko prostora na podstrešju. Moja stara mati in moj stari oče so dali pod streho stare omare, predalnice, psihe, skrinje, *tofelj*,³ kovčke, noter pa so naložili stare stvari, ki jih niso več rabili, in stvari, ki so jih še rabili. Blago starih oblek je bilo zelo dobro. Nogavice, kape, puloverje so ženske same pletle. In v vsaki hiši je bil kolovrat in ženske so same predle volno.

V starih časih so ljudje sejali lan in tkali, moj Mežnarjev stari oče je naredil iz lanu domače rjuhe in brisače. Ko sem bila jaz majhna, smo še imeli pri hiši te brisače in se spomnim, da smo jih uporabljali in da so bile zelo močne in grobe. Veliko stvari so hranili naši predniki.

V omari sta bili vedno lepo zloženi svilena in vezena krstna rjuhica in kvačkana odejica. In s to odejico je stara mama pokrila tudi jerbas, kadar je nesla blagoslovit jedi v cerkev za veliko noč. Hranili pa so tudi venec od neveste, ki je bil narejen iz voska, svečo od prvega svetega obhajila, doma narejene rjuhe, potem vezene rjuhe za na pare, prevleke za blazine s čipkami in pa z monogramom, kar so vezla dekleta, preden so se poročila.

Hranili so pletene nogavice, doma narejene brisače, zavese, potem prte, prtičke, pregrinjala. Hranili so tudi volnene in pa svilene rute, potem torbice, avbe, dežnike, šlabanke.

Sčasoma pa, ko je prišla druga moda, so ženske predelale ta široka in dolga krila in iz tega blaga so naredile obleke za otroke, ki jih je bilo vedno veliko.

Naši predniki niso imeli toliko oblek, kot jih imamo mi, pa nobena obleka, kar jih mi nosimo danes, ni tako dobra in dobro narejena kakor tiste od včasih.

³ Nizek dolg predalnik z dvema predaloma, v katerih sta bili (pomožni) ležišči.

I VESTITI DEI NOSTRI NONNI

Raccontato da Maria Moschitz⁴

I nostri antenati non avevano tanti vestiti: avevano qualche vestito per l'uso quotidiano e alcuni bei vestiti per le feste.

Mi ricordo che la domenica erano vestiti sempre bene.

Gli uomini indossavano di solito un vestito di colore grigio scuro o blu, camicia bianca, cravatta, gilè, orologio d'oro e portavano una catenina in tasca. Per le feste più importanti, per esempio per la festa di San Giuseppe o per Pasqua, indossavano un vestito nero, così pure a Natale e per la sagra paesana. Una volta le donne portavano gonne lunghe e *šlabanke* (giacche da donna, n.d.t.), molto strette in vita, con stecche di balena cucite all'interno, fermagli, bottoni a pressione e nastri per poterle tirare strette, perché tutte sembrassero magre. Alcune *šlabanke* avevano polsini larghi, colletto alto e due file di bottoni.

I bottoni erano confezionati bene, alcuni placcati d'oro, luccicanti, altri avvolti di stoffa. Alle volte i bottoni erano cuciti sui polsini e sul colletto, con pizzi attorno. La mia mamma raccontava che una volta si portavano anche i costumi tradizionali.

Le donne sposate indossavano cuffie molto belle, nere e d'oro, le donne non sposate portavano invece cuffie con motivi floreali. Anche il corpetto era coperto di motivi floreali o era d'oro. La gonna era lunga, pieghettata in vita, di solito di colore grigio.

Il grembiule era bianco o con stampa a fiori. Anche l'*ošpetelj*, cioè la camicetta, era bianco, con maniche larghe e pizzi ai polsini. Con questo costume le donne portavano i calzini al ginocchio, lavorati ai ferri. Le donne indossavano scarpe basse o stivaletti con lacci.

Ad Ugovizza le donne portavano il corpetto con bottoni, allacciato da un cordoncino dorato. Sulle spalle invece portavano uno scialle a fiori con frange. Anche gli uomini di Ugovizza avevano un proprio costume tradizionale: pantaloni di cuoio, lunghe mutande bianche, calzini di lana, scarpe alte con lacci e gilè di velluto, camicia ed uno scialle sotto il gilè.

Nella nostra casa a Camporosso c'era molto spazio in soffitta. Mia nonna e mio nonno ci sistemavano armadi vecchi, cassettoni, comodini, cassepance, *tofelj*⁵ e valigie, dentro invece mettevano cose vecchie, delle quali non avevano più bisogno, e cose che utilizzavano ancora. Il tessuto dei vestiti che non si portavano più era di buona qualità. Le donne lavoravano a maglia e confezionavano calzini, berretti, maglioni. Ogni casa aveva un proprio arcolaio e le donne filavano la lana da sole.

Un tempo la gente coltivava il lino e lo tesseva. Mio nonno Mežnar produceva in casa lenzuola e asciugamani. Quando ero piccola, a casa utilizzavamo ancora questi asciugamani e mi ricordo che erano grezzi, ruvidi. I nostri antenati conservavano molti di questi oggetti.

Nell'armadio si trovavano il lenzuolino da battesimo in seta ricamato e la copertina fatta ad uncinetto, sempre piegati e sistemati in modo preciso. Con questa copertina la nonna copriva anche la cesta, nella quale portava il cibo a farlo benedire dal prete per Pasqua. Si conservavano anche la corona nuziale di cera, la candela della Prima Comunione, lenzuola fatte in casa, tovaglie ricamate che venivano usate per i funerali, federe per cuscini con pizzi, con monogramma ricamato, tutto quello che facevano le ragazze prima di sposarsi. C'erano calzini lavorati a maglia, asciugamani che si facevano in casa, tende, poi tovaglie, tovaglioli, coperte, copriletto, fazzoletti e scialli di lana, di seta, borsette, cuffie, ombrelli, *šlabanke*.

⁴ Parte della trasmissione *Tam, kjer teče bistra Bela*, trasmessa da Radio Trieste A il 28 ottobre 2006. Trascrizione fonetica eseguita da Matej Šekli.

⁵ *Tofelj*, cassettone basso e lungo, con due cassette che potevano servire da letti (ausiliari).

Col tempo la moda cambiò, le donne presero quelle gonne lunghe, larghe e ne fecero vestiti per bambini, che furono sempre in tanti.

I nostri antenati non avevano tanti vestiti come noi oggi, però i vestiti che indossiamo oggi noi non sono di tale qualità e non sono fatti così bene come lo erano gli abiti di quei tempi.

Za ta bliče nedele sa pa moštva meli čarn gwant, to ja bwə za sbetga Jožefa, za blika nuč. Tudi na viənaxti m pa nə žegn sa moštva nasili čarn gwant.

Za velike praznike pa so moški imeli črno obleko, to je bilo za svetega Jožefa, za veliko noč. Tudi za božič in za žegnanje so moški nosili črno obleko.

Per le feste più importanti, per esempio per la festa di San Giuseppe o per Pasqua, gli uomini indossavano un vestito nero, così pure a Natale e per la sagra paesana.

Žene u starəh cajtəh sa pa mele doje čiklje, šlabanče, tiste prou ta stare jakne.

V starih časih so imele ženske dolga krila, šlabanke, tiste prav stare jakne.

Una volta le donne indossavano gonne lunghe, šlabanke, quelle vecchie giacche.

Šlabanče sa ble zwa te-sne u pasu, znotra sa ble pəršiwane fišpomantlne, hafilče, drukarje, žnure, hkə, də sa wəhko prow fejst za-vezali m pa hkə, də sa zgledle vse žene šlonk.

Šlabanke so bile zelo te-sne v pasu, znotraj so bile prišite ribje kosti, zaponke, pritiskači, trakovi, tako da so lahko prav močno za-vezale, in pa tako, da so bile vse ženske videti vitke.

Šlabanka (giacca da donna) era molto stretta in vita, con stecche di balena cucite all'interno, fermagli, bottoni a pressione e nastri per poterla tirare stretta, perché le donne sembrassero più magre.

Na mašetnah sa bli ku n ku akuəli špiclni.

Na manšetah so bile okoli in okoli čipke.

I polsini con pizzi attorno.

Knofi sa bli zwa fajn, kači sa bli pazwačeni, kači sa se fejst sbiatli, kači so bli za štofam pakriti.

Gumbi so bili zelo lepi, nekateri so bili pozlačeni, nekateri so se zelo svetili, nekateri so bili oblečeni v blago.

I bottoni erano confezionati bene, alcuni placcati d'oro, luccicanti, altri avvolti di stoffa.

*Ta oženjene žene sa na gwa-
bi nasile na zwa liəpa avba,
čarna m pa zwata.*

*Poročene ženske so na glavi
nosile zelo lepo avbo, črno
in zlato.*

*Le donne sposate indossava-
no cuffie molto belle, nere e
d'oro.*

*Ta ledək dečle sa pa meli
rožnasta avba.*

*Neporočena dekleta pa so
imela rožasto avbo.*

*Le donne non sposate porta-
vano invece cuffie con motivi
floreali.*

*Je še moja strina je to na-
siwa, jes se še spunəm, k je
šwa u ciərku s totm facale-
tam.*

*Še moja teta je to nosila, se še
spomnim, kako je šla v cer-
kev s to ruto.*

*Mia zia lo portava ancora,
mi ricordo come andava in
chiesa con questo fazzoletto.*

Pər starəh cajtəh sa ljədi sjali preja m pa tkali m pa moj Mežnarju star oča je naredu s preja ta damače rjuše m pə antše.

V starih časih so ljudje sejali lan in tkali, moj Mežnarjev stari oče je naredil iz lanu domače rjuhe in brisače.

Un tempo la gente coltivava il lino e lo tesseva. Mio nonno Mežnar produceva in casa lenzuola e asciugamani.

Rjuha ma notre monogram Cecilija Martinc, to j bwa stara mati od mojga moža.

Na rjuhi je monogram Cecilija Martinc, to je bila stara mati mojega moža.

Sulle lenzuola è ricamato il monogramma di Cecilija Martinc, la nonna di mio marito.

Bontšonar so djali na miær, na stiãna. Tole je pã swowenjãm našribano.

Bontšonar so dali na zid, na steno. Tole je napisano po slovensko.

Il bontšonar si appendeva al muro, alla parete. Questo è scritto in sloveno.

Mama so kvartali, potle so preli, potle pa vsaka špica u roče m pa dewat štumfë.

Mama so česali volno, potem pa predli, potem pa vsaka pletilke v roke pa delat nogavice.

Mamma cardava, poi filava, dopo invecce ogni donna – gli aghi in mano e fare la calza!

SLOVAR OBLAČILNEGA IZRAZJA

UVOD

0 Slovar prinaša izsledke raziskave slovenskega narečnega oblačilnega izrazja v Kanalski dolini. Ta poteka že od leta 2003, ko se je na raziskovalnem taboru pod okriljem SKS Planika Kanalska dolina skupina raziskovalcev iz različnih raziskovalnih ustanov⁶ začela ukvarjati z razčlenbo oblačilne kulture ob pripravljanju razstave *Oblačila naših dedkov in babic* (Naborjjet, 2003).⁷ Pobudo zanjo je dala Maria Moschitz, ki je prispevala glavino razstavljenih oblačil in bila ves čas tudi glavna informantka. Od začetka pa vse do julija 2006, ko je bila na novo postavljena in dopolnjena zbirka oblačil predstavljena na Trbižu,⁸ je pri delu sodelovala vrsta domačink: Elisabetta Sima in Maria Moschitz iz Žabnic, Rosalia Zelloth, Stefania Wedam, Natalina Degli Uomini in Tecla Wedam iz Ovčje vasi, Lucia Mischkot iz Ukev ter Giuseppina Prescheren iz Naborjeta. Posodile so oblačila in druge razstavne predmete, sodelovale kot informantke ali pomagale pri prevajanju izrazja v jezike Kanalske doline. Po njihovi zaslugi smo lahko zastavljeno tudi uresničili.

Naše slovaropisno delo se je torej začelo s popisovanjem izrazja za posamezne kose ohranjenih oblačil. Nastal je pretežno imenski, s slikovnim in zvočnim gradivom⁹ opremljen seznam, ki smo ga uporabili pri izdelavi štirijezičnih (narečnih in knjižnih slovenskih, italijanskih, nemških in furlanskih) napisov za razstavo. Izhodiščno zbirko smo potem na vsakoletnih taborih, pa tudi z vmesnim individualnim terenskim delom, dopolnjevali do današnje oblike z vodenimi pogovori o oblačilih, njihovih izdelavi ter o načinu oblačenja nekdanj in danes.

Zgradba izrazijskega slovarja še danes odraža prvotno neposredno povezavo med popisanim besedjem in ohranjeno predmetnostjo; tako je npr. nabor izrazja za ženska oblačila in njihove dele veliko bogatejši kot za moška. Tudi v Kanalski dolini namreč tako kot v bližnji Žilji in Ratečah (Makarovič 1991: 54) med ohranjenimi oblačili prevladujejo ženska. Najstarejša, v glavnem so izviralna iz Žabnic in Ovčje vasi (podrobnejše raziskave oblačilnega izrazja v Ukvah so predvidene za naslednja leta), so bila last generacije, rojene sredi 19. stoletja. Večinoma so se ohranila praznja oblačila, informantke pa navajajo, da so imeli v prvi polovici 20. stoletja moški eno praznjo obleko za poroko, večje praznike in pogreb, otroci pa nedeljsko obleko za k maši (in za večje praznike) ter popoldansko nedeljsko obleko. Raznovrstnost ohranjenih oblačil in poi-

⁶ Filozofska fakulteta v Ljubljani (Oddelek za splošno in primerjalno jezikoslovje: Nataša Komac, zdaj asistentka na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani; Oddelek za slovenistiko: Vera Smole; Oddelek za slavistiko: Matej Šekli); Znanstvenoraziskovalni center SAZU (Dialektološka sekcija Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša): Karmen Kenda-Jež, Vera Smole; ZRS Koper (Inštitut za jezikoslovne študije): Karin Marc Bratina; podiplomska študentka dialektologije in lektorica za slovenski jezik na Filozofski fakulteti v Bratislavi na Slovaškem Saša Poklač; absolventa Peter Jurgec (zdaj raziskovalec na Univerzi v Tromsøju na Norveškem) in Andrejka Žejn (zdaj sodelavka projekta Tezaver slovenskega ljudskega jezika na Koroškem v avstrijskem Gradcu) ter študentka razrednega pouka Tanja Šturm.

⁷ Razstava je bila odprta 5. julija 2003, jeseni istega leta je potovala v Špeter, od 28. februarja do 30. aprila 2004 pa je bila del razstave *Čarobna nit: Ljudska noša Slovencev od Trsta do Kanalske doline* v Trbižu.

⁸ Razstava z naslovom *Shranli smo jih v bančah* na srečanju *La nostra terra diversa – Naša drugačna zemlja*, posvečenemu slovenskemu jeziku in kulturi. Ta zbirka je trenutno postavljena v prostorih SKS Planika na železniški postaji Boscoverde pri Trbižu.

⁹ Sprva je bilo zvočno gradivo izpisano samo iz posnetkov pogovorov z Mario Moschitz, zato ni opremljeno s podatki o viru.

menovanj zanje – od delov ljudske noše do meščanskih klobučkov – priča o razpetosti med zavezanostjo izročilu¹⁰ in odprtostjo za novo, ki je bila posledica neprestanih medkulturnih stikov na tem območju, med ljudsko obrtjo in načrtnim izobraževanjem na tečajih krojenja in šivanja, med vaškimi in mestnimi. Ohranilo se je tudi nekaj temeljnega izrazja s področja pridelave lanu in izdelave volne, saj je Kanalska dolina spadala med glavna območja lanarstva in ovčereje (prim. SEL: 277; GDZS 1970: 390) na slovenskem etničnem ozemlju. Zaenkrat pa še nismo našli na ostanke tkalskega izrazja, čeprav se je tkalstvo po pričevanjih na tem področju ohranilo do srede 20. stoletja (Domenig 2004: 23).

1 Gradivo. Slovar je nastal na podlagi približno 1400 zvočnih izsečkov, ki smo jih izrezali iz približno 16 ur posnetkov vodenih pogovorov z informantkami *Mario Moschitz* (r. 1956), tabor 2003, 2004, 2006, terensko delo 25. 3. 2004, 8. 9. 2007, 22. 9. 2007), *Elisabetto Sima* (tabor 2003, terensko delo 25. 3. 2004), *Stefanio Wedam* (terensko delo 25. 3. 2004), *Tecló Wedam* (tabor 2003) in *Mario Moschitz* (r. 1934, terensko delo 22. 9. 2007).¹¹ Izsečki zajemajo vse pojavitve v slovar zajetih besed skupaj z morebitnim sobesedilom. V geslovník, ki obsega 568 iztočnic, so bile poleg izrazja pritegnjene tudi sopojavnice, besede, ki se najpogosteje pojavljajo v sobesedilu (prim. **advent**, **cmiken**, **pogreb**).

2 Geslo je sestavljeno iz geselske glave ter oblikovnega, razlagalno-ponazarjalnega in dokumentarnega razdelka. Nekatera gesla so opremljena s komentarji (prim. **dendelj**) in vodilkami (prim. **jakna**, **janka**, **jopa**). Meje med sestavnimi deli gesla so tudi grafično označene (gl. seznam znakov in simbolov). Slovar je trijezičen,¹² z ustrezniciami v knjižnem slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku. Dodani so še obrnjeni knjižnoslovensko-, nemško- in italijansko-slovenskonarečni seznam besed, ki omogočajo iskanje izrazja v katerem koli izmed treh jezikov.

2.1 Geselska glava obsega iztočnico z neprvimi osnovnimi slovarskimi oblikami in slovničnimi podatki. Iztočnica je dvojna, knjižna in narečna. Slovar je nastal z izpisom iz (posnetega) korpusa besedil – gre torej za slovar konkordančnega tipa –, zato so v geslih dosledno zabeležene samo tiste besedne oblike, ki se pojavljajo v gradivu. Ker vsa gesla nimajo narečnih iztočnic, so besednovrstni podatki pripisani poknjženi iztočnici. Njihov način zapisa je usklajen z načinom zapisa osnovnih podatkov v SP 2001: 213–214 – (1) samostalnik (m, ž, s); (2) pridevnik (brez podatka o besedni vrsti, na katero kažeta dve neprvi slovarski obliki – **bel** -a -o); (3) glagol (dov., nedov., dov. in nedov.), (4) prislov (prisl.); (5) povedkovnik (povdk.). Poknjžena iztočnica deloma izkazuje tudi podatke o sistemskih lastnostih besed – z onaglasitvijo in navajanjem neprvih osnovnih slovarskih oblik pri pregibnih besednih vrstah.¹³ Če ne gre za gradivo iz izhodiščne zbirke, je desno od narečne iztočnice naveden vir (podatek o kraju – **Ž**, **Ov**, **U**, prim. 4.1 – in kratica informantke – prim. 4.2).

Za poknjžene iztočnice se nismo odločili le iz tehničnih razlogov, zaradi preprostejšega razvrščanja po abecedi, lažjega medsebojnega povezovanja gesel in lažjega iskanja po geslovníku, ampak tudi zato, ker le tako lahko omogočimo enakovredno združevanje tistih besed iz govorov posameznih vasi, ki se med sabo ločijo samo po različnih glasovnih uresničitvah (prim. **facolet**). Na ta način je besedje bolj dostopno tudi nenarečnim uporabnikom slovarja.

2.1.1 Poknjženje iztočnic. Pri poknjževanju je bilo (tudi zaradi primerljivosti s koroškim, zlasti

¹⁰ Kanalska dolina je del nekoč enovitega področja, ki ga je med drugim povezovalo skupno ziljsko narečje in na katerem se je ljudska noša izredno dolgo ohranila. Tako Marija Makarovič (1991: 137) pravi, da »je Zilja oziroma nekatere vasi pri Zilji poleg Rateč v Zgornji savski dolini [...] eno redkih območij, kjer se je predvsem starejša ženska noša ohranila nepretgoma, vse do danes«.

¹¹ Informantkam se zahvaljujemo za potrpežljivost pri podrobnem pretresanju besed in njihovih pomenov ter za ves čas, ki so nam ga naklonile. Dragocenosti njihovega pričevanja se zavedamo že danes, sčasoma pa se bo samo večala.

¹² Žal je slovar ostal brez prevedkov v furlanščino. Načrtujemo jih za razširjeno elektronsko obliko slovarja.

¹³ Prim. Thesaurus 1982a: 7–8.

ziljskim gradivom) upoštevano izročilo narečnega slovaropisja, ki izhaja iz zasnove koroškega Tezavra (LISVK 1980: 123; Thesaurus 1982: 33–34; Weiss 1998: 19). Vsaka narečna beseda je načeloma poknjžena tako, kakor bi se po glasovnorazvojnih pravilih glasila v knjižnem jeziku, pri besedah, katerih etimološke ustreznice v knjižnem jeziku res obstajajo, pa je upoštevan tudi njihov način zapisa v katerem izmed temeljnih slovarskih del knjižnega jezika (Pleteršnik, SSKJ, SP).

Tvorjenke s pripono *-ič*¹⁴ iz besed tipa *krepelj -na* in *šolen -lna* so poknjžene po vzorcu tvorjenk (zlasti na *-ec*) v knjižnem jeziku (po vzorcu *krepelj, krepeljic, krepeljček* oz. *šolenc, šolenček* tako *mandeljic* kot *monteljč, foltenc*).¹⁵

2.1.2 Posebnosti pri določanju slovarskih lastnosti besede

2.1.2.1 Slovnčni podatki o spolu (m, ž) samostalnika zanesljivo veljajo samo za ednino. Samostalniki srednjega spola so prešli bodisi med samostalnike ženskega bodisi moškega spola (prim. Logar 1973: 43; 1996: 128; Kenda-Jež 2005: 102). Pri ujemanju po spolu pa pri rabi množinskih oblik v narečju naletimo na zapletena in nestabilna razmerja, pri čemer lahko govorimo o dveh težnjah:

- (1) Pri govorjenju o več ženskih osebah med osebkom (ž **mn**) in povedkom (osebni glagolskimi oblikami, **m mn**) navadno ni pričakovanega ujemanja po spolu:

tò:t g'wənt sa mē:lē má:təre, đər sa đaj:i:lē (*poknjženo*: tot gvant so imeli matere, kadar so dojili)

- (2) Samostalniki moškega spola v množini pogosto izkazujejo ženski spol:

tò:te sa m'se ži:đaste fačalē:te (*poknjženo*: tote so vse židaste fačotele)

tù:kale sa gwá:nte (tukajle so gvante)

tò:te knó:fe sa mà:u ʰbəl diəwane; štó:faste knó:fe : knó:fē sa tù:đ štó:fastē (tote knofe so malo bolj delane; štofaste knofe : knofi so tudi štofasti)

Te spremembe vplivajo tudi na spreminjanje oz. zlivanje sklanjatvenih vzorcev, prim. roditelj množine *-ov* : *-θ* : *kà:jsē knó:fu* : *kà:js knùəf* (kajsi knofov : kajsi knof); *škà:rje*, *škà:rju* (škarjev), orodnik množine *-i* : *-ami* : *ž:nù:rē*, *ž:nù:ramē* (z žnuri : z žnurami), *z rò:žē*, *z rò:žmē* (z roži : z rožmi).

2.1.2.2 Ker narečje ne pozna samostalnikov srednjega spola, so pridevniške oblike, opremljene s slovnčnim podatkom s, povedkovniki.

2.2 Oblikovni razdelek. V oblikovnem razdelku (med širokokotnimi oklepaji) so zbrane vse v posnetem gradivu izpričane pregibne oblike besede (ter njihove glasovne različice). S podatki o viru so opremljene v enakem obsegu kot narečne iztočnice.

2.3 Razlagalno-ponazarjalni razdelek

2.3.1 Razlage. Izhodiščne slovenske razlage so nastale ob vzporejanju s *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika*, *Slovenskim etnološkim leksikonom* (SEL) in gradivom etnoloških razprav z Zilje in Rateč (Makarovič 1988, 1991). Literatura, ki je bila uporabljena pri oblikovanju italijanskih in nemških prevedkov, je navedena v seznamu literature. Narečna beseda je razložena (a) s knjižno ustreznico (z morebitno zamejevalno pomensko razlago) ali pa (b) s polno pomensko razlago, kadar v knjižnem jeziku take ustreznice ni. Pri manjšalnicah so razlage večinoma posredne (**panteljč**). Če je pomen besede izpričan samo za govor ene vasi, stoji pred razlago podatek o kraju (**janka, lastriš**).

2.3.2 Ponazarjalno gradivo. Vsakokratni pomenski razlagi navadno sledi ponazarjalno gradivo.

¹⁴ Sodeč po objavljenem gradivu v Tezavru (Thesaurus 1982–), je med koroškimi narečji izredna tvornost in živost pripone na *-ič* posebnost ziljskega narečja, še zlasti govorov v Kanalski dolini.

¹⁵ Sicer pa je taka tudi praksa pri Tezavru (prim. npr. gesla **firteljic, farfeljči, frakeljč**).

Zapisano je v slovenski nacionalni transkripciji in opremljeno s podatki o viru – v enakem obsegu kot drugi narečni navedki. Načeloma so bili za ponazoritev uporabljeni samo izsečki s pomensko in skladenjsko značilnim sobesedilom. Gradivo, ki je nastalo ob delu z oblačili, je bilo pogosto brez sobesedila (povedi tipa *To je avba*). Ponekod je običajnemu ponazarjalnemu gradivu dodana še informantkina razlaga besede/besedne zveze oz. opis poimenovanega predmeta/dejavnosti, kar grafično ni posebej označeno.

2.3.3 Besednozvezni razdelek. V nekaterih geslih so posebej obravnavani večbesedni izrazi in frazemi. Njihovi poknjženi slovarski obliki in pomenski razlagi prav tako sledi ponazarjalno gradivo.

2.4 Dokumentarni razdelek prinaša podatke o tem, ali so geselske besede izpričane v Pleteršnikovem slovarju, vsezvrstnem slovarju slovenskega jezika s konca 19. stoletja, v Slovarju slovenskega knjižnega jezika iz druge polovice 20. stoletja in v Tezavru slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1982–). Podobo dopolnjujejo izpisi iz etnološke literature, in sicer za Ziljo in Rateče (Makarovič 1988, 1991) ter za samo Kanalsko dolino (Domenig 2004). Besede iz glosarja v Domenigovi knjigi so bile upoštewane samo, kadar imajo zvrstni označevalnik (dt: nemški govor iz Naborjeta ⇒ nem. nar.; ds: slovensko narečno ⇒ sln. nar.; dsC: slovenski žabniški govor ⇒ Ž; dsU: slovenski ukovski govor ⇒ U, Domenig 2004: 159).

2.5 Komentar vsebuje zanimivejša enciklopedična pojasnila, ki ne spadajo v slovarsko razlago (**dendelj**).

2.6 Vodilke na koncu gesla opozarjajo na diatopične in diastratične sopomenke ter glasovne in besedotvorne različice v geslu obravnavane besede (**ajnpintdekelj**, **bajbca**, **co urezati**, **latriš**).

3 Označevalniki so zaradi omejenega obsega gradiva začasni tako po številu kot po popolnosti označevanih kategorij. Zaradi zapletene večjezičnosti govorcev ziljskega narečja v Kanalski dolini, pa tudi zaradi tesne prepletenosti jezikov, ki se govorijo na tem območju, ter medjezikovne in medzvrstne izposoje, je včasih brez podatka o pogostnosti rabe oz. na podlagi enkratne pojavitve besede težko zanesljivo trditi, da ta pripada nekemu jeziku ali njegovemu različku in ni rezultat enkratne govorčeve izbire iz večjezičnega repertoarja.

3.1 Zvrstna označevalnika

nadn.	nadnarečno
šol.	šolsko

Informantke so v pogovorih marsikdaj uporabljale tudi nadnarečne jezikovne prvine. Te so kot del jezikovne stvarnosti v Kanalski dolini sprejete v slovar in ustrezno označene. Slovenski standardni jezikovni različek se je v Kanalski dolini širil tudi na šiviljskih (in kuharskih) tečajih, ki so jih prirejale slovenske šolske sestre (Komac 2002: 36). Informantka Elisabetta Sima je npr. take tečaje krojenja in šivanja obiskovala od svojega šestega leta. V času njene udeležbe so sestre na tečaju poleg slovenskega uporabljale tudi italijansko izrazje. Izrazje, ki po vsej verjetnosti izvira s tega izobraževanja, je opremljeno z označevalnikom šol.

3.2. Pogostnostna označevalnika

enkr.	enkratnica
nov.	novejše

Kot enkratnice so označene tiste besede, ki so bile sicer izrečene v pogovoru, vendar se je pozneje izkazalo, da jih informantka običajno ne uporablja za poimenovanje predmetnosti/dejavnosti (**fišponpantelj**, **krona**).

3.3. Čustvenostni označevalnik

iron.	ironično
-------	----------

3.4. Označevalniki iz dokumentarnega razdelka

etn.	etnologija, etnografija
nar.	narečno

nem.	nemško
nižje pog.	nižje pogovorno
obl.	oblačilna stroka
obrt.	obrtništvo
pog.	pogovorno
sln.	slovensko
star.	starinsko
zastar.	zastarelo

4 Kratice in krajšave

4.1 Krajevni podatki

Ž	Žabnice
U	Ukve
Ov	Ovčja vas

4.2 Kratice informantk

	Maria Moschitz (1956), Žabnice (v letih 1992–2006 živelna v Ovčji vasi)
ES	Elisabetta Sima (1927), Žabnice
MM	Maria Moschitz (1934), Žabnice
SW	Stefania Wedam (1937), Ukve (živi v Ovčji vasi)
TW	Tecla Wedam (1924), Ovčja vas

Pri informantkah, ki niso stalno živele v istem kraju, je ob kraticah na prvem mestu rojstni kraj, na drugem pa kraj stalnega bivališča (npr. U(Ov)).

4.3 Kratice virov v dokumentarnem razdelku

Plet.	Maks Pleteršnik, <i>Slovensko-nemški slovar</i> 1–2, Ljubljana: Knezoškofijstvo, 1894–1895.
SSKJ	Slovar slovenskega knjižnega jezika 1–5, Ljubljana: SAZU – DZS, 1970–1991.
Thes.	<i>Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten</i> 1 (1982): <i>A- bis B-</i> , 2 (1987): <i>C–dn</i> ; 3 (1992): <i>do–F</i> ; 4 (1994): <i>G–H</i> ; 5 (2007): <i>I–Ka</i> , Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
Dom.	Raimondo Domenig, <i>Abiti e Costumi – Kleider und Trachten: Itinerario storico attraverso l'abbigliamento della Valcanale</i> , Malborghetto: Edizione Comune di Malborghetto-Valbruna, 2004.
Mak. 1988	Marija Makarovič, <i>Narodna nošnja Gorenjsko-Rateče: Priručnik za rekonstrukcijo noše</i> , Zagreb: Kulturno prosvjetni sabor Hrvatske, 1988.
Mak. 1991	Marija Makarovič, <i>Zilja</i> , ilustrirala Jana Dolenc, Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije – Celovec: Krščanska kulturna zveza, 1991 (Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 5).
SEL	Slovenski etnološki leksikon, ur. Angelos Baš idr., Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004.

4.4 Slovnlični podatki

D	dajalnik
del -l	deležnik na -l
dol.	določilo
dv	dvojina
ed	ednina
I	imenovalnik
M	mestnik
m/m	samostalnik moškega spola, moški spol

manjš.	manjšalnica
mn	množina
nam	namenilnik
nav.	navadno
O	orodnik
povdk.	povedkovnik
prim	primernik
prisl.	prislov, prislovni
R	rodilnik
s	srednji spol
vel	velelnik
ž/ž	samostalnik ženskega spola, ženski spol
T	tožilnik
1	1. oseba
2	2. oseba
3	3. oseba

5 Znaki in simboli

▶	uvaja narečno iztočnico
⟨xxx⟩	oklepa oblikovni razdelek
▪	stoji med ponazarjalnimi primeri
●	uvaja besednozvezni razdelek
●	v besednozveznem razdelku stoji med posameznimi besednimi zvezami
L	uvaja dokumentarni razdelek
K	uvaja komentar
I	uvaja vodilke
▷	v seznamih uvaja kazalke k podpomenkam in frazemom
xxx	zamejevalni del razlage
'xxx'	pomen
+	v slovarskem delu je enaka iztočnica
-	v slovarskem delu ni ustrezne iztočnice
~	iztočnici se pomensko ne prekrivata
∅	ničta končnica
⇒	glej
1, 2 ...	pomen 1, 2 ...
1, 2 ... ⇒	v pomenu 1, 2 ...

DIZIONARIO DEL LESSICO DELL' ABBIGLIAMENTO

Introduzione

0 Il dizionario riporta i risultati della ricerca sul lessico sloveno dialettale riguardante l'abbigliamento in Val Canale. La ricerca ha avuto inizio nel 2003 quando, nell'ambito dello stage organizzato dal Centro culturale sloveno Stella Alpina Val Canale (SKS Planika), un gruppo di ricercatori di diversi centri di ricerca¹⁶ ha cominciato ad analizzare l'abbigliamento tradizionale della Val Canale e ad allestirne una mostra – *Gli abiti dei nostri nonni e delle nostre nonne* (Malborghetto, 2003).¹⁷ La mostra è stata organizzata su proposta della signora Maria Moschitz che ha inoltre contribuito la maggior parte dei capi d'abbigliamento; per tutto il tempo della ricerca è stata anche l'informante principale. Nel luglio 2006 la collezione dell'abbigliamento ampliata è stata presentata a Tarvisio.¹⁸ Dagli inizi fino al luglio 2006 hanno partecipato nella nostra ricerca e nell'allestimento della mostra anche Elisabetta Sima e Maria Moschitz di Campososso, Rosalia Zelloth, Stefania Wedam, Natalina Degli Uomini e Tecla Wedam di Valbruna, Lucia Mischkot di Ugovizza e Giuseppina Prescheren di Malborghetto; le donne del luogo hanno ceduto temporaneamente i capi d'abbigliamento ed altri oggetti d'esposizione, hanno collaborato come informanti e ci hanno aiutato nel tradurre i nomi di singoli oggetti nelle lingue della Val Canale. Grazie a loro abbiamo potuto realizzare i nostri progetti.

All'inizio delle nostre attività lessicografiche abbiamo registrato nomi di abiti e delle loro parti. In questo modo si è creato un elenco di espressioni prevalentemente sostantivali, accompagnato da materiale audio¹⁹ e fotografico, che abbiamo usato nella preparazione di schede informative quadrilingui (in dialetto sloveno locale, in sloveno standard, italiano, tedesco e friulano) per la mostra. Da allora l'elenco di base è cresciuto – fino allo stato attuale; durante gli stage successivi e con le ricerche sul campo individuali (conversazioni guidate sugli abiti, sulla loro produzione, sul modo di vestirsi nel passato ed oggi) i ricercatori hanno ampliato, completato il materiale lessicale.

La struttura del presente dizionario ancora oggi riflette il legame diretto tra il lessico registrato e la realtà, il materiale conservato; così p.es. il lessico dell'abbigliamento femminile (i capi d'abbigliamento e le loro parti) è molto più ricco rispetto a quello dell'abbigliamento maschile. In Val Canale, come anche nella Gailtal e a Rateče (Makarovič 1991: 54), tra gli oggetti con-

¹⁶ Facoltà di filosofia dell'Università di Lubiana (Dipartimento di linguistica comparata e generale – Nataša Komac, adesso assistente alla Facoltà di scienze sociali; Dipartimento di slovenistica – Vera Smole; Dipartimento di slavistica – Matej Šekli); Centro di ricerche scientifiche dell'Academia slovena delle scienze e delle arti (Istituto per la lingua slovena Fran Ramovš) – Karmen Kenda-Jež, Vera Smole; Centro di ricerche scientifiche di Capodistria (Istituto per gli studi linguistici) – Karin Marc Bratina; la studentessa post-laurea in dialettologia e lettrice della lingua slovena a Bratislava, Slovacchia, Saša Poklač; i laureandi Peter Jurgec (adesso ricercatore presso l'Università di Tromsø, Norvegia) e Andrejka Žejn (adesso collaboratrice al progetto *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten* a Graz, Austria) e la studentessa della Facoltà di scienze della formazione Tanja Šturm.

¹⁷ La mostra è stata inaugurata il 5 luglio 2003, nell'autunno dello stesso anno è stata allestita a San Pietro al Natisone, dal 28. febbraio al 30. aprile 2004 ha invece fatto parte della mostra *Il filo magico: il costume popolare degli Sloveni da Trieste alla Val Canale* a Tarvisio.

¹⁸ Si tratta della mostra *Shranli smo jih v bančah* all'incontro *La nostra terra diversa – Naša drugačna zemlja*, dedicato alla lingua e alla cultura slovena. Attualmente la mostra si trova nei locali del Centro Planika siti presso la stazione ferroviaria di Boscoverde presso Tarvisio.

¹⁹ All'inizio è stato trascritto soltanto il materiale audio ottenuto dalle registrazioni delle conversazioni con Maria Moschitz, perciò non è accompagnato da indicazioni sulla loro fonte (informante).

servati predominano abiti femminili. Gli abiti più antichi – nella maggior parte provengono da Camporosso e Valbruna (una ricerca più dettagliata sul lessico dell'abbigliamento di Ugovizza è prevista per gli anni successivi) – appartenevano alla generazione nata nella metà dell'Ottocento. Si tratta prevalentemente di abiti da festa; le informanti spiegano che gli uomini nella prima metà del Novecento avevano un abito da festa – per il matrimonio, per le feste più importanti e per i funerali, i bambini avevano invece un abito della domenica (che veniva indossato anche per le feste più importanti) e un abito da indossare la domenica pomeriggio. La varietà di vestiti conservati e la ricchezza del rispettivo lessico – dalle parti di costumi tradizionali fino a cappellini di moda – parlano della divisione tra l'attaccamento alla tradizione²⁰ e la disponibilità alle novità (certamente conseguenza di continui contatti tra varie culture in questa zona), tra l'artigianato tradizionale e le conoscenze apprese ai corsi di taglio e cucito, tra il mondo rurale e quello urbano. Si è conservata anche una parte del lessico concernente la coltivazione del lino e la produzione della lana; Val Canale apparteneva infatti alle zone più importanti per la coltivazione del lino e per l'allevamento di ovini (cfr. SEL: 277; GDZS 1970: 390) nel territorio etnico sloveno. Per ora non si sono ancora riscontrati i resti del lessico riguardante la tessitura, benché questo artigianato fosse ancora vivo – secondo le testimonianze – nella metà del Novecento (Domenig 2004: 23).

1 Materiale. Il dizionario si basa su circa 1400 segmenti audio ottenuti da 16 ore di registrazioni delle conversazioni guidate con informanti *Maria Moschitz* (n. 1956, stage di ricerca 2003, 2004, 2006, ricerca sul campo 25 Mar. 2004, 08 Sett. 2007, 22 Sett. 2007), *Elisabetta Sima* (stage di ricerca 2003, ricerca sul campo 25 Mar. 2004), *Stefania Wedam* (ricerca sul campo 25 Mar. 2004), *Tecla Wedam* (stage di ricerca 2003) e *Maria Moschitz* (n. 1934, ricerca sul campo 22 Sett. 2007).²¹ I segmenti audio comprendono tutte le manifestazioni delle parole incluse nel dizionario, con un eventuale contesto. Compaiono nel lemmario (568 lemmi) anche le parole che più spesso si trovano nel contesto del lessico di base (cfr. **advent**, **cmiken**, **pogreb**).

2 Voce. Ogni voce (paragrafo) è divisa in quattro sezioni: s. lemmatica, s. morfologica, s. semantico-esemplificativa e s. documentaria. Alcune voci includono anche commenti (cfr. **dendelj**) e rimandi (cfr. **jakna**, **janka**, **jopa**). Le sezioni sono graficamente contrassegnate (cfr. **Segni e simboli**). Il dizionario è di carattere trilingue,²² con traduzioni in sloveno standard, in italiano e tedesco. Ne fanno parte anche elenchi bilingui (sloveno standard – sloveno dialettale, tedesco – sloveno dialettale, italiano – sloveno dialettale) che permettono la ricerca di lemmi e dei loro traducanti in tutte le lingue menzionate.

2.1 Sezione lemmatica comprende il lemma con le cd. varianti lessicali secondarie e la qualifica grammaticale. Il lemma è doppio – si distinguono la variante standard e la variante dialettale. Siccome il dizionario si è formato in base alle trascrizioni di testi registrati (si tratta quasi di un dizionario di concordanze), sono incluse nelle voci soltanto quelle forme di singoli lemmi che si possono riscontrare nel corpus delle registrazioni. Dato che non tutte le voci contengono lemmi dialettali, la qualifica grammaticale è attribuita sempre alla variante standard. La struttura della sezione lemmatica (cfr. SP 2001: 213–214) – (1) sostantivo (m, ž, s); (2) aggettivo (senza la qualifica grammaticale; la parte del discorso è evidente grazie alle due forme lessicali secondarie / forme di flessione/ – **bel** -a -o); (3) verbo (dov., nedov., dov. in nedov.); (4) avverbio (prisl.); (5) complemento predicativo (povdk.). La variante standard consente in parte di stabilire le caratteristiche grammaticali della parola – con l'accentazione e con le cd. forme lessicali secondarie nel caso

²⁰ Nel passato Val Canale faceva parte di un territorio uniforme – tra l'altro anche grazie al dialetto comune (quello della Gailtal), dove il costume tradizionale si è conservato per un periodo assai lungo. Marija Markarovič (1991: 137) p.es. afferma che la Gailtal ovvero alcuni paesi della Gailtal, accanto a Rateče nella Carniola Superiore occidentale, [...] siano uno dei pochi territori dove il costume tradizionale (soprattutto quello delle donne più anziane) si è conservato in modo continuo fino ad oggi.

²¹ Ringraziamo le informanti per la loro disponibilità e per la loro pazienza durante il vaglio minuzioso di singole parole e dei loro significati. Già oggi ci rendiamo conto della preziosità delle loro testimonianze, che col tempo – ne siamo sicuri – crescerà.

²² Il dizionario purtroppo non comprende traduzioni friulane, che sono previste per la versione in CD-ROM.

delle parti del discorso variabili.²³ Se il materiale non proviene dal corpus di base, la sua fonte è indicata a destra del lemma dialettale (l'indicazione della località – **Ž, OV, U**, cfr. 4.1; l'indicazione dell'informante – cfr. 4.2).

La decisione per lemmi nella forma standardizzata (variante standard) non si basa esclusivamente su ragioni di carattere tecnico – la possibilità di disporre lemmi in ordine alfabetico, di mettere in relazione voci diverse e di rendere più facile la ricerca nel lemmario; tale decisione ci ha permesso infatti di associare parole di parlate diverse che rappresentano solo diverse realizzazioni fonetiche dello stesso lemma (cfr. **facolet**). In questo modo il lessico (e il dizionario) diventa più accessibile agli utenti non dialettali.

2.1.1 Variante standard del lemma. Nella standardizzazione di lemmi si è tenuto conto (ai fini della loro comparabilità con il materiale dialettale carniziano, soprattutto quello della Gailtal) dei risultati della lessicografia dialettale legata alla concezione del Thesaurus carniziano (LISVK 1980: 123; Thesaurus 1982: 33–34; Weiss 1998: 19). Ogni parola dialettale è standardizzata seguendo le regole della fonetica storica che valgono per lo sloveno standard; nel caso delle parole che hanno i loro equivalenti etimologici nello sloveno standard, abbiamo tenuto conto anche delle loro forme grafiche, presenti nelle opere lessicografiche di base della lingua standard slovena (Pleteršnik, SSKJ, SP).

Le formazioni con il suffisso *-ič*²⁴ da parole di base *krepelj -na*, *šolen -lna* sono standardizzate secondo il modello delle formazioni (soprattutto con il suffisso *-ec*) dello sloveno standard: secondo il modello di suffissati *krepelj*, *krepeljč*, *krepeljček* ovvero *šolenc*, *šolenček* si hanno forme del tipo *mandeljč*, ed anche *monteljč*, *foltenč*.²⁵

2.1.2 Particolarità delle caratteristiche lessicali

2.1.2.1 Le indicazioni del genere grammaticale (m, ž) del sostantivo valgono in modo sicuro solo per il singolare. I sostantivi di genere neutro sono diventati maschili o femminili (cfr. Logar 1973: 43; 1996: 128; Kenda-Jež 2005: 102). L'accordo di genere, nel caso delle forme sostantivali al plurale, è molto complesso e instabile; sono evidenti però due tendenze principali:

- (1) Nel caso di più persone di genere femminile normalmente non c'è accordo di genere fra soggetto (**ž mn**) e predicato (forme verbali finite, **m mn**):

tò:t g'wənt sa mɛ:lɛ má:təre, đər sa đaji:lɛ (*forma standardizzata*: tot gvant so imeli matere, kadar so dojili)

- (2) I sostantivi di genere maschile sono spesso femminili al plurale:

tò:te sa m'se ži:đaste fačalɛ:te (*forma standardizzata*: tote so vse židaste fačotele)

tù:kale sa gwá:nɛ (tukajle so gvante)

tò:te knò:fe sa mà:ɥ 'bəl diəwane; štò:faste knò:fe : knò:fe sa tù:đ štò:fastɛ (tote knofe so malo bolj delane; štofaste knofe : knofi so tudi štofasti)

Questi cambiamenti causano trasformazioni, fusioni di diversi paradigmi flessionali, cfr. il genitivo plurale: *-ov* : *-θ*: *kà:jse knò:fu* : *kà:js knùəf* (kajsi knofov : kajsi knof); lo strumentale plurale: *-i* : *-ami*: *ž:nù:re*, *ž:nù:rame* (z žnuri : z žnurami), *z rò:žɛ*, *z rò:žmɛ* (z roži : z rožmi).

2.1.2.2 Siccome il dialetto non conosce sostantivi di genere neutro, la qualifica grammaticale *s* indica sempre complemento predicativo.

2.2 Sezione morfologica. La sezione morfologica (fra parentesi angolari) comprende tutte le forme flessionali di una parola (con le varianti fonetiche) che si trovano nel materiale registrato; sono accompagnate da indicazioni sulla loro fonte (nella stessa misura come lemmi dialettali).

²³ Cfr. Thesaurus 1982a: 7–8.

²⁴ Secondo il materiale del Thesaurus carniziano (Thesaurus 1982–) la produttività del suffisso *-ič* è una delle caratteristiche del dialetto della Gailtal, soprattutto delle parlate in Val Canale.

²⁵ Tale pratica è presente anche nel Thesaurus (cfr. p.es. voci **firteljč**, **farfeljči**, **frakeljč**).

2.3 Sezione semantico-esemplificativa

2.3.1 Definizioni. Nella redazione delle definizioni del significato slovene si è tenuto conto delle definizioni e del materiale nello *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ), nello *Slovenski etnološki leksikon* (SEL) e nelle pubblicazioni etnologiche riguardanti la Gailtal e Rateče (Makarovič 1988, 1991). La letteratura usata per la scelta di traduttori italiani e tedeschi opportuni si trova nella bibliografia. La definizione della parola dialettale è composta (a) della variante standard del lemma (con un'eventuale spiegazione del significato delimitativa) o (b) della spiegazione del significato completa, quando il lemma non è conosciuto nella lingua standard. I diminutivi sono normalmente definiti in modo indiretto (**panteljč**). Quando solo una parlata della Val Canale conferma il significato della parola, quest'ultimo viene sempre preceduto dall'indicazione della località (**janka, lastriš**).

2.3.2 Materiale esemplificativo. Ogni definizione del significato è seguita da materiale esemplificativo. Le citazioni si trovano nella trascrizione (fonetica) nazionale slovena e sono accompagnate da indicazioni sulla loro fonte (nella stessa misura come lemmi dialettali). Normalmente abbiamo citato soltanto quelle parti delle registrazioni che dimostrano contesto semantico e sintattico tipico del lemma. Spesso però il materiale testuale, registrato durante l'analisi dell'abbigliamento, è senza contesto (p.es. frasi del tipo *To je avba – Questa è una cuffia*). In alcune voci le citazioni sono accompagnate da spiegazioni del significato di parole/locuzioni da parte dell'informante; tali descrizioni di fenomeni della realtà extralinguistica (legata all'abbigliamento) non sono contrassegnate graficamente.

2.3.3 Sezione sintattica. In alcune voci si discutono anche locuzioni ed espressioni idiomatiche. In tal caso la voce è composta anche di una sezione sintattica che include la variante standard della locuzione/espressione idiomatica, la definizione del significato e il materiale esemplificativo.

2.4 Sezione documentaria contiene dati sulla presenza di ogni vocabolo nel dizionario di Pleteršnik, il dizionario integrale della lingua slovena pubblicato alla fine dell'Ottocento (Plet.), nel dizionario della lingua slovena standard pubblicato nella seconda metà del Novecento (SSKJ) e nel Thesaurus (1982–), il tesoro della lingua slovena popolare in Carinzia. Il materiale delle pubblicazioni etnologiche riguardanti la Gailtal, Rateče (Makarovič 1988, 1991) e Val Canale (Domenig 2004) rende completo il quadro documentario. Abbiamo preso in considerazione parole del glossario nel libro di Domenig, soltanto se accompagnate da qualificatori di stile (dt: parlata tedesca di Malborghetto ⇒ nem. nar.; ds: sloveno dialettale ⇒ sln. nar.; dsC: parlata slovena di Camporosso ⇒ ž; dsU: parlata slovena di Ugovizza ⇒ u, Domenig 2004: 159).

2.5 Commenti rappresentano informazioni enciclopediche più interessanti che non fanno parte della spiegazione del significato (**dendelj**).

2.6 Rimandi alla fine della voce indicano sinonimi diatopici e diastratici, varianti fonetiche e altre formazioni del lemma trattato nella voce (**ajnpintdekelj, bajbca, co urezati, lastriš**).

3 Qualificatori. Il numero e la tipologia di qualificatori è soltanto temporanea – per la quantità limitata del materiale. Il plurilinguismo complesso della Val Canale, l'intrecciarsi di varie lingue in questa zona, i prestiti linguistici di origine diversa non permettono talvolta – soprattutto nel caso di hapax legomena e di parole, la frequenza delle quali non è del tutto stabilita – di attribuire una parola ad una lingua precisa o alla sua varietà. In alcuni casi il parlante può scegliere una parola anche casualmente dal suo repertorio plurilingue.

3.1 Qualificatori di stile

nadn.	sovradialettale
šol.	scolastico, scuola

Le informanti hanno spesso usato elementi linguistici sovradialettali nelle conversazioni. Questi fanno parte della realtà linguistica in Val Canale. La varietà standard dello sloveno si poteva apprendere tra l'altro anche tramite corsi di taglio e cucito (e corsi culinari), organizzati dalle suore slovene (Komac 2002: 36). La nostra informante Elisabetta Sima aveva frequentato corsi

di questo tipo da quando aveva 6 anni. Le suore hanno – secondo la sua testimonianza – usato lessico sloveno e quello italiano. Il lessico sloveno che quasi di sicuro proviene da suddetti corsi, è contrassegnato da qualificatore šol.

3.2. *Qualificatori di frequenza*

enkr.	hapax legomenon
nov.	moderno

Come *hapax legomena* abbiamo segnalato parole sentite e registrate durante le conversazioni, anche se le informanti normalmente non le usano per designare certi fenomeni (oggetti) della realtà extralinguistica, legata all'abbigliamento (**fišponpantelj**, **krona**).

3.3. *Qualificatore di carattere emotivo*

iron.	ironico, ironicamente
-------	-----------------------

3.4. *Qualificatori della sezione documentaria*

etn.	etnologia, etnografia
nar.	dialettale
nem.	tedesco
nižje pog.	colloquiale basso
obl.	abbigliamento
obrt.	artigianato
pog.	colloquiale
sln.	sloveno
star.	antiquato
zastar.	arcaico

4 Sigle e abbreviazioni

4.1 *Indicazioni delle località*

Ž	Žabnice/Camporosso
U	Ukve/Ugovizza
Ov	Ovčja vas/Valbruna

4.2 *Indicazioni delle informanti*

	Maria Moschitz (1956), Camporosso (tra il 1992 e il 2006 residente a Valbruna)
ES	Elisabetta Sima (1927), Camporosso
MM	Maria Moschitz (1934), Camporosso
SW	Stefania Wedam (1937), Ugovizza (residente a Valbruna)
TW	Tecla Wedam (1924), Valbruna

L'indicazione dell'informante che non è vissuta per tutto il tempo nella stessa località, è seguita prima dall'indicazione del luogo nativo e poi da quella del luogo del domicilio (p.es. U(Ov)).

4.3 *Abbreviazioni delle fonti nella sezione documentaria*

Plet.	Maks Pleteršnik, <i>Slovensko-nemški slovar</i> 1–2 (A–O, P–Ž), Ljubljana: Knezoškofijstvo, 1894–1895.
SSKJ	Slovar slovenskega knjižnega jezika, Ljubljana: SAZU – DZS, 1970–1991.
Thes.	<i>Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten</i> 1 (1982): A- bis B-, 2 (1987): C–dn; 3 (1992): do–F; 4 (1994): G–H; 5 (2007): I–Ka, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
Dom.	Raimondo Domenig, <i>Abiti e Costumi – Kleider und Trachten: Itinerario storico attraverso l'abbigliamento della Valcanale</i> , Malborghetto: Edizione Comune di Malborghetto-Valbruna, 2004.
Mak. 1988	Marija Makarovič, <i>Narodna nošnja Gorenjsko-Rateče: Priručnik za rekonstrukciju noše</i> , Zagreb: Kulturno prosvjetni sabor Hrvatske, 1988.
Mak. 1991	Marija Makarovič, <i>Zilja</i> , illustrato da Jana Dolenc, Ljubljana: Zveza kulturnih

organizacij Slovenije – Celovec: Krščanska kulturna zveza, 1991 (Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 5).
 SEL Slovenski etnološki leksikon, ed. Angelos Baš et al., Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004.

4.4 *Qualifica grammaticale*

D	dativo
del -l	participio passato in -l
dol.	complemento
dv	duale
ed	singolare
I	nominativo
M	locativo
m/m	sostantivo maschile, genere maschile
manjš.	diminutivo
mn	plurale
nam	supino
nav.	normalmente
O	strumentale
povdk.	complemento predicativo
prim	comparativo
prisl.	avverbio, avverbiale
R	genitivo
s	neutro
vel	imperativo
ž/ž	sostantivo femminile, genere femminile
T	accusativo
1	1 ^a persona
2	2 ^a persona
3	3 ^a persona

5 Segni e simboli

▶	introduce il lemma dialettale
⟨xxx⟩	contrassegna la sezione morfologica
▪	delimita citazioni esemplificative
●	introduce la sezione sintattica
●	nella sezione sintattica delimita singoli sintagmi, locuzioni
L	introduce la sezione documentaria
K	introduce il commento
I	introduce rimandi
▷	introduce rimandi a significati accessori, a espressioni idiomatiche
xxx	spiegazione del significato delimitativa
‘xxx’	significato
+	lemma corrispondente è compreso nel dizionario
–	lemma corrispondente non è compreso nel dizionario
~	lemmi non coincidono semanticamente
∅	desinenza zero
⇒	vedi
1, 2 ...	significato 1, 2 ...
1, 2 ... ⇒	nel significato 1, 2 ...

LITERATURA / BIBLIOGRAFIA

- Debenjak 2003 = Doris, Božidar in/e Primož Debenjak, *Veliki nemško-slovenski slovar: elektronska izdaja na plošči CD-ROM, 2.*, prenovljena izdaja / edizione aggiornata, Ljubljana: DZS, 2003. [Elektronski vir / versione in CD-ROM.]
- Debenjak 2003a = Doris, Božidar in/e Primož Debenjak, *Veliki slovensko-nemški slovar: elektronska izdaja na plošči CD-ROM, 2.*, prenovljena izdaja / edizione aggiornata, Ljubljana: DZS, 2003. [Elektronski vir / versione in CD-ROM.]
- Domenig 2004 = Raimondo Domenig, *Abiti e Costumi – Kleider und Trachten: Itinerario storico attraverso l'abbigliamento della Valcanale*, Malborghetto: Edizione Comune di Malborghetto-Valbruna, 2004.
- Duden 2006 = *Duden – Deutsches Universalwörterbuch Office-Bibliothek für Win/Mac OS X/ Linux, 6.*, prenovljena in razširjena izdaja / edizione aggiornata ed ampliata, Mannheim: Bibliographisches Institut & F. A. Brockhaus AG, 2006. [Elektronski vir / versione in CD-ROM.]
- GDZS 1970 = *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev: Zgodovina agrarnih panog 1 – Agrarno gospodarstvo*, Ljubljana: SAZU, Inštitut za zgodovino – DZS, 1970.
- Karničar 1990 = Ludwig Karničar, *Der Obir-Dialekt in Kärnten: Die Mundart von Ebriach/ Obirsko*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (Philosophisch-historische Klasse, Sitzungsberichte, 551. Band), 1990.
- Kenda-Jež 2005 = Karmen Kenda-Jež, Fonološki opis govora Ovčje vasi = Descrizione fonologica della parlata di Valbruna, *Ovčja vas in njena slovenska govorica = Valbruna e la sua parlata slovena*, Ukve: SKS Planika Kanalska dolina – Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša – Založba ZRC, ZRC SAZU, 2005.
- Komac 2002 = Nataša Komac, *Na meji med jeziki in kulturami: Širjenje slovenskega jezika v Kanalski dolini*, Kanalska dolina: Slovenski raziskovalni inštitut – Slovensko kulturno središče Planika – Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja, 2002.
- Koschier 1966 = Franz Koschier, *Die Rosentaler Tracht im Spiegel der slowenischen Mundart, Carinthia 1*, št./n. 156/1–4, 1966, str./pp. 140–146.
- Logar 1973 = Tine Logar, Slovenska koroška narečja v Avstriji, *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture 9*, 1973, str./pp. 29–44.
- Logar 1996 = Tine Logar, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, ur./ed. Karmen Kenda-Jež, Ljubljana: ZRC SAZU – Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1996.
- LISVK = *Lexikalische Inventarisierung der slowenischen Volkssprache in Kärnten: Grundsätzliches und Allgemeines*, ur./ed. Stanislaus Hafner – Erich Prunč, Graz: Institut für Slawistik der Universität Graz, 1980 (Slowenistische Forschungsberichte 1).
- Makarovič 1991 = Marija Makarovič, *Zilja*, ilustrirala / illustrato da Jana Dolenc, Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije – Celovec: Krščanska kulturna zveza, 1991 (Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 5).
- Makarovič 1992 = Marija Makarovič, *Die slowenische Volkstracht in Wort und Bild: Das Gaital*, Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije – Celovec: Krščanska kulturna zveza, 1992.

- Rebmann 1989 = Gerhard Rebmann, *Bekleidungs-Wörterbuch (Deutsch-Englisch-Französisch-Italienisch)*, Berlin: Schiele & Schön, 1989.
- SP 2001 = *Slovenski pravopis*, ur./ed. Jože Toporišič, Ljubljana: Založba ZRC – ZRC SAZU, 2001.
- Šlenc 2001 = *Veliki italijansko-slovenski slovar*, Ljubljana: DZS, 2001.
- Šlenc 2006 = *Veliki slovensko-italijanski slovar*, Ljubljana: DZS, 2006.
- Thesaurus 1982– = *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten* 1 (1982): *A-bis B-*, 2 (1987): *C–dn*; 3 (1992): *do–F*; 4 (1994): *G–H*; 5 (2007): *I–Ka*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus 1982a = *Schlüssel zum »Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten«*, ur./ed. Stanislaus Hafner – Erich Prunč, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1982 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Weiss 1998 = Peter Weiss, *Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Poskusni zvezek (A–H)*, Ljubljana: ZRC SAZU, 1998 (Slovarji).
- Zingarelli 1999 = *Lo Zingarelli: Vocabolario della lingua italiana*, ur./ed. Miro Dogliotti – Luigi Rosello, Bologna: Zanichelli, 1999.

SLOVAR / DIZIONARIO / WÖRTERBUCH

A

advènt in **advént** -a m ▶ ad'běnt, ad'bè:nt ⟨Ded k advé:ntu, Ted za ad'vent⟩ *advent* – *Avvento* – *Advent*: za ad'vent sa nasi:lə [tò:pu faca'lat] □ +, Thes. +

ajnfòh -ò -ò ▶ á:jnfox, à:jnfox ⟨⟩ *navaden, preprost* – *semplice* – *einfach*: kú:fər je pa biəu nawà:dŋ, á:jnfox ▪ á:jnfox či:kl'a ▪ tò:ta ni: fùətrana, je 'ki à:jnfox *nepodložena* – *non foderata* – *nicht gefüttert* □ –, Thes. anfohten | ⇒ navaden

ajnpintdekelj -na m ▶ ajn'pintdè:k| Ž-MM ⟨⟩ *krstna odejica* – *copertina da battesimo* – *Taufdecke*: za kàrst sa djà:lə ajn'pintdè:k| □ –, Thes. –, Mak. ajnpindekəlčku (1991: 105) | ⇒ KRSTNA ODEJICA (odejica), portinfant

antha -e ž ▶ á:ntxa ⟨Red á:ntše, Med á:ntše, ITmn á:ntše⟩ *brisača* – *asciugamano* – *Handtuch*: ta nawà:đna á:ntxa ▪ pərtè:ne [á:ntše] ▪ ští:kana á:ntxa ▪ á:ntxa zə monogrà:məm □ –, Thes. – (hanteh), Dom. nem. nar. Ho:n-tuach (170) | ⇒ brisnica

arančast -a -o ▶ arà:nčəst, ərà:nčəst ⟨s Ied arà:nčasto⟩ *oranžen* |*rdečkasto rumen*| – *di colore arancione* |*giallo rossiccio*| – *orangen* |*rotgelb*| □ –, Thes. –

avba -e ž ▶ à:ũba ⟨Ted à:ũba, ITmn à:ũbe⟩ **1** *glavi tesno prilagajóča se kapa* – *cuffia* |*copricapó aderente al capó*| – *Haube* |*Kappe/Kopfbedeckung, die eng am Kopf anliegt*|: tò:pwa à:ũba za pazi:mə ▪ à:ũba u š'pək **2** *avba* |*pokrivalo ljudske noše*| – *cuffia* |*copricapó del costume tradizionale*| – *Haube* |*zur Tracht passende Kopfbedeckung*|: fà:jn à:ũbe, čérne ŋ pa zwá:te zá:de □ Plet. **1**, SSKJ **1** 'glavi se prilagajóče žensko pokrivalo' **2** etn. 'žensko pokrivalo gorenjske ljudske noše z okroglim oglavjem in bogato vezzenino na čelu', Thes. –, Dom. U auba (162) | ⇒ havba, **2** ⇒ kapa

avbica -e ž ▶ à:ũbca, à:ũfca ⟨Ted à:ũbca⟩ **1** *kapica* – *cuffietta* – *kleine Kappe*: na mi:kna à:ũbca ▪ à:ũbca ta mà:wa ▪ à:ũbca za tró:če **2** *manjšalnica od AVBA 2* – *dim. di AVBA 2* 'cuffia' – *Dem. zu AVBA 2* 'Haube' □ Plet. –, SSKJ ~, Thes. – | ⇒ havbica

ažur -a m ▶ ažùəŋ ⟨Ied ažùəŋ Ž-ES, Red bráz ažùəŋa, Ted ažùəŋ U(Ov)-sw⟩ *ažur* – *orlo a giorno* – *Ajourstickerei*: tò:ta [á:ntxa] je 'ki má:ũ diəwəna_()žùəŋ □ Plet. –, SSKJ obrt., Thes. –

B

bajbca -e ž ▶ bà:jbca in bà:jfca Ž-ES ⟨⟩ *babica* |*del zapenca*| – *occhiello* – *Öse* |*beim Haftel*|: mà:nđjç ŋ pa bà:jfca □ –, Thes. – (baba, babica, bajbika) | ⇒ vajbca

banka -e ž ▶ bà:ŋka ⟨Tmn bə:nčə⟩ *skrinja za shranjevanje obleke* – *cassapanca* |*per vestiti*| – *Truhe zur Aufbewahrung der Kleidung*: bà:ŋka je b'wa ciəwa fà:jn namà:wana □ Plet. –, SSKJ –, Thes. +, Mak. ~ (1991: 114) | ⇒ kufer

barba -e ž ▶ bà:rba ⟨Red bà:rbe, Rmn bà:rĕ, Tdv bà:rĕ U(Ov)-sw⟩ *barva* – *colore* – *Farbe*: rú:sa bà:rba Ž-MM ▪ al sa pa tē:lə đbiə bà:rĕ .. sa mùərlə ta 'pərb ta biəwa pré:stə ŋ pa pó:le ta čəŋna ŋ pa pó:le đbiə u'kəp ŋ pa je pri:šwa tū:đə sí:wa 'wəŋ U(Ov)-sw □ –, Thes. –

barbati -am nedov. ▶ ⟨del -I m mn bà:rbaļ Ž-MM, ž ed bà:rwawa Ž-ES⟩ *barvati* – *colorare* – *färben*: sma bà:rbaļ z aré:xavŋ biəŋŋ [...] .. mà: 'to je pri:šwa rú:sa bà:rba 'wəŋ Ž-MM □ –, Thes. –

bata -e ž ▶ ⟨Ted bà:ta⟩ *vata* – *ovatta* – *Watte*: tò:ta_()đé:jca sa djà:lə bà:ta nò:tər □ Plet. –, SSKJ pog., Thes. –

bek zatepsti bek -tepem dov. ▶ ⟨del -I m ed bē:k zatē:pu, m mn bē:k zatē:plē, ž ed bē:k zatē:pwa⟩ *proč vreči* – *buttare via* – *wegwerfen*: na biəm, tū: jəx je bē:k zatē:pu ▪ ŋči:sa bē:k zatē:plē □ –, Thes. – ⇒ dejati bek, zatepsti

beksljati -am nedov. ▶ bē:ksl'atē, bē:ksl'at ⟨Ied bē:ksl'əm, 3ed vē:ksl'a Ž-ES, del -I m ed bē:ksl'u, ž ed bē:ksl'əwa⟩ **1** *menjati* |*dati kaj na mesto, kjer je bilo prej drugo iste vrste*| – *cambiare* |*mettere una cosa al posto di un'altra dello stesso tipo*| – *wechseln* |*etw. durch etw. anderes derselben Art ersetzen*|: bà:rĕ vē:ksl'a Ž-ES **2** *preoblačiti* |*oblačiti v drugo oblačilo*| – *cambiare vestito* – *umziehen* |*die Kleidung wechseln*|: ŋ pa ni: bwo triəba bē:ksl'at 'jəx 'wəscas □ –, Thes. bekslati **1**

bel -a -o ▶ biəu ⟨m Imn biəwə, ž ITed biəwa U(Ov)-sw, ta biəwa Ž-ES, Red biəle, Tmn biəle, ta biəle, s Ied biəwə, biəwu U(Ov)-sw⟩ *bel* – *bianco* – *weiß*: biəu sré:šče ▪ ta biəwa plù:zna □ +, Thes. +

blačilec ⇒ oblačilec

blágo -a m ▶ búəgo ⟨Red bwagà:, Ded bŋwó:go, Ted búəgo, Oed búəgəm Ž-MM⟩ *blago* |*tkani-*

- na| – *stoffa* |tessuto| – *Stoff* |Gewebe|: d̂o: b̂ar b̂uágo ▪ b̂uágo za mađró: cne [ ] Plet. blaĝo ~, SSKJ +, Thes. +, Dom. nem. nar. Sto: f (169), Tuach ‘panno, panno di lana’ (170) [ ] ⇒ stof
- blèk** bléka m ▶ b̂'lak, b̂'lák Ž-MM (Red blé:ka, Imn blé:če) *zaplata – pezza, toppa – Flicker*: ŝə b̂'lák d̂iə ĝò:r Ž-MM [ ] –, Thes. +, Mak. + (1991: 136)
- blèkič** -a m ▶ blè:kəč Ž-MM ( ) *manjšalnica od BLEK – dim. di BLEK ‘pezza, toppa’ – Dem. zu BLEK ‘Flicker’: ĵa:, ku n̂ blè:kəč, ŋ̂ t̂a:k cvi:k] Ž-MM [ ] –, Thes. –*
- blèščeti se** -i se (3. os.) nedov. ▶ ⟨del -I s ed bləščé:wə) *bleščati se – splendere, luccicare – glitzern*: je se x̂'kə bləščé:wə 'kakər .. 'kakər ti:ste facalé:te [ ] Plet. bléščáti, bléščiti, SSKJ bléščáti (se), Thes. – [ ] ⇒ glic-rati (se)
- bluznica** -e ž ▶ blù:zŋca Ž-ES ( ) *bluzica – blusa, camicetta – Bluse* [ ] –, Thes. – [ ] ⇒ pluznica
- bontšonar** -ja m ▶ b̂ò:ntšó:nar (Tmn b̂ò:ntšó:nərje) *izvezan stenski prt – pannello da muro in tessuto (ricamato) – besticktes Tuch um die Wand zu schonen*: [b̂ò:ntšó:nar] sa d̂ĵa:lə na miər, na st̂iəna .. t̂ò:lə je pə swowé:n̂əm našri:bano ▪ ta st̂a:ra Č̂ë:kəŋ'a je m̂'se t̂ò: f̂a:jn zr̂é:zəwa t̂a:če k̂ò:šče, m̂'se cùə pərš̂i:wəwa ŋ̂ pa p̂ó:lə t̂a:če b̂ò:ntšó:nərje narè:dwa [ ] –, Thes. –
- bovd** -a m ▶ ⟨Tmn b̂ó:ũde U(Ov)-sw, Tdv b̂ó:ũđa U(Ov)-sw) *guba – piega – Falte*: sa narè:đl̂e đwà: tri: b̂ó:ũđa sp̂ó:đa, ŋ̂ pa zĝó:ra j b̂'wə p̂ó:lə b̂al šr̂ó:ko U(Ov)-sw [ ] –, Thes. – [ ] ⇒ folten
- brisača** -e ž ▶ ⟨Imn b̂ri:sŋce U(Ov)-sw) *brisača – asciugamano – Handtuch*: b̂ri:sŋce sa t̂ù:đ m̂é:lə šp̂i:ce sp̂ó:đa U(Ov)-sw [ ] –, Thes. – [ ] ⇒ antha
- brokat** -a m ▶ brokà:t, brukà:t Ž-ES (Red brokà:ta Ž-ES) šol. *brokat – broccato – Brokat* [ ] Plet. –, SSKJ +, Thes. –
- buntrč** -a m ▶ b̂ù:ntərč (Imn b̂ù:ntərče, Rmn b̂ù:ntərču) *bobek |krogličast vzorec belih bombažnih pletenih dokolenk za tradicionalno nošoj| – (piccola) pallina, figura di calzettoni di cotone lavorati ai ferri, che fanno parte del costume tradizionale – Stoffkügelchen |rundes Anhängsel der weißen baumwollenen Trachtenstrumpfen* [ ] –, Thes. –, Mak. čvopčə, popacə (1991: 18, 38), pucki (1988: 58, 71), SEL nogavice z bobki (366)
- burtah** -a m ▶ bú:rtax, bú:rtəx U(Ov)-sw ⟨Ted

bú:rtax Ž-ES, Oed z bú:rtaxam, Tmn bú:rtəše) **1** *predpasnik – grembiule – Schürze*: na zn̂a:m d̂é:wəz z bú:rtaxam ▪ ŋ̂ ži:đast bú:rtax ▪ lé:đrast bú:rtax U(Ov)-sw ▪ m̂sà:čem gwá:nt̂o [...] je 'biũ bú:rtax cùə ŋ̂ pa faca'lat Ž-ES ▪ šuəstar je 'moũ bú:rtax [...] ŋ̂ tí:šl'ar je 'moũ bú:rtax Ž-ES ▪ 'đər sa xr̂ú:šče š'l̂e p̂'let al pa p̂ərst đad̂a:jat [...] al pa 'đər sa jx kapá:l̂e [...] sa đ'ra p̂ó:l̂e đĵa:l n̂ s'tar bú:rtax ak̂uələ U(Ov)-sw **2** *delovna halja – camice da lavoro – Arbeitskittel*: mù:j si:n ĝ're ŋ̂ št̂a:wa, m̂a: t̂i:st bú:rtax z rakà:wam̂e Ž-ES **3** *šolska halja – divisa da scuola – Schuluniform*: sa m̂é:l̂e [...] bú:rtəše č̂ərne ŋ̂ pa t̂ù:kale ŋ̂ krà:ĝl̂č biəũ ak̂uələ [ ] –, Thes. **1**, Mak. **1** (1988, 1991), Dom. U burtəx, nem. nar. Schirzn, Khlaidarschirzn (169)

C

- cegan** -a -o ▶ ⟨m Imn ciəgane, ž Ied ciəgəna, s Ied ciəganu) *nabran |drobno naguban| – a pieghe, pieghettato |arricciato| – gefaltet |fein gefaltet|*: ciəgəna č̂i:kl̂'a ▪ fiərĝò:nče sa ciəgane ▪ nabrá:nu b̂ər ciəganu [ ] –, Thes. – [ ] ⇒ nabran, nagrbān
- cegati** -am nedov. ciəgate ▶ ⟨Ied ciəgam) *nabirati |delati gube| – pieghettare |arricciare| – gefalten |Falten machen|*: t̂a: št̂ò:f, 'jes ga x̂'kəle ciəgam m̂a:ũ, x̂'kəle ga paté:gn̄ũ u'kəp [ ] –, Thes. –
- cir** -a m ▶ ciər ⟨Ted za ciər, za ciərə Ž-ES) *okras – ornamento, decorazione – Schmuck*: t̂ù: je za ciər [ ] –, Thes. +
- cmiken** -kna -o ▶ ⟨s Ied c'miknu Ž-MM) *premajhen – troppo piccolo – zu klein*: p̂ó:l̂e k̂a:l je b̂'wo m̂a:l c'miknu, s mùəru m̂a:ũ ( )əŋ sp̂əst̂i:t̂e Ž-MM [ ] –, Thes. cemajhen
- co prišivan** co -a -o ▶ ⟨m Ied cùə pərš̂i:wān) *prišit – cucito – angenäht*: 'tot k̂ò:š̂ je cùə pərš̂i:wān [ ] –, Thes. – [ ] ⇒ dol prišivan
- co prišivati** co -am dov. ▶ ⟨del -I ž ed cùə pərš̂i:wəwa, m mn cùə pərš̂i:wāl̂e) *prišiti – cucire (insieme) – annähen – nähēn, schneidern*: šp̂i:c̄l̂ne sa cùə pərš̂i:wāl̂e [ ] –, Thes. – [ ] ⇒ dol prišivati
- co prištepati** co -am dov. ▶ ⟨del -I ž ed cùə pərš̂t̂é:pawa) *sešiti s šivalnim strojem – cucire (insieme) a macchina, aggiuntare – mit der Nähmaschine nähēn* [ ] –, Thes. – [ ] ⇒ prištepati
- co urezati** co urežem dov. ▶ ⟨del -I m mn

cùə( )rè:zale, cùə ʋrè:zal Ž-MM) *urezati – tagliare – zuschneiden*: ta pèru sa cùə( )rè:zale, pó:le sa nahé:ftale, pó:le s mùəru pərmíərtè Ž-MM [ ] –, Thes. – I ⇒ urezati

co zavezati co -vežem dov. ▶ cùə zavé:zate (1ed cùə zavé:žəŋ, cùə zavé:žəŋ (?), del -I m mn cùə zavé:zale) *zavezati |narediti vozeli – legare |annodare| – zusammenbinden |zu einem Knoten schlingen|*: sa cùə zavé:zale [ ] –, Thes. – I ⇒ zavezati

cokelšu -θ m ▶ (Tmn 'coklʃšüə U(Ov)-sw) *čevelj z lesenim podplatom – scarpa con soles in legno – Schuh mit Holzsohle*: pozí:mə sa mē:lə 'tote 'coklʃšüə [...], ne cò:kľe, číəul'e, spò:ða j b'wə lesə:no ŋ pa zgò:ra sa mē:lə pó:lə lē:đər U(Ov)-sw [ ] –, Thes. coklač

cokla -e ž ▶ cò:kwa Ž-MM (Imn cò:kľe, cò:kľe Ž-MM, U(Ov)-sw, Rmn cò:kľ Ž-ES, Tmn cò:kľe, cò:kľe U(Ov)-sw, Omn s cùəklə Ž-ES) *cokla – zoccolo – Holzschuh*: na cò:kwa je me pá:đwa ▪ sa mē:lə 'ki cò:kľe, 'ni b'lo číəul'u Ž-MM .. pa tù:đə za 'jətə ʋ tò:n, na 'ki ʋ štá:wa .. za'to k cò:kľe sa samì: narè:đľe ▪ u štá:lə b'əm, đa sa nasi:lə cò:kľe, jà:, u štá:lə ▪ ŋ pa tí:sta je š'wa ʋ vè:s tù:đə s cùəklə ▪ je šù: s cùəklə .. s ta štá:lŋmē cùəklə Ž-ES ▪ cò:kľe sa b'le pó:le za palé:te, pa tí:ste ŋčí:sma 'vəč mē:lə, pó: smo mē:lə 'ki škərpə:ce U(Ov)-sw ▪ [cò:kľe sa b'le] z lasà: spò:ða ŋ pa 'wəŋ [...] sté:sane, 'na .. ŋ pa pó:le sa mē:lə .. mà:ʋ pè:te narè:đľe .. ŋ pa pó:le sa mē:lə lē:đər číəs Ž-MM [ ] +, Thes. +, Mak. + (1988: 89, 1991: 67, 93), Dom. U còkľe, nem. nar. Zokhl (169)

colet ⇒ faolet

cota -e ž ▶ (Tmn cò:te U(Ov)-sw) *conja – straccio – Stofflappen, Stofffetzen, Fetzen*: sa mē:lə 'ki cò:te .. magà:ri j b'wa kà:ka rjú:xa, stá:ra stərgana .. s tí:stŋ sa pó:le narè:đľe planí:ce .. za žé:ne U(Ov)-sw [ ] Plet. +, SSKJ nar., Thes. + I ⇒ conja 1, fecen 1

cozek -zka -o ▶ cò:zək ( ) *preozek – troppo stretto – zu eng*: cò:zək krò:ŋ [ ] –, Thes. –

conja -e ž ▶ (Oed s [...] cù:n'a, ITmn cù:n'e) 1 *conja – straccio – Stofflappen, Stofffetzen, Fetzen*: mò:rš pa tù: pabrí:satə s tí:sta ta stá:ra cù:n'a Ž-MM ▪ cù:n'e ŋ pa xà:ŋgərlə 2 nav. mn. *obujek – pezza da piedi – Fußblappe*: mó:štwa sa mē:lə ʌ stá:rəx cà:jtəx namé:stu sò:kne cù:n'e [ ] Plet. 1, SSKJ 1 nar., Thes. 1 I ⇒ cota, fecen 2 ⇒ fecen, šufecen

cvikelj -na m ▶ cví:kľ Ž-ES, Ž-MM ( ) *všitek – pin-*

ce, ripresa – Abnäher: mà:š nò:tər zaší:wān tà:k cví:kľ nò:tre Ž-MM ▪ cví:kľ je tò:, đə đíəš nò:tər rē:čma .. jà:, ku n blè:kəč, ŋ tà:k cví:kľ Ž-MM [ ] –, Thes. –

cvirnast -a -o ▶ cvíərnast (ž Imn cvíərnaste) *bombažen – di cotone – Baumwoll-: cvíərnast pərtəč ▪ cvíərnaste štú:ŋfə/sò:kne [ ] –, Thes. – I ⇒ OD NITI (nit), pavelnast*

cviteh -? m ▶ cví:təx U(Ov)-sw ( ) *svitek |priprava za prenašanje bremen na glavil – coroncina, copricapo a nido usato per portare le ceste sulla testa – Tragring |der ringförmige Tragwulst, den man auf den Kopf gibt, um darauf leichter etw. tragen zu können|*: cví:təx ŋ pa é:rəbəs U(Ov)-sw [ ] –, Thes. –, Mak. + (1991: 15) I ⇒ cvitrah

cvitrah -a m ▶ cví:trax, cví:trəx ( ) *svitek |priprava za prenašanje bremen na glavil – coroncina, copricapo a nido usato per portare le ceste sulla testa – Tragring |der ringförmige Tragwulst, den man auf den Kopf gibt, um darauf leichter etw. tragen zu können|* [ ] –, Thes. – I ⇒ cviteh

Č

čabata -e ž ▶ (Tmn čabà:tə U(Ov)-sw, čabá:te Ž-ES) *doma narejena copata – pantofola fatta in casa – hausgemachter Hausschuh*: sa čabá:te ší:wale Ž-ES [ ] –, Thes. –

čafeder -dra m ▶ (ITmn čafē:đre, čəfē:đre, Omn mađ čafē:đre) *obrabljen, ponošen čevelj – scarpa vecchia, usata – abgetragener Schuh*: ŋ đè:n je m'se tò:te čəfē:đre uzé:wa pa jəx je bē:k zaté:pwa [ ] –, Thes. –, Mak. Rmn čerflov (1991: 16)

četnica ⇒ ketnica

čevelj -vlja m ▶ (Təd číəul, ITmn číəul'e, číəul'e Ž-MM, Red číəul'u Ž-MM, Omn pər číəul'ax) *čevelj – scarpa – Schuh*: ta liəpšə číəul'e Ž-MM ▪ grò:b číəul'e Ž-MM ▪ bəsò:če/ní:šče/ta ni:šče číəul'e ▪ špí:kaste číəul'e ▪ číəul'e sma mē:lə [...] 'ki za ʋ nadíəʋ Ž-ES [ ] Plet. črēvel, SSKJ +, Thes. črevelj, Mak. črevelj (1991), Dom. U čjəul, nišče čəulje, číulje z pantəlni, nem. nar. Schuah (168)

čevljar -ja m ▶ čəul'ár ( ) nadn. *čevljar – calzolajo – Schuster*: ó:ča ađ mò:jga stá:rga ó:čə je 'biʋ čəul'ár [ ] Plet. črēvljar, SSKJ +, Thes. črevljar I ⇒ šostar

čevljič -a m ▶ číəulč (Tmn číəulč, Idv číəulčə) *čevljiček – scarpetta – Schühchen*: ŋ

'mikŋ čiaŋč [Plet. črčvelc, SSKJ čeveljc, Thes. –

čiklja ⇒ kijklja

čita ⇒ kita

čopič -a m ▶ čó:pəč (ITmn čó:pče) *čopek* [povezan šop niti za okras] = *ciuffo, ciocca* [mazzetto di fili per decorazione] – Bündel [zusammengebundene Fäden als Schmuck]: pər špí:cŋəx spó:ða kaka 'bart sa b'le čó:pče [Plet. čopič ~, SSKJ ~, Thes. –, Mak. ~ (1991: 18), Dom. U čiuŋe, nem. nar. Tschopf (168)]

črn -a -o ▶ čərn (m Ied ta čərnje Ž-ES, Tmn čərne, ta čərne, Oed ta čərnŋ, ž Ted čərna, čərna Ž-ES, ITmn čərne, ta čərne, s Ied čərno) *črn* – *nero* – *schwarz*: čərnno ŋ pa rú:so ▪ sa mē:le čərne gwā:nte ▪ ta čərne bú:rtax, ta biəwa plú:zna Ž-ES ▪ ta čərne [facalé:te] sa mē:le 'bəl za pag'rāb [L +, Thes. +

črnjel -a -o ▶ (m Oed ta čərnjəlŋ, Imn čərnjələ, Tmn čərnjələ, Rmn čərnjələx, s Ied čərnjəwə) *rdeč* – *rosso* – *rot*: mó:ja strí:na j š'wa k adŋv:ntu 'wəščas_(ti)stŋ facalé:tam [...] ta čərnŋ pa ta čərnjəlŋ [Plet. 2 črnjəl, črnjəl (črnjel), SSKJ –, Thes. črnjel, Mak. črnjelu (1991: 49)]

D

daljnjava -e ž ▶ đé:lnawa Ž-MM (Ted đé:lnawa Ž-MM) *dolžina* – *lunghezza* – *Länge*: al xó:čəš ŋ pərtəč al pa 'kej nardí:te, 'mərš đé:lnawa zmíarə, 'kak je đə:x Ž-MM [L –, Thes. +

dan dnu m ▶ đè:n (Red đnū:, Ted za đè:n) *dan* – *giorno* – *Tag* ● ZA VSAK DAN vsakdanji – *quotidiano* – *für den Alltag*: [faca'lat] za sà:k đè:n ● ZA DAN dneven [ki se nosi podnevi] – *da giorno* [che viene indossato durante il giorno] – *während des Tages zu tragen*: sré:jšce j biəu 'ki za đè:n [L +, Thes. +

debəl -éla -o ▶ d'boŋ Ž-MM (ž Ied đbē:wa, ta đbē:wa, Imn ta đbē:le, Tmn đbē:le, s Ied đbē:wə) *debel* – *grosso* – *thick*: adé:ja je b'wa mà:ŋ 'bəl đbē:wa [L +, Thes. +

dečla -e ž ▶ (ITmn đé:čle) *dekle* – *ragazza* – *Mädchen*: ta lé:đək đé:čle sa pa mē:le rò:žnasta à:ŋba [L +, Thes. +

dejati bek dem bek dov. ▶ (Ied điam bē:k, del -I ž mn đjà:le bē:k) *proč vreči* – *butare via* – *wegwerfen*: žé:ne sa m'se đjà:le bē:k [L –, Thes. – ⇒ bek zatepsti, zatepsti

dejati gor dem gor dov. ▶ (Ied điam gò:r, del

-I m mn đjà:le gò:r, ž ed đjà: gò:r) *nadeti si* – *vestirsi* – *anziehen*: điam gò:r na đrú:ga [čì:kl'a] ▪ 'jes ŋklē: nì:sŋ đjà: gò:r bú:rtax ▪ đər sa se žani:le, sa đjà:le gò:r tò:te rakavi:ce [L –, Thes. +

dekelč -a m ▶ đē:kjč (Imn đē:kjčə, đē:kjče, Tmn đē:kjče) *prtiček* – *centrino* – *Tischtuch*: sa mē:le na míəro tū:đē đē:kjče U(Ov)-sw ▪ ŋ 'xekl'an đē:kjč Ž-ES ▪ đē:kjč za na wá:mpa U(Ov)-sw [L –, Thes. – I ⇒ salveta

delan -a -o ▶ (m Imn điaŋwane, ž Ied điaŋwana, điaŋwana, Imn đē:wəne) (z ročnim delom) *okrašen* – *decorato (a mano)* – (in Handarbeit) *verziert*: điaŋwane mašē:tne ▪ tò:tla rjú:xa, tò:tja je điaŋwana ▪ tò:te knó:fe sa mà:ŋ 'bəl điaŋwane, nì:sa nawa:đne [L Plet. ~ (dēlati), SSKJ ~ (dēlati), Thes. –

dendelj -na m ▶ diəndj (Red diəndjŋna, Dmn diəndjŋnam Ž-ES, Tmn diəndjŋne) *dirndl, kupljeno žensko oblačilo, izdelano po vzoru vzhodnoalpske nemške noše* – *abito da donna, confezionato secondo il modello del costume tradizionale alpino (delle parti occidentali della Germania)* – *Dirndl, gekauftes Kleid nach den Muster der deutschen Tracht in der Ostalpen*: za žé:ŋŋ mà:ja sk'ra mšē: diəndjŋne ▪ diəndj je .. spó:ða je plú:žŋca, pó:le je zwərxa miəđər ŋ pa čì:kl'a ŋ pa bú:rtax [L Plet. –, SSKJ dirndl, Thes. –, Mak. 'kmečka obleka' (1991: 34, 45), SEL dirndl (90) [K] Tako oblačilo ženske nosijo ob istih priložnostih kot bolj tradicionalno nošo. Navadno so jih kupovali v avstrijskem Beljaku. / Questo tipo di abito veniva indossato dalle donne per le stesse occasioni come il costume tradizionale del luogo. Normalmente veniva comprato a Villach (Beljak). / Dirndl werden aus gleichen Anlässen wie die traditionelle Tracht getragen. Normalerweise werden sie in Villach in Österreich gekauft. I ⇒ dendeljkostim

dendeljkostim -a m ▶ diəndj'kusti:m Ž-ES (Ted diəndj'kusti:m Ž-ES) *dirndl, kupljeno žensko oblačilo, izdelano po vzoru vzhodnoalpske nemške noše* – *abito da donna, confezionato secondo il modello del costume tradizionale alpino (delle parti occidentali della Germania)* – *Dirndl, gekauftes Kleid nach den Muster der deutschen Tracht in der Ostalpen*: bú:rtax za diəndj'kusti:m Ž-ES [L –, Thes. – I ⇒ dendelj

dol pasti dol padem dov. ▶ (3ed 'doŋ pá:đe, del -I s ed 'doŋ pá:đwə) s prisl. dol. *pasti* [biti tak, da se lepo prilega] – *cadere bene, calzare*

- bene – fallen* [schön anliegend]: je fâ:jn 'dɔu pá:ðwə [ ] –, Thes. ~ I ⇒ **dolta pasti**
- dol prišivan** dol -a -o ▶ ⟨s Ied 'dɔu pərší:wano⟩ *prišit – cucito – angenäht* [ ] –, Thes. –
- dol prišivati** dol -am dov. ▶ 'dɔu pərší:watɛ ⟨del -I m mn 'dɔu pərší:walɛ⟩ *prišiti – cucire (insieme) – annähen*: spó:ða .. [sa] čí:kl'a naxɛ:ftalɛ m pa pó:le sa 'dɔu pərší:walɛ [ ] –, Thes. –
- dol prištepan** dol -a -o ▶ ⟨s Ied 'dɔu pərštɛ:pano⟩ *prišit s šivalnim strojem – cucito a macchina, aggiuntato – mit der Nähmaschine angenäht* [ ] –, Thes. –
- dol stati** dol stojim nedov. ▶ ⟨del -I s ed 'dɔu stá:wə⟩ *prilegati se – cadere bene, calzare bene – anliegen*: je fâ:jn 'dɔu stá:wə [...] ni: x'kə 'wan štarlɛ:wə [ ] –, Thes. –
- dolg** -a -o ▶ dɔ:x, dɔ:ux Ž-ES, Ž-MM ⟨m Ied dɔ:j, Imn dɔ:je U(Ov)-sw, ž Ied dɔ:ga, ITmn dɔ:ujɛ Ž-MM, ta dɔ:ujɛ, ta dɔ:je, s Ied dɔ:uɔgo⟩ *dolg – lungo – lang*: dɔ:ga čí:kl'a Ž-ES ▪ gwà:ntəc je 'biu mà:u 'bəl dɔ:x, da je pakri:u tū:ðɛ srá:jclɛ ▪ ta dɔ:ujɛ pelari:ne ▪ dɔ:je gà:te U(Ov)-sw [ ] +, Thes. +
- dolta pasti** *dolta padem dov.* ▶ ⟨del -I s ed 'dɔu ta pá:ðwə⟩ s prisl. *dol. pasti* |biti tak, da se lepo prilaga| – *cadere bene, calzare bene – fallen* [schön anliegend] [ ] – I ⇒ **dol pasti**
- dolta spustiti** *dolta -im dov.* ▶ 'dɔu ta spəsti:tɛ ⟨del -I m mn 'dɔu ta spù:stlɛ Ž-ES, ž ed 'dɔu ta spù:stwa⟩ *podaljšati |narediti kaj (bolj) dolgo| – allungare |fare più lungo| – verlängern |etw. lang/länger machen|*: sa 'dɔu ta spù:stlɛ, da je b'lo 'bəl dɔ:uɔgo Ž-ES [ ] –, Thes. – I ⇒ **dolta šlogati**
- dolta šlogati** *dolta -am dov. in nedov.* ▶ ⟨del -I ž ed 'dɔu ta šlɔ:gawa⟩ *podaljšati |narediti kaj (bolj) dolgo| – allungare |fare più lungo| – verlängern |etw. lang/länger machen|*: má:ma je mɛ je 'dɔu ta šlɔ:gawa [...] za'to k je b'wə krá:tko [ ] –, Thes. – I ⇒ **dolta spustiti**
- domač** -a -o ▶ ⟨m Ied ta damà:čɛ, ž Ied ta đamá:ča Ž-ES, ITmn ta đamá:če, s Ied đamá:ču⟩ *ki je domače izdelave – fatto in casa – hausgemacht*: ta damà:čɛ štɔ:f ▪ ta đamá:ča 'nat Ž-ES ▪ ta đamá:če rjú:še [ ] Plet. ~, SSKJ +, Thes. + I ⇒ **kupljen**
- dopelt** -0 -0 ▶ dɔ:pɫt ⟨⟩ *dvojen – doppio – doppelt*: dɔ:pɫt šíərn'əwa Ž-MM [ ] –, Thes. **topelt** I ⇒ **dopeltov**, **topelt**
- dopeltov** -a -o ▶ ⟨ž Tmn dɔ:pɫtowe Ov-rw⟩ *dvojen – doppio – doppelt*: dɔ:pɫtowe čí:kl'e Ov-rw [ ] –, Thes. – I ⇒ **dopelt**, **topelt**
- drukar** -ja m ▶ đrú:kar Ž-ES ⟨ITmn đrú:kərje, đrú:karje⟩ *pritskač – bottone a pressione, bottone automatico – Druckknopf* [ ] –, Thes. –
- držati** -im nedov. ▶ ⟨del -I m ed đrǎžu⟩ ● DRŽATI *VODO biti nepremočljiv – essere impermeabile – wasserdicht sein*: tì:st [pwá:šəč] je pó:le đǎ:ržu tū:ðɛ wó:ða, ni: š'wə skùəs Ž-MM [ ] +, Thes. +
- durhsihtik** -0 -0 ▶ đǔərx'sixtik ⟨⟩ *prozoren – trasparente, diafano – durchsichtig* [ ] –, Thes. –

E

ering -a m ▶ è:riŋg ⟨⟩ *poročni prstan – fede, anello di matrimonio – Ehering* [ ] –, Thes. +

F

- facolèt** -éta m ▶ faca'lat, U ca'lat in ca'lat U(Ov)-sw ⟨Med facəl'iatɔ, Oed facalɛ:tam, ITmn facalɛ:te, facal'ite, Rmn facal'it Ž-ES⟩ *ruta – fazzoletto da capo – Kopftuch*: s'tar/tɔ:pu/p'wou/rù:s/ž:đast/ɔ:nast faca'lat ▪ pǎrtən ca'lat U(Ov)-sw ▪ ta čərne/ta ɔ:naste/ta nawà:dne/ž:đaste facalɛ:te ▪ faca'lat za svè:t guəđ/za sa:k dè:n/za nađiəu/za advɛ:nt ▪ faca'lat zə róz:žmɛ, ž:i:ðe [ ] –, Thes. –, Dom. sln. nar. gida [žida?], calət (164), clet, facnetəl (170), nem. nar. Tiachl, Kho:pftiachl (164), Tiachl, Ko:pftuach (170) [K] V prvi polovici 20. stoletja je k ženski praznji obleki domačink spadala pod brado zavezana ruta. / Nella prima metà del Novecento il fazzoletto annodato sotto il mento faceva parte dell'abito da festa femminile indossato da donne del luogo. / In der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts gehörte zur Festkleidung der Einheimischen auch das unter dem Kinn gebundene Kopftuch.
- facoletič** -a m ▶ facal'iatəč, facalɛ:təč ⟨⟩ *okrasni robček – fazzoletto da tasca elegante – Einstecktuch*: u žò:kčɔ sa mɛ:lɛ facal'iatəč [ ] –, Thes. –
- fajn** -0 -0 ▶ fâ:jn ⟨m Ied ta fâ:jn, Ied ta fâ:jn⟩ *boljši, izbran – migliore, speciale, elegante – besser, ausgewählt*: za u ciərku sa mɛ:lɛ 'wəščəs ta fâ:jn g'want ▪ ta fâ:jn číəul'e ▪ fâ:jn štɔ:f Ž-ES [ ] –, Thes. +
- fazon** -a m ▶ fazò:n Ž-MM ⟨⟩ *fazona |ovratniški*

del moškega oblačila | *colletto | dell'abito maschile* | *Kragenteil bei einer Männerkleidung*: 'wən adriəzan fazò:n Ž-MM [L] Plet. –, SSKJ fazóna, Thes. ~ I ⇒ frson

fecen -cna m ▶ fě:cɲ (Oed s fě:cnam, ITmn fě:cne) I *cunja* – *straccio* – *Fetzen*: kwadrà:təste [fě:cne] 2 *obujek* – *pezza da piedi* – *Fußflappe* [L] –, Thes. –, Mak. 2 Tmn fecne (1991: 35, 40) I ⇒ cunja, 1 ⇒ cota, 2 ⇒ šufecen

feder -dra m ▶ (Imn fě:đre) *pero* [pri ptičah] – *penna* [degli uccelli] – *Feder* | *Gefieder der Vögel*: fě:đre ađ kù:r [...] , p'rou ta 'mæxče, sa đjà:lə nò:tər [L] –, Thes. +, Dom. nem. nar. Fe: da (161) I ⇒ muna

fidranje -a m ▶ fi:đran'e U(Ov)-sw, fi:đran'e, fi:đrən'e Ž-ES (Oed s fi:đran'əm) *koruzno ličkanje* – *paglia di granturco* – *Maisstroh*: madró:cne s fi:đran'əm ▪ fi:đran'e [...] , ti:zga sa pó:le 'pač dviə tri: bá:rte na lě:ta đjà:lə na sò:nce ŋ pa pašpri:cali z wadó: .. ŋ pa đa j se paš:šwə ŋ pa 'po sa_()bərni:lə, ŋ pa đa je 'biu sù:x, 'po sa đjà:l s'pet u swà:mŋca 'notər U(Ov)-sw [L] –, Thes. –

firgonk -a m ▶ fiərgò:ŋk, fiərgò:ŋk Ž-ES (ITmn fiərgò:nče, fiərgà:nče U(Ov)-sw, Dmn fiərgò:nčŋ) *zavesa* – *tenda*, *tendina* – *Vorhang*: ští:kan [fiərgò:ŋk] [L] –, Thes. firhank

firtelj -na m ▶ (Tmn fiərtlne) *četrt*, *četrtina* – *quarto* – *Viertel*: tri: fiərtlne [L] –, Thes. +

firtkati -am dov. ▶ (del -I m mn fiərtkalə, ž ed fiərtkawa) *končati* – *rifinire*, *confezionare* – *anfertigen*: tù:ka sa začè:lə ŋ pa ni:sa fiərtkalə .. sa ki tò:le naré:đlə ŋ pa tù:kale je še za nardí:te ▪ 'no, ŋ pa pó:le s mùəru še_()na 'bart pərmíərtə ŋ pa pó:le đə je fiərtkawa [šwi:l'a], pa sa m'se paš:wəle ŋ pa naré:đlə Ž-MM [L] –, Thes. –

fišpaler -ja m ▶ (Tmn 'fišpà:larje) *ribja kost* | *opornica* | – *stecche di balena* – *Fischgrät* | *Versteifung* [L] –, Thes. – I ⇒ fišpaner, fišponpantelj, špica¹ 2

fišpaner -ja m ▶ (Imn 'fišpà:nərje Ž-MM, Tmn 'fišpà:nərje) *ribja kost* | *opornica* | – *stecche di balena* – *Fischgrät* | *Versteifung*: 'fišpà:nərje tò: sa tò:tə ani:, tò:tə, kor mà:ja u miəđrax nò:trə Ž-MM [L] –, Thes. – I ⇒ fišpaler, fišponpantelj, špica¹ 2

fišponpantelj -na m ▶ (Tmn fi:špompántlne) enkr. *ribja kost* | *opornica* | – *stecche di balena* – *Fischgrät* | *Versteifung*: znó:tra sa blè: pərší:wane fi:špompá:ntlne [L] –, Thes. – I ⇒ fišpaler, fišpaner, špica¹ 2

flašter -tra m ▶ fwá:štər (Red fwá:štra) *kos* (česa) – *pezzo* – *Stück*: ŋ štò:fast fwá:štər [L] –, Thes. – I ⇒ kraj

foliš -0 -0 ▶ (m Ied ta fò:ləš) *lažen*, *ponarejen* – *falso*, *falsato* – *falsch*, *verfälscht* [L] –, Thes. –

folštih -a m ▶ fò:lšti:x ( ) *ploščati vbod* – *punto piatto* – *Plattstich*, *Flachstich* [L] –, Thes. –

folten -tna m ▶ fò:ltŋ (Oed fò:ltnam, ITmn fò:ltne, Rmn fò:ltnu, Omn (i)z fò:ltne) *guba* – *piega* – *Falte*: [či:kl'a] 'ki z nam fò:ltnam ▪ čí:kl'a na fò:ltne [L] –, Thes. + I ⇒ bovđ

foltenč -a m ▶ fò:ltŋč (Imn fò:ltŋče, Rmn fò:ltŋču) *gubica* – *dim. di FOLTEN* 'piega' – *Fältchen*: já:kna .. tò:ta ja fà:jn đíəwana, 'eko, tù:kale sa fò:ltŋče [L] –, Thes. – I ⇒ foltič

foltenšos -a m ▶ fò:ltŋšò:s ( ) *nabrano krilo* – *gonna a pieghe* – *Faltenrock*: fò:ltŋšò:s je na čí:kl'a, ka mà: pò:kno fò:ltnu [L] –, Thes. –

foltič -a m ▶ fò:ltəč (?) ( ) *gubica* – *dim. di FOLTEN* 'piega' – *Fältchen*: mi:kŋ fò:ltəč [L] –, Thes. – I ⇒ foltenč

foter -tra m ▶ fűətər (Red fűətra, Ted fűətər) *podloga* – *fodera* – *Kleiderfutter*: mà: fűətər spó:đa [L] –, Thes. + ⇒ podlaka, unterca, unterfoter

fotran -a -o ▶ fuətran (ž Ied fűətrana, fűətrəna, s Ied fűətrano) *podložen* – *foderato* – *gefüttert*: fűətran [là:jbəč] ▪ já:kna tù:đə je fűətrana [L] –, Thes. – I ⇒ podfotran

fronza -e ž ▶ Ov, U (Imn fró:nze, fró:nze U(Ov)-sw) *resa* – *frangia* – *Franse* [L] –, Thes. +, Mak. (1991) ⇒ frozen

fronzen -zna m ▶ Ž fró:nzŋ (Imn fró:nzne, fró:nzŋ Ž-ES, Omn s fró:nzŋ) *resa* – *frangia* – *Franse*: faca'lat s fró:nzŋ [L] –, Thes. – I ⇒ fronza

frson -a m ▶ fəRSò:n Ž-ES ( ) *fazona* | *ovratniški del moškega oblačila* | – *colletto | dell'abito maschile* | *Kragenteil bei einer Männerkleidung* [L] –, Thes. – I ⇒ fazon

frtrogati -am nedov. ▶ fətró:gatə (Ied fətró:gam) *prenašati* – *sopportare* – *vertragen* (können): pe'ro bú:rtax .. bú:rtax na mò:rŋ 'jes fətró:gatə, na viəm, zakò:j [L] –, Thes. –

G

gače gač ž mn. ▶ Ž, Ov gà:če (Tmn gà:če) *moške spodnje hlače* – *mutande da uomo* – *Herren-*

unterhose: mó:štva sa mē:lē gā:če ▪ ó:naste gā:če ▪ đó:je bíale gā:če ▪ ta 'wəxčē gā:če [L] Plet. + (gāča), SSKJ –, Thes. –, Dom. sln. nar. hvašə, nem. nar. Untaho:sn, Gateho:sn (171)

! ⇒ gate

gate gat ž mn. ▶ U gā:te ⟨Tmn gā:te⟩ *moške spodnje hlače – mutande da uomo – Herrenunterhose*: đó:je gā:te U(Ov)-sw [L] Plet. +, SSKJ nižje pog., Thes. –, Dom. U gāte, sln. nar. hvašə, nem. nar. Untaho:sn, Gateho:sn (171)

! ⇒ gače

glicrati in **glicrati se** -am (se) nedov. ▶ ⟨3ed (se) glí:cra, del -I s ed glí:crawə⟩ *bleščati se – splendere, luccicare – glitzern*: tò:tē [faca'lat] má:ū glí:cra [L] –, Thes. – ⇒ bleščeti se

glih -0 -0 ▶ ⟨m Ied ta gli:x⟩ *enak – uguale – gleich*: 'to je nagòrban ta gli:x štò:f [L] Plet. +, SSKJ –, Thes. +

glot -a m ▶ glò:t Ž-MM ⟨⟩ *klot – tela per foderare – Kloth* [L] –, Thes. –

god -a m ▶ gùəđ ⟨Tmn gùəđe Ž-ES⟩ ● SVETI GOD s'vet gùəđ *večji cerkveni praznik |žegnanje, božič, sveto rešnjje telo, sv. Jožef – giorno festivo, festa liturgica |sagra, Natale, Corpus Domini, San Giuseppe – größerer kirchlicher Feiertag |Kirchtag, Weihnachten, Fronleichnam, St. Josef*: bñanaxtē je tū:đē s'vet gùəđ ▪ [g'want] za ta blí:če s'vet gùəđe Ž-ES [L] Plet. +, SSKJ ~, Thes. pl 'Feiertag', Mak. + (1991: 36, 115, 121)

gojzar -ja m ▶ ⟨ITmn gò:jzərje, 'hojzərje Ž-ES⟩ *gojzar – scarpone da montagna – Bergschuh*: gò:jzərje sa nasí:lē, k sa š'li ši: fò:rat ▪ za ū nađiəu sa ble nó:ve 'hojzərje Ž-ES [L] Plet. –, SSKJ +, Thes. gojsarar

goren -rna m ▶ gó:rŋ ⟨Ted gó:rŋ U(Ov)-sw⟩ *sukanec za vezenje – filato cucirino – Garn zum Sticken*: sa mē:lē gó:rŋ za ští:katē U(Ov)-sw [L] –, Thes. gorn, Dom. nem. nar. Go:rn 'filo' (161) ! ⇒ nit

gorenji -a -o ▶ ta gari:n'ə ⟨⟩ *zgorŋji – sopr(a)-, superiore – ober-*: ta gari:n'ə kò:s ad đñəđŋna [L] Plet. +, SSKJ zastar., Thes. +

gorta šlogati gorta -am nedov. ▶ gó:rta šlò:gatē ⟨3ed gó:rta šlò:ga⟩ *skrajšati |narediti kaj (bolj) kratko – accorciare |fare più corto – kürzen |etw. kürzer machen* [L] –, Thes. –

grif grífa m ▶ g'rəf ⟨Ted g'rəf⟩ *ročaj – manico, maniglia – Griff*: ūmarē:wa j mē:wa g'rəf [L] Plet. –, SSKJ –, Thes. +

grob -0 -0 ▶ grò:b ⟨m Imn grò:b, ž Ied ta grò:b Ž-ES⟩ *grob |ki ni dokončno izdelan, obde-*

lan | – ruvido |non ben rifinito, confezionato – grob |ungenau hergestellt, bearbeitet]: [čìəul'e] sa mà:ū bəl grò:b ▪ ta grò:b 'nət Ž-ES [L] +, Thes. +

grolica -e ž ▶ ⟨Omn s [...] grò:lčē Ž-MM⟩ *koralda, kroglica |del nakita – perlina – Halskettenperle*: [pò:rte] magà:r sa blē: [...] s tà:čəmə grò:lci naprà:ul'ane al pa t'ku .. ŋ pa tì:stu sa pó:le 'gor naší:wələ Ž-MM [L] Plet. +, SSKJ –, Thes. + ! ⇒ koraldā

guma -e ž ▶ gù:ma Ž-ES ⟨Ted gù:ma Ž-ES, Ž-MM⟩ **1** *guma – gomma – Gummi* **2** *elastika – elastico – Gummiband*: u pà:sə sa đjà:l gù:ma nó:tər Ž-ES [L] Plet. **1** gūmi, SSKJ **1**, Thes. – ! ⇒ gumi, lastriš

gumi -ja m ▶ Ž gù:mi ⟨Red gù:mija, Ted gù:mi⟩ *elastika – elastico – Gummiband*: gù:mi sa đà:lē akùəlē [L] Plet. ~, SSKJ ~, Thes. ~ ! ⇒ guma **2**, lastriš

gumljast -a -o ▶ ⟨m Tmn gú:ml'aste⟩ *gumijast – di gomma – aus Gummi*: sa đjà:lē gú:ml'aste pá:nŋne [L] Plet. gúmast, SSKJ gúmast, Thes. – ! ⇒ gumnast

gumnast -a -o ▶ gú:mnast Ž-MM ⟨⟩ *gumijast – di gomma – aus Gummi*: gú:mnast pá:nŋ [L] Plet. gúmast, SSKJ gúmast, Thes. – ! ⇒ gumljast

gvant gvánta m ▶ g'want, g'want ⟨Ded gwá:ntə, Ted g'want, Med na gwá:ntə, Oed pađ gwá:ntəm, ITmn gwá:nte, Rmn gwá:ntu⟩ *obleka – abito, vestito – Bekleidung*: tū:kale sa gwá:nte ▪ g'want ad mō:je stà:re má:tore ▪ pađ gwá:ntəm je mē:a tō:ta spúəđ'n'a čì:kl'a ▪ tō:t g'want sa đē:wələ p'rou_()_Žà:bŋcax ▪ ó:nast g'want ▪ ó:xcitŋ g'want Ž-ES ▪ ta fà:jn g'want za nađiəu ▪ g'want za msà:k dē:n ● CEL GVANT *enodelna obleka – vestito di un solo pezzo – einteilige Kleidung*: ciəu g'want Ž-ES [L] Plet. –, SSKJ nižje pog., Thes. +, Mak. + (1991), Dom. U guənt, nem. nar. Gwo:nt, manjš. Gwantl (162) ! ⇒ klad, obleka

gvantec -tca m ▶ gwá:ntəc ⟨Red gwá:ntca, Ted gwá:ntəc Ž-ES, Imn gwá:ntcē⟩ *manjšalnica od gvant – dim. di gvant 'abito, vestito' – Dem. zu gvant 'Bekleidung'*: má:ma za blika nùəč je mē 'wəscəs kú:pwa .. ŋ gwá:ntəc ŋ pa nó:be čìəul'e ▪ gwá:ntəc je 'biu mà:ū 'bəl dō:x, đa je pakri:ū tū:đē srá:jclē [L] –, Thes. + ! ⇒ kladič

H

haftelj -na m ▶ xá:ftŋ ⟨Imn xá:ftŋne⟩ *zapenec*

- *chiusura a gancetto* – *Haftel* (beim Kleid)
 [ ] –, Thes. haftel
- hafteljč** -a m ▶ ⟨Tmn xà:ftǰče⟩ *manjšalnica od HAFTELJ* – *dim. di HAFTELJ* ‘chiusura a gancetto’ – *Dem. zu HAFTELJ* ‘Haftel’ [ ] –, Thes. –
- hakeljč** -a m ▶ xà:kǰč (ITmn xà:kǰče) *kaveljček* – *piccolo gancio* – *kleiner Haken*: xà:kǰče ŋ pa đrú:kərje [ ] –, Thes. +, Mak. Tmn akəlče (1991: 40)
- hangrli** -lna m ▶ xà:ŋgərǰe ⟨Ied s xà:ŋgərnam, Imn xà:ŋgərǰne, xà:ŋgərne, xà:ŋgərŋ⟩ *kuhinjska krpa* – *strofina* – *strofinaccio da cucina* – *Geschirrtuch*: xà:ŋgərǰe j ʰbiʋ ta sù:šə ▪ s xà:ŋgərnam sma pabrí:salə [ ] –, Thes. – I ⇒ kširfecen
- havba** -e ž ▶ xà:ʋba Ž-ES ⟨Tmn xà:ʋbe⟩ **1** *glavi tesno prilagajóča se kapa* – *cuffia* [copricapop aderente al capo] – *Haube* [Kappe/Kopfbedeckung, die eng am Kopf anliegt] **2** *avba* [pokrivalo ljudske noše] – *cuffia* [copricapop del costume tradizionale] – *Haube* [zur Tracht passende Kopfbedeckung]: čərna xà:ʋba Ž-ES [ ] Plet. –, SSKJ nar., Thes. 2, Dom. nem. nar. Haubn (162) I ⇒ avba, 2 ⇒ kapa
- havbica** -e ž ▶ xà:ʋbca Ž-ES ⟨⟩ **1** *kapica* – *cuffietta* – *kleine Kappe*: kərstna xà:ʋbca Ž-ES **2** *manjšalnica od HAVBA 2* – *dim. di HAVBA 2* ‘cuffia’ – *Dem. zu HAVBA 2* ‘Haube’ [ ] –, Thes. – I ⇒ avbica
- hekljan** -a -o ▶ xè:kl’an, ʰxekl’an Ž-ES ⟨ž Imn xè:kl’ane, s Ied xè:kl’ano⟩ *kvačkan* – *lavorato all’uncinetto* – *gehäkelt*: ciəʋ xè:kl’an ŋ pa ad ní:tə narè:đ [ ] –, Thes. –
- hekljati** -am nedov. ▶ xè:kl’atə ⟨Ied xè:kl’əm U(Ov)-sw, 3mn xè:kl’aja, del -I m ed xè:kl’u U(Ov)-sw, m mn xè:kl’əǰe, xè:kl’alə U(Ov)-sw, ž ed xè:kl’əwa, mn ʰxekl’ale Ž-ES⟩ *kvačkati* – *lavorare all’uncinetto* – *häkeln*: tǰ:le sa xè:kl’əǰe đǰ:ma [ ] –, Thes. –
- helter**¹ -? m ▶ xé:ltər ⟨⟩ *obešalnik* – *attaccapanni* – *Kleiderbügel*: điam gò:r na xé:ltər gʷant ŋ pǰ:le ga_)(biəsn̩ u kó:stŋ [ ] –, Thes. – I ⇒ klajderhelter
- helter**² -? m ▶ xé:ltar ⟨⟩ *nedrček* – *reggiseno* – *Büstenhalter* [ ] –, Thes. –, Dom. nem. nar. Pu:snho:lta (160) I ⇒ unterlajbelj
- henkar** -ja m ▶ xé:ŋkar Ž-ES ⟨⟩ *zankica za obešanje* – *gancio per appendere* (gancio appendiabiti) – *Aufhänger an der Kleidung* [ ] –, Thes. –, Mak. ‘ogrinjalka’ (1991: 91)
- hin** -0 -0 povdk. ▶ ⟨xi:n U(Ov)-sw⟩ *uničen, poškodovan od rabe* – *rovinato dall’uso* – *ausgeleiert*: ta stà:re [čǰəʋl’e] pǰ:le, ku sa ʰle že magà:r xi:n .. pərst prǰəđə žǰə ʰwən glé:đu U(Ov)-sw [ ] –, Thes. +
- hlače** hlač ž mn. ▶ xwà:če ⟨Rmn xwà:č Ov-TW, Tmn xwà:če Ž-ES⟩ *hlače* – *pantalon* – *Hose*: sa xwà:če sprəbǰiəklə Ž-ES ▪ čərne xwà:če U(Ov)-sw ▪ dǰ:ʋje xwà:če Ž-MM ▪ rá:saste xwà:če Ž-ES ● SPODNJE HLAČE **1** *dolge spodnje hlače* – *mutandoni, mutande lunghe* – *lange Unterhose* **2** *hlačke* – *mutande da donna* – *Damenunterhose*: [žə:jnske] spǰəđn’e xwà:če [ ] +, Thes. +, Mak. + (1991), Dom. U huače, nem. nar. Ho:sn, SPODNJE HLAČE **1** Untaho:sn (163)
- hlačnica** -e ž ▶ xwà:čŋca Ž-MM ⟨Imn xwà:čŋce Ž-ES⟩ *hlačnica* – *calzone* [ognuna delle due parti dei calzoni che ricoprono le gambe] – *Hosenröhre*: jə pa ʰwa ʰki na xwà:čŋca ʰbək Ž-MM [ ] +, Thes. +

I

- irhast** -a -o ▶ ⟨Imn jíərɔxaste Ž-MM⟩ *irhast* [iz irhovine], [Ž-MM platnen?] – *di* (pelle di) *camoscio*, [Ž-MM di lino?] – *rauchledern*, [Ž-MM linnen?]: ti:ste [xwà:če] s pǰrta sa mé:lə prǰəđ, ti:ste sa ʰle pa jíərɔxaste Ž-MM [ ] Plet. ‘rauchledern’, SSKJ +, Thes. ‘rauchledern’, Mak. ž Imn jirhaste (1991: 59) I ⇒ prten?

J

- jakna** -e ž ▶ já:kna ⟨Ted na já:kna, Med pər já:kne, Imn já:kne⟩ *jakna* [žensko vrhnje oblačilo] – *giacca* [capo dell’abbigliamento femminile] – *Damen-Jacke*: ʰki já:kna mà:m ▪ já:kna ŋ pa čǰ:kl’a ▪ fǰətrana já:kna [ ] Plet. –, SSKJ +, Thes. +, Dom. nem. nar. Jakhn ‘giacca’ (163) I ⇒ janka **1**, jopa **2**
- jaknica** -e ž ▶ já:kŋca ⟨⟩ *manjšalnica od JAKNA* – *dim. di JAKNA* ‘giacca’ – *Dem. zu JAKNA* ‘Damen-Jacke’: čǰ:kl’a ŋ pa já:kŋca [...], ‘to je tǰ: gwà:ntəc [ ] –, Thes. –
- jama** -e ž ▶ já:ma ⟨Ted já:ma⟩ *luknja* – *buco* – *Loch*: na viəm, zakò:j ma [đə:kǰč] já:ma ʌ sriəđə [ ] Plet. +, SSKJ ~, Thes. +, Mak. ‘sušilnica za lan’, ‘odprtina za glavo’ (1991: 7, 103)
- jamica** -e ž ▶ já:mca ⟨⟩ *luknjica* – *buchino* – *kleines Loch* [ ] Plet. +, SSKJ ~, Thes. +, Mak. Tmn jamice (1991: 17)

janka -e ž ▶ **Ov** já:ŋka, **U** já:ŋka **U(Ov)**-sw ⟨⟩ **1** **Ov** *jakna* |žensko vrhnje oblačilo| – *giacca* |*capo dell'abbigliamento femminile*| – *Damen-Jacke* **2** **U** *suknjič* – *giacca, giacchetta* – *Sakko*: čórna já:ŋka, čórne xwá:če, b̥iəʉ sr̥é:jšče **U(Ov)**-sw **□** Plet. ~, SSKJ **2** zastar., Thes. **2**, Mak. ~ (večinoma 'krilo ali cela ženska obleka', 1991), Dom. **U** *janká* 'giacca' (163) **I** ⇒ *jakna, jopa* **2**

jerbas -a m ▶ *jór̥bas, jór̥bəs* ⟨**Ted** *jór̥bas*⟩ *jerbas* – *cesta* – *runder*; *aus Ruten geflochtener Korb, der auf dem Kopf getragen wird*: u svó:ta .. prađ b̥l'lika načjò:, sa m̥e:l̥e ž̥é:ne jór̥bas na gwá:b̥e **□** +, Thes. –

jopa -e ž ▶ *jó:pa* **U(Ov)**-sw ⟨**Ted** *jó:pa*, **Med** *pər jó:pe*, **Tmn** *jó:pe* **U(Ov)**-sw) **1** *ž* *suknjič* – *giacca, giacchetta* – *Sakko*: mó:štwa mà:ja pa jó:pa [...], na já:kna **2** **Ov** *jakna* |žensko vrhnje oblačilo| – *giacca* |*capo dell'abbigliamento femminile*| – *Damen-Jacke* **3** *jopica* – *giacchetta a maglia* – *Strickjacke*: štrí:kal̥e sa [...] jó:pe **U(Ov)**-sw **□** Plet. **3**, SSKJ ~, Thes. **1**, Mak. ~ ('šlabanka?') (1991: 88), Dom. **U** *jópa* 'con significato di maglia; giacca semplice di loden' (163, 167) **I** **1**, **2** ⇒ *janka, jopič*, **3** ⇒ *jopica*

jopica -e ž ▶ *jó:pca* ⟨**Tmn** *jó:pce*⟩ *jopica* – *giacchetta a maglia* – *Strickjacke*: jó:pce sa štrí:kal̥e **□** +, Thes. ~ **I** ⇒ *jopa* **3**

jopič -a m ▶ *jó:p̥əč* **Ž-ES** ⟨⟩ *suknjič* – *giacca, giacchetta* – *Sakko*: čə̀r̥ŋ jó:p̥əč **Ž-ES** **□** +, Thes. + **I** ⇒ *janka* **2**, *jopa* **1**

K

kalošna -e ž ▶ ⟨**Tmn** *kaló:šne*, *kaló:šn'e*⟩ **1** (*visok*) *delovni čevl̥j* – *scarpa da lavoro* (*alta*) – (*hoher*) *Arbeitsschuh*: *kaló:šne* sa tá:če bli:če ŋ pa b̥əsó:če č̥iəʉl'e **2** *galoša* – *caloscia* – *Galosche* **3** *obrabljen, ponošen čevl̥j* – *scarpa vecchia, usata* – *abgetragener Schuh*: pər 'nas sa pa r̥é:kl̥e kaló:šne .. ti:ste č̥iəʉl'e, kor sa b̥l̥e sk̥'ra za b̥e:k zat̥é:pt̥e **□** –, Thes. **3** *kaloš* **I** **3** ⇒ *čafeder*

kamašna -e ž ▶ ⟨**Tmn** *kamá:šne* **U(Ov)**-sw) *gamaša* – *ghetta* – *Gamasche*: *kamá:šne* sa đj̥á:l̥e č̥iəʉ gò:jzərje ▪ sa š̥li sniəg š̥á:ʉfl'ət al pa ʉ pwani:na .. pa đr̥b̥e pa .. pa s̥é:nu s:á:nam̥e al pa z w̥ó:wəm .. sa nù:cal̥e *kamá:šne* **U(Ov)**-sw **□** Plet. +, SSKJ –, Thes. –, Dom. **U** *kamášne*, nem. nar. *Khamaschn* (161)

kapa -e ž ▶ ⟨**Tmn** *ká:pe*⟩ **1** *kapa* – *berretto, cuffia* – *Kappe* **2** *pokrivalo ljudske noše* – *copricapo del costume tradizionale* – *zur Tracht passende Kopfbedeckung* **□** +, Thes. +, Dom. **U** *kapa*, nem. nar. *Kophn* 'cappuccio' (163), *Mizn* o *Kapl* (166) 'berretto' **I** ⇒ *avba, havba*

kapucen -cna m ▶ *kapú:cŋ* **Ž-MM** ⟨⟩ *kapuca* – *cappuccio* – *Kapuze* **□** –, Thes. *kapucna*, Dom. **U** *kapucən*, nem. nar. *Khapuzn* 'cappuccio, copricapo femminile' (162)

kasteljč -a m ▶ *kà:stjč* **U(Ov)**-sw ⟨**Tmn** *ká:stjč*⟩ **U(Ov)**-sw *stebriček* |*prvina pri kvačkanju*| – *punto alto* – *Kästchen* |*Element beim Hacken*| **□** –, Thes. –

ketnica -e ž ▶ č̥é:tŋca, č̥iəʉtŋca ⟨**Ted** č̥é:tŋca, **Oed** š̥ č̥iəʉtŋca) **1** *veržica* |*manjšalnica od KETNA*| – *catenina* |*dim. di KETNA* 'catena'| – *Kettchen* |*Dem. zu KETNA* 'Kette': ú:ra š̥ č̥iəʉtŋca **2** *veržica* |*okrasni predmet za okrog vratu*| – *catenina* |*sottile catena che si porta come ornamento al collo*| – *Halskette*: k̥ó:tərca je m̥ərwa 'wəs̥əs n̥e:k̥e đá:t̥e .. priəd̥ je đá:wa zwá:ta č̥é:tŋca, pər k̥ərst̥o **□** Plet. **1** *k̥etnica*, SSKJ –, Dom. nem. nar. *Khetn* (164)

kiklja -e ž ▶ č̥i:kl'a ⟨**Med** *u č̥ikl'è*: **Ž-ES**, **ITmn** č̥i:kl'e) **1** *krilo* – *gonna* – *Rock*: sa nù:cal̥e č̥i:kl'e ▪ ŋ:nasta štr̥á:jf̥asta č̥i:kl'a **Ž-ES** ▪ č̥i:kl'e ta sr̥úəce ▪ đ̥ó:ga č̥i:kl'a **Ž-ES** ▪ nabrá:na č̥i:kl'a **Ž-MM** ▪ č̥i:kl'a na f̥ó:ltne • **TA** **SPODNJA KIKLJA** *spodnje krilo* – *sottoveste* – *Unterrock*: na ži:đasta ta sp̥úəđn'a č̥i:kl'a **2** *otročka srajčica* – *camicia da bambino* – *Kinderhemdchen* **□** Plet. *kíkla* 'Weiberrock', SSKJ **1** *kíkla*, Mak. + (1991), Dom. **U** *č̥iklja*, nem. nar. *Rokh* (167), *Khitl* 'casacca, gonnella' (164) **I** ⇒ **1** • *unterkikelj*

kikljica -e ž ▶ č̥i:kjca **Ž-ES**, **Ž-MM** ⟨**Tmn** č̥i:kjce **Ž-MM**) *krilce*, *manjšalnica od KIKLJA* – *gonnellina*, *dim. di KIKLJA* 'gonna' – *Dem. zu KIKLJA* 'Rock': č̥i:kjca iz f̥ó:ltne **Ž-MM** **□** Plet. –, SSKJ *kíklica*, Mak. 'otročko scela krojeno oblačilo' (1991: 103), *rateška kiklca* 'krilo z modrcem iz vzorčastega bombažnega blaga' (1988: 60, 93)

kita -e ž ▶ č̥i:ta ⟨**Tmn** č̥i:te) *kita* |*lasje*| – *trecia* |*capelli*| – *Zopf* |*Haare*|: sa nar̥e:đl̥e č̥i:te **□** +

klad -a m ▶ *klá:đ, klà:đ* **U(Ov)**-sw ⟨⟩ *obleka* – *abito, vestito* – *Kleidung*: *klá:đ* ŋ pa b̥ú:rt̥əx **U(Ov)**-sw ▪ ŋ *klà:đ* je 'bi̥j̥ za nađ̥e:l'a, ŋ pa pó:le za č̥iəʉwa nađ̥e:l'a je 'bi̥j̥ an đr̥ú:j̥o **U(Ov)**-sw **□** –, Dom. nem. nar. *Khla:dl* 'in

- dialetto tedesco capo femminile' (164) **I** ⇒ gvant, obleka
- kladič** -a m ▶ klá:ďáč ⟨**Red** klá:ďča, **ITmn** klá:ďče) **1** oblekica – dim. di **KLAD** 'abito, vestito' – Dem. zu **KLAD** 'Bekleidung': paliətŋ klá:ďáč **Ž-MM** **2** enodelno otroško oblačilo – abito da bambino, vestitino – Kinderkleidung **□** – **I** ⇒ gvantec
- klajderhelter** -ja m ▶ klá:jďərɣe:ltər ⟨obešalnik – attaccapanni – Kleiderbügel **□** – **I** ⇒ helter¹
- klapniti** -em dov. ▶ ⟨**3ed** klá:pne, **3mn** klá:pneja) klopniti |slišno udariti ob tla| – battere per terra facendo rumore – klappern: čiaul'e klá:pneja **□** –
- klobučič** -a m ▶ kwó:ščəč, kwobú:čəč **Ž-ES** ⟨klobuček – cappellino – Hüthen: 'jes z đasè:tmə liətə sm žia mé:wa mó:j kwobú:čəč **Ž-ES** ▪ biəw kwó:ščəč **□** –
- klobuk** -a m ▶ kwó:čk ⟨**Ted** kwó:čk **Ž-ES**, **ITmn** kwabú:če) klobuk – cappello – Hut: ma:ma je pa rá:ďa kwó:čk nasi:wa **Ž-ES** ▪ stá:re kwabú:če **□** +, Mak. kvobək (1991: 68, 96), Dom. U kuðbək, nem. nar. Huat (163)
- klopotati** -am nedov. ▶ ⟨**3mn** kləptá:ja) klopotati |slišno udarjati ob tla| – battere per terra facendo rumore – klappern: čiaul'e, đər đəwaja ramú:š, kləptá:ja **□** +
- kneštrimf** -? m ▶ kniašt'rimf ⟨dokolenka – calzettone – Kniestrumpf **□** –
- knòf** knófa m ▶ k'naf ⟨**Ted** k'naf, **ITmn** knó:fe, knó:fə, **Rmn** knó:fu, knùəf, **Omn** s knò:fə, **Tdv** knó:fa U(Ov)-sw) **1** gumb – bottone – Knopf: tò:ta [já:kna] ma kà:jšə knó:fu/kà:js knùəf ▪ tù:ka sa mé:lə đwà: tri: knó:fa U(Ov)-sw ▪ knó:fə pađuličanə **Ž-ES** ▪ knó:fə sa tù:đ štó:fastə **2** vozal – nodo – Knoten: zabě:žəš ŋ pa nardi:š k'naf ▪ sa k'naf priəđi narè:đlə **Ž-ES** **□** Plet. 1, SSKJ 1 nižje pog., Dom. 1 nem. nar. Khnopf (164)
- knofič** -a m ▶ knò:fəč ⟨**Rmn** knó:fču, knò:fəč **Ž-ES**, **ITmn** knò:fče) gumbek – bottoncino – Knöpfchen: mi:kne knò:fče **□** –, Mak. knofəč (1991: 38)
- knopfloch** -a m ▶ k'nopflò:x ⟨**Imn** k'nopflò:še) gumbnica – occhiello, bottoniera – Knopfloch **□** – **I** ⇒ knopflohar
- knopflohar** -ja m ▶ ⟨**Imn** k'nopflò:xarje, k'nopflò:xərje) gumbnica – occhiello, bottoniera – Knopfloch **□** – **I** ⇒ knopfloch
- kokcen** -cna m ▶ kó:cŋ ⟨**Tmn** kò:cne) volnena odeja – coperta – Wolldecke: kó:cŋ je pa ciaul ad ó:ne **□** – **I** ⇒ odeja
- kola** -e ž ▶ kúəwa **Ž-MM** ⟨**Ted** kúəwa **Ž-MM**) vreteno |del kolovrata| – fuso, rocchetto |parte dell'arcolaiο| – Spindel |beim Spinnrad|: sə pó:le naprě:j gó:nu tò:ta kúəwa **Ž-MM** **□** Plet. –, SSKJ ~
- kolovrat** ⇒ korvat
- kopa** -e m ▶ kò:pa ⟨**Ted** kò:pa) figa, svitek |na tilniku ali temenu zviti lasje/kita| – crocchia – Haarknoten: kò:pa nardò: ▪ čí:te al pa kò:pa **□** Plet. 2. kópa ~, SSKJ –, Dom. nem. nar. Khno:tn
- koperdeken** -kna m ▶ kapè:rđé:kŋ ⟨**Tmn** kapè:rđé:kne) posteljno pregrinjalo – copri letto – Tagesdecke: kapè:rđé:kŋ, kor se đia na pò:stu **□** –
- koralda** -e ž ▶ kará:uđa ⟨**Tmn** kará:uđe) koralda – corallo – Koralle **□** + **I** ⇒ grolica
- korvat** -a m ▶ kò:rwat **Ž-ES**, kò:rwat U(Ov)-sw ⟨**Ted** kò:rwat U(Ov)-sw, **Oed** s kò:rwatam **Ž-MM**) kolovrat – filatoio, arcolaiο – Spinnrad: sa pré:đle s kò:rwatam **Ž-MM** ▪ mùəřš gani:tə kò:rwat U(Ov)-sw **□** –, Mak. + (1991: 10), Dom. nem. nar. Schpinrò:d, Schpinradl (19), Spinrò:d, manjš. Spinradl (169)
- kos** -a m ▶ kò:s ⟨del (oblačila) – capo (d'abbigliamento) – (Kleidungs)stück: ta gari:n'ə kò:s ad đəndŋna **□** +
- košič** -a m ▶ kò:šč ⟨**Tmn** kò:šče) **1** košček – pezzetto – Stückchen: s'tara má:tə ad mó:jga mó:ža je zrè:zawa kò:šče ad štó:fa ŋ pa pəx je pəršté:pawa cùə ŋ pa pó:le je narè:đwa pò:štər ▪ mè:ŋka še .. ŋ kò:šč **2** manjšalnica od kos – dim. di kos 'capo (d'abbigliamento) – Dem. zu kos '(Kleidungs)stück': klá:ďáč je 'ki n kò:šč **□** Plet. +, SSKJ ~
- kosten** -tna m ▶ ⟨**Tmn** kó:stne) omara |za shranjevanje oblačil| – armadio |per vestiti| – Kleiderschrank **□** –, Dom. nem. nar. Henkhho:stn (78)
- kosten** -a -o ▶ kastè:n **Ž-ES** ⟨**Omn** s kastè:name **Ž-MM**, s **Ied** kastè:no) koščen – osseo, di osso – knöchern, aus Knochen: kastè:n 'rožŋk'ranc **Ž-ES** **□** Plet. +, SSKJ zastar. **I** ⇒ koščen
- kostim** -a m ▶ kustì:m ⟨**Tmn** kustì:me **Ž-MM**) **1** noša – costume – Tracht **2** kostim |žensko oblačilo| – tailleur |abito da donna| – Kostüm |Damenbekleidung aus Rock und Jacke|: já:kna ŋ pa čí:kl'a sa tù: rě:klə kustì:m **Ž-MM** **□** Plet. –, SSKJ 2, Mak. 2 (1991: 91), Dom. U kostin (100, 164), nem. nar. Khostim 'vestito tipico di una certa epoca o di una fascia sociale del passato' (164) **I** ⇒ noša, troht

- koščen** -a -o ▶ kaš'čan ⟨Imn kaščē:ne⟩ *koščen* – *osseo, di osso* – *knöchern, aus Knochen*: kaš'čan 'rožŋk'ranc [L] + I ⇒ kosten
- koža** -e ž ▶ ⟨ITmn kô:že Ž-MM⟩ *koža* – *pelle* – *Haut*: sa mē:le .. ađ žbī:ne ciale kô:že Ž-MM [L] +
- krateljč** -a m ▶ krà:gļč, krà:gļč Ž-ES ⟨Ted krà:gļč, Med na krà:gļčō, Tmn krà:gļče⟩ *ovratnik pri ženskem oblačilu* – *colletto dell'abito femminile* – *Kragen an einer Damenkleidung*: an biəu krà:gļč ▪ stərgan krà:gļč ▪ bə'sak krà:gļč ▪ ži:dast krà:gļč za s'vət ɣuəð ▪ krà:gļč za trō:če, k sa š'le m šūəwa [L] – I ⇒ kragenč
- kragen** -gna m ▶ krá:gŋ U(Ov)-sw ⟨Red krá:gna⟩ **1** *vrat* – *collo* – *Hals*: sa đjā:le [faca'lat] aku krá:gna **2** U(Ov)-sw *ovratnik* – *colletto* – *Kragen*: biəu krá:gŋ U(Ov)-sw [L] –, Mak. **2** Red brez kragna (1991: 44) I **2** ⇒ krogen
- kragenč** -a m ▶ krá:gŋč ⟨⟩ *ovratnik pri ženskem oblačilu* – *colletto dell'abito femminile* – *Kragen an einer Damenkleidung*: špí:kəst krá:gŋč [L] –, Mak. 'ovratnik moške srajce' (1991: 55) I ⇒ krageljč
- kráj** krája m ▶ k'rej ⟨⟩ *kos, del česa* – *pezzo, parte di qualcosa* – *Stück, ein Teil eines Ganzen*: ŋ k'rej je 'biu xwá:čŋca Ž-MM ▪ tū: je fiərgò:ŋk .. ta gari:n'ə k'rej [L] Plet. ~, SSKJ ~ I ⇒ flašter
- krajceljštih** -a m ▶ krá:jčšti:x ⟨⟩ *križni vbod* – *punto a croce* – *Kreuzstich* [L] – I ⇒ krajčstih
- krajčstih** -a m ▶ krá:jčšti:x Ž-MM ⟨⟩ *križni vbod* – *punto a croce* – *Kreuzstich* [L] – I ⇒ krajceljštih
- krancelj** -na m ▶ krá:ncļ Ž-ES ⟨Ted krá:ncļ⟩ *poročni venček* – *piccola corona, coroncina nuziale* – *Brautkranz*: krá:ncļ ađ nabē:ste je biəu narē:đ z ūaska [L] Plet. –, SSKJ nižje pog., Mak. + (1991), Dom. nem. nar. Mirtnkhro:nz (166) I ⇒ krona 2
- kratek** -tka -o ▶ krá:đək ⟨m ITmn krá:tče, ž Ied krá:tka, ITmn krá:šče Ž-MM, s Ied krá:tko⟩ *kratek* – *corto* – *kurz*: krá:šče xwá:če Ž-MM ▪ sō:kne sa pa blē: 'bəl krá:tče [L] +
- kravatelj** -na m ▶ kravà:tļ U(Ov)-sw ⟨ITmn kravà:tļne⟩ *kravata* – *cravatta* – *Krawatte*: krawà:tļ je tū:đ 'biu čəŋ U(Ov)-sw [L] –, Mak. + (1991: 58), Dom. U kravatl, nem. nar. Khrawa:tn (165)
- kreželj** -na m ▶ krē:žļ Ž-ES ⟨Tmn krē:žļne, krē:žļne⟩ *naborek* – *volant, ruche* – *Rüsche*: à:, tū: je nabrá:no, vi:te, tū: je 'tak krē:žļ Ž-
- ES [L] Plet. + (krēželj), SSKJ –, Mak. krežl ~ (1991: 36), krjəžəl (49) 'vrsta ženskega ovratnika, naborek'
- križast** -a -o ▶ ⟨s Ied krí:žasto⟩ *karirast* |*ki ima večbarven vzorec v obliki pravokotno križajočih se črt* – *scozzese, a quadretti* |*tessuto scozzese* – *kariert* |*mit kreuzenden Streifen versehen* [L] +
- krogel** ⇒ okrogel
- krogen** -gna m ▶ krō:gŋ ⟨⟩ *ovratnik* – *colletto* – *Kragen*: pə: jō:pə je krō:gŋ ▪ cō:zək krō:gŋ [L] –, Dom. nem. nar. Khro:gn 'colletto' (164) I ⇒ kragen 2
- krona** -e ž ▶ krō:na ⟨Ted krō:na⟩ **1** *venček* – *corona* – *Kränzchen, Kranz*: nawà:đnu sma mē:le na mi:kna krō:na x'kəle z rō:žmē .. ŋ pa pō:le sviəča **2** enkr. *poročni venček* – *piccola corona nuziale* – *Brautkranz*: tō: sa đjā:le, đər sa se žani:le, sa đjā:le na gwá:wa .. tō:le .. na krō:na ▪ za ò:xciť žē:na je mē:wa krō:na ŋ pa mō:ž je pa 'mou pú:šļ [L] Plet. ~, SSKJ ~ I ⇒ krancelj
- krsten** -tna -o ▶ ⟨m Ied kərstnē, ž Ied kórstna, kərstna Ž-ES⟩ *krsten* – *da battesimo* – *Tauf*: kórstna_⟨đē:jca ▪ kərstnē đē:kļč ▪ kərstna xà:ubca Ž-ES [L] +
- kširfecen** -cna m ▶ kširfē:cŋ Ž-MM ⟨⟩ *kuhinjska krpa* – *strofinaccio da cucina* – *Geschirrtuch* [L] – I ⇒ hangrli
- kufer** -fra m ▶ kú:fər ⟨Ted na kú:fər, Med u kú:frō⟩ *skrinja* – *cassapanca* – *Truhe*: tō:le sŋ tū:đ_⟨abí:wa, u kú:frō ▪ kú:fər [...] ni x'kə fā:jn kà:kər bā:ŋka [L] Plet. ~, SSKJ ~ I ⇒ banka
- kunstan** -a -o ▶ ⟨s Ied kù:nstanu Ž-ES⟩ *iz umetnega materiala* – *di materiale artificiale* – *aus künstlichem Material*: tū: ni: t'ku prō:u ta 'ext, tū: je [...] kù:nstanu Ž-ES [L] –
- kupiti** -im dov. ▶ kù:ptē ⟨3mn kù:pja Ž-MM, del -1 ž ed kù:pwa, m mn kù:pļ U(Ov)-sw⟩ *kupiti* – *comprare* – *kaufen*: je kù:pwa štō:f ▪ jà:, magà:rē k v'ličə nō:če, đa sa 'kej kù:pļ nam nō:bga .. al pa k viənaxtŋ U(Ov)-sw [L] + I ⇒ noter kupiti
- kupljen** -a -o ▶ ⟨m Ied kú:pl'an, s Ied kú:pl'əno, kú:pl'ano⟩ *kupljen* |*ki ni domače izdelave* – *comprato* |*non fatto in casa* – *gekauft* |*nicht hausgemacht*: tō: sa sami: đē:wəle .. tō: ni kú:pl'əno [L] Plet. + (kúpiti), SSKJ + (kupíti) I ⇒ domač
- kvadratast** -a -o ▶ ⟨ž Ied kwadrà:təsta, ITmn kwadrà:təste, s Ied kwadrà:təstō⟩ **1** *kvadratast* – *quadrato* – *quadratförmig*:

kwadrà:†este [f̥ɛ:cne] **2** *kockast* |z vzorcem v obliki kvadratov| – *a quadretti – gewürfelt* |mit einem Würfelmuster| **[L]** Plet. –, SSKJ +
kvarta -e ž ▶ kwá:rtá U(Ov)-sw **[L]** *gradaše* |pri-prava za česanje volne| – *scardasso, cardo* – *Wollkamm aus Draht* **[L]** Plet. –, SSKJ ~, Mak. ahl(j)e (1988: 55, 1991: 8), drzovec (1991: 8), Dom. nem. nar. Khatatschn (19, 164)
kvartati -am ▶ kuá:rtat Ov-rw **[del -l m mn kwá:rtalɛ U(Ov)-sw, kuá:rtalɛ Ov-rw]** *gradašati* |česati volno z gradašami| – *cardare – Wolle kardäschen am Wollkamm*: 'dər sa kwá:rtalɛ, sa dʒá:lɛ mà:ɥ b̥iəwa ŋ pa mà:ɥ čərna, ŋ pa jə že pri:šwa sí:wa 'wən U(Ov)-sw **[L]** –, Mak. ahlati, drzati (1991: 8), Dom. nem. nar. khatatschn (19, 164)

L

lahek -hka -o ▶ 'wəxək Ž-ES **[ž Ied 'wəxka, Imn'wəxɛ]** *lahek* |z razmeroma majhno težo| – *leggero* |con un peso relativamente ridotto| – *leicht* |mit relativ wenig Gewicht|: kó:cŋ je pa 'bəl 'wəxək ▪ 'wəxka plù:zŋca ▪ 'wəxɛ č̥iəul'e ▪ 'bəl 'wəxək [štò:f] Ž-ES **[L]** +
lajbič -a m ▶ lá:jbəč **[Med u lá:jfčɔ, Oed pəðə lá:jfčŋ]** *telovnik – gilè – Weste*: u lá:jfčɔ je 'biɥ žò:kəč ▪ ŋ žá:matŋ lá:jbəč **[L]** Plet. +, SSKJ nižje pog., Mak. 'suknjič, jopič', Dom. U laibc (165), nem. nar. Laibl (162, 165) **[L]** ⇒ pruštah
lajfer -ja m ▶ lá:jfər **[L]** *tekač* |preproga| – *guida, passatoia – Läufer* |Teppich|: d̥iəma ɥ:_(ò)ɛ:jza tò:t lá:jfər, k je dò:x **[L]** –
las -a m ▶ **[Tmn wasɛ:]** *las – capello – Haar*: 'jes_(ò)ŋ mɛ:a 'wasɛəs krá:tɛ wasɛ: **[L]** +
lastriš -a m ▶ Ov là:striš, lá:striš Ov-rw, lá:stərš U(Ov)-sw **[L]** *elastika – elastico – Gummiband* **[L]** – **[L]** ⇒ guma 2, gumi
leder -dra m ▶ **[Red lɛ:dra, Ted lɛ:ðər Ž-MM, U(Ov)-sw, Oed lɛ:ðram]** *usnje – pelle, cuoio – Leder*: s ti:stŋ lɛ:ðram ta d̥b̥ɛ:lŋ ŋ pa ta 'tašɔŋ .. pó:le sa rɛ:klɛ .. t̥: sa ta grò:b č̥iəul'e b'le .. ti:stə je b'wə za .. za ɥ 'bašk **[L]** –, Dom. nem. nar. Leda (165)
lederhozen -θ m mn. ▶ lɛ:ðərxó:zŋ **[Tmn lɛ:ðərxó:zŋ]** *irhaste hlače – pantaloni di pelle, di cuoio – Lederhose*: lɛ:ðərxó:zŋ za tró:čɛ ▪ b̥iəm, ða kà:čɛ se mè:lɛ t̥:ðɛ lɛ:ðərxó:zŋ [...] t̥:ste sa tà:ɥralɛ c̥iəu palɛ:tɛ **[L]** –

ledrast -a -o ▶ lɛ:ðrast **[ž ITmn lɛ:ðraste, s Ied lɛ:ðrastɔ]** *usnjen – di pelle, di cuoio – ledern*: lɛ:ðrast pá:s ▪ lɛ:ðrast bú:rtax U(Ov)-sw ▪ lɛ:ðraste xwá:čɛ **[L]** –
leht prisl. ▶ liəxt **[L]** *svetlo – chiaro, luminoso – licht, hell*: liəxt zalɛ:nɔ **[L]** –
lice -a s ▶ **[Ted na li:ce]** • NA LICE *na lice* |na izdelano, prednjo stran| – *sul diritto (del tessuto) – auf der rechten Seite*: d̥viə na li:ce ŋ pa d̥viə narò:bɛ **[L]** +
loden -dna m ▶ ló:ðn Ž-MM **[Red ló:ðna]** *loden* |tkanina| – *loden* |tessuto| – *Lodenstoff*: z ló:ðna je b'wa 'wəšɛəs .. pɛlarí:na **[L]** Plet. –, SSKJ +
lodnast -a -o ▶ ló:ðnast **[ž Tmn ló:ðnaste U(Ov)-sw]** *lodnast – di loden – Loden-*: ló:ðnast štò:f ▪ ló:ðnast p wá:šəč Ž-MM ▪ ló:ðnaste [xwá:čɛ] U(Ov)-sw **[L]** Plet. –, SSKJ +
lompensirem -rma m ▶ 'lompŋsíəriŋ Ž-ES **[L]** *senčnik* |na svetilki| – *paralume – Lampenschirm* **[L]** –
lopuča -e ž ▶ wapú:ča Ž-MM **[L]** *lopatasto orodje za tolčenje lanenega semena iz glavice* – *attrezzo a forma di vanga adoperato per togliere i semi di lino dalle capsule – Stöbel zum Herausklöpfen des Leinsamens*: je b'wa na wapú:ča, rá:jtam [...] ŋ pa s ti:sta sa pó:le t̥liəkɛ ja [prɛ:ja], pó:le sa ja prɛ:ðlɛ ŋ pa pó:le sa taká:lɛ Ž-MM **[L]** Plet. +, SSKJ –, Mak. uapučo (1988: 55), Dom. nem. nar. Schlegl 'mazza usata nell'operazione di separazione del seme dal gambo del lino o della canapa' (20, 168)
lošen -šna m ▶ ló:šŋ **[L]** *jezik pri čevlju – mascherina, spunterbo – Lasche*: pər č̥iəul'ax je ló:šŋ, kà:r je u sríəð nò:trɛ Ž-MM **[L]** –

M

mandeljč -a m ▶ mà:nd|c **[L]** *kaveljček* |del zapenca| – *gancetto – Haken* |beim Haftel|: mà:nd|c ŋ pa bà:jfca **[L]** Plet. –, SSKJ ~
mašen -šna m ▶ má:šŋ **[Ted má:šŋ Ž-MM, Imn má:šŋ Ž-MM]** *pentlja – fiocco – Masche*: zvé:žəš má:šŋ, alɛ:, 'po pa žò:ja 'd̥ou̯ta 'b̥i:sɛ Ž-MM **[L]** –, Mak. **Ted** na mašno (1991: 44)
mašenč -a m ▶ mà:šŋč **[L]** *pentljica – fiocchetto – kleine Masche* **[L]** –, Mak. **Oed** mašno (1991: 8)
mašetna -e ž ▶ **[ITmn mašɛ:tne, məšɛ:tne, məšɛ:tne, Mmn na məšɛ:tnəx]** *manšeta – polsino – Manschette*: [d̥iəwane] mašɛ:tne **[L]** –

- mašinj** -a m ▶ maši:n, maši:n ⟨Red maši:n'a U(Ov)-sw, Ted maši:n, Oed zə maši:n'am, zə maši:n'əm, Tmn mašin'e) (šivalni) stroj – *macchina da cucire* – Nähmaschine: sa pakri:lə maši:n ▪ biam, đə mə:ja še maši:n, k sa đe:wale čiaul'e ▪ đər ni: maši:n'a, 'po mò:rš 'pač na ró:ka ší:wate U(Ov)-sw [L] –, Dom. U stroi, nem. nar. Na:maschin (166)
- medaljica** -e ž ▶ mǝdá:lca ⟨svetinjica – *santino* – Gedenkmünze: mǝdá:lca ađ ušà:ršče mari:je [L] –
- meder** -dra m ▶ Ž miǝđər ⟨Tmn miǝdre Ž-MM, Mmn ũ miǝđrax Ž-MM) *životec* [oblačilo] – *corpetto* [indumento] – Mieder [Kleidung]: ađ điađ]na .. ta gari:n'ę kò:s je 'bių tù:đe miǝđər [L] –, Dom. nem. nar. Miada (166) I ⇒ meder, nedrc
- medrček** -čka m ▶ miǝđərčək Ž-ES ⟨manjšalnica od MEDER – *dim. di* MEDER 'corpetto' – *Dem. zu* MEDER 'Mieder' [L] –
- mehek** -hka -o ▶ ⟨m Imn 'mǝxče, ž Ied 'mǝxka Ž-MM) *mehek* – *soffice, morbido, tenero* – *weich*: [čiaul'e] sa b'le: x'kǝ 'mǝxče [L] +
- metra** -e ž ▶ ⟨Ted mǝ:tra U(Ov)-sw) (šiviljski) *meter* – *metro* (da sarto) – *Metermaß* (Schneiderin): je mǝ:wa mǝ:tra [...], uzé:wa mǝ:ra U(Ov)-sw [L] –
- močen** -čna -o ▶ ⟨ž Ied mǝ:čna Ž-MM, Tmn mǝ:čne) *močen* – *forte, robusto* – *stark*: bǝl je b'wa [nǝt] zasú:kana, bǝl je b'wa mǝ:čna Ž-MM ▪ [á:ntše] sa b'we z'wa mǝ:čne ũ pa rú:faste [L] +
- moda** -e ž ▶ mò:đa ⟨moda – *moda* – *Mode*: je pri:šwa drú:ga mò:đa [L] +
- model** -a m ▶ modè:l ⟨Imn modè:le, Rmn modè:lu, Tmn modè:le) nov. I *vzorec* – *modello* – *Muster*: sa b'le 'm'se tà:če modè:le, mi:kne, blí:če 2 (foto)model, maneken(ka) – *fotomodello* – *Fotomodell, Model, Mannequin*: sa b'le đwǝ modè:le ũ pa sa prò:ų abliǝkle tǝ:te rači: [L] Plet. +, SSKJ 1 I I ⇒ mušter
- moder** -dra m ▶ mùǝđər Ž-ES ⟨životec [oblačilo] – *corpetto* [indumento] – Mieder [Kleidung]: 'to sa b'le tà:če čí:kl'e, đə sa mǝ:l mùǝđər cǝle Ž-ES [L] – I ⇒ meder, nedrc
- moderno** povedk. ▶ modè:rŋ ⟨moderno – *moderno* – *modern*: tǝ: je žiǝ mə:ų 'bǝl modè:rŋ [L] Plet. (modĕrn), SSKJ (modĕren)
- modrocen** -cna m ▶ ⟨Red mađró:cna, ITmn mađró:cne) *žimnica, vzmetnica* – *materasso* – *Matratze*: na 'bart ŋči: bwo mađró:cna ▪ mađró:cne s fi:đranjəm [L] –, Dom. nem. nar. Matro:zn (166)
- monogram** -a m ▶ monogrà:m, monugrà:m U(Ov)-sw ⟨Oed z monogrà:məm) *monogram* – *monogramma* – *Monogramm*: [rjú:xa] mà:nò:tre monogrà:m Ceci:l'a Mǝrtinc, 'to j b'wa stà:ra mà:teđ od mǝ:jga mò:ža [L] +
- montelj** -na m ▶ mó:ntǝl ⟨Red mó:ntǝl'na Ž-ES, Ded kǝ mó:ntǝlŋo Ž-ES, Ted mó:ntǝl, Imn mó:ntǝlŋe Ž-MM, Rmn mó:ntǝl'nu U(Ov)-sw) *plašč* – *mantello* – *Mantel*: nà:ša mà:ma je tù: mǝ:a še kwǝ:bǝk .. đ'ra đ'ra .. kǝ mó:ntǝlŋo Ž-ES ▪ 'tǝščę mó:ntǝlŋe Ž-MM [L] Plet. ~, SSKJ –, Mak. montǝl 'plašč' (1991: 65, 91), 'moška delovna halja' (52), Dom. U puašč, montǝl, nem. nar. Mo:ntl (165)
- monteljč** -a m ▶ mó:ntǝlč ⟨manjšalnica od MONTElj – *dim. di* MONTElj 'mantello' – *Dem. zu* MONTElj 'Mantel': tà:če čiaul'če gó:re, pó:le ŋ tà:k mó:ntǝlč [L] –
- moški** -a -o ▶ mó:šče Ž-MM ⟨moški – *da uomo* – *männlich*: mó:šče štǝ:f Ž-MM *blago za moška oblačila* – *tessuto utilizzato per la confezione di abiti da uomo* – *Stoff für die Herrenkleidung* [L] +
- moštva** -tev m mn ▶ mó:štva ⟨več moških, moški – *uomini, maschi* – *Männer*: mó:štwa sa mǝ:lę ta ò:cicitni g'want [L] Plet. moštvo, SSKJ moštvo star.
- muna** -e ž ▶ mú:na U(Ov)-sw ⟨pero [pri ptičah] – *penna* [degli uccelli] – *Feder* [Gefieder der Vögel] [L] Plet. ~, SSKJ – I ⇒ feder
- mušter** -tra m ▶ mú:štrǝ Ž-ES ⟨Red b'raz mú:štra Ž-MM, Rmn mù:štru, Tmn mù:štre) *vzorec* – *modello* – *Muster*: 'jes mà:m še ta stà:re mù:štre .. še ũ kú:frǝ [...] sa đabi:lę čà:jtŋže, ađ 'Esterá:jxa sa đabi:lę, pó:le še ađ Wà:šk sa mǝ:lę, ti:sta Mǝ:ni di fà:ta bǝr kò:lę .. pusò:đər sa đabi:lę tǝ:te mù:štre [L] –, Mak. + (1991: 14) I ⇒ model

N

- nabran** -a -o ▶ nabrà:n U(Ov)-sw ⟨m Imn nabrà:ne, ž Ied nabrà:na, s Ied nabrà:nu, nabrà:no Ž-ES) *nabran* [drobno naguban] – *a pieghe, pieghettato* [arricciato] – *gefaltet* [fein gefaltet]: nabrà:na čí:kl'a ▪ nabrà:ne raká:be ▪ nabrà:nu bǝr čiaǝaŋo [L] Plet. (nabráti), SSKJ (nabráti) I ⇒ cegan, nagbran
- nabrati** -berem dov. ▶ nabrà:tę U(Ov)-sw ⟨nabrati [drobno nagubati] – *pieghettare* [arricciare] – *gefalten* [fein gefalten] [L] + ⇒ cegati

naftalina -e ž ▶ ⟨Red naftali:ne⟩ *naftalin* – *naftalina* – *Naphthalin*: sm̩ d̩j̩a:wa m̩a:u naftali:ne nò:tər, m̩a:u sm̩rdi: [L] Plet. naftalín, SSKJ naftalín

nagrban -a -o ▶ nagər̩ban Ž-ES ⟨ž Ied nagər̩bəna, s Ied nagər̩bano⟩ *nabran* [d̩robno naguban] – *a pieghe, pieghettato* [arricciato] – *gefaltet* [fein gefaltet]: č̩i:kl'a je b'wa [...] nagər̩bəna u p̩a:sò ▪ 'to je nagər̩ban ta g'lix štò:f Ž-ES [L] Plet. ~ (nagr̩bati), SSKJ ~ (nagr̩bati), Mak. + (1991: 45, 49) [L] ⇒ cegan, nabran

naheftan -a -o ▶ ⟨s Ied nax̩ɛ:ftanò Ž-MM⟩ *naudarjen* – *imbastito* – *geheftet*: m̩ pa pò:le, k je b'wo nax̩ɛ:ftanò, sa 'dòu p̩ər̩š̩i:walə Ž-MM [L] –

naheftati -am dov. ▶ nax̩ɛ:ftatə ⟨del -I m mn nah̩ɛ:ftalə Ž-MM⟩ *naudariiti* [sp̩eti z redkimi vbodi] – *imbastire* [con ago e filo] – *heften* [mit Nadeln od. mit locker und in weiten Abständen durch das Gewebe geführten Stichen vorläufig zusammenhalten]: ta p̩əru sa cùə_)r̩ɛ:zalə, pò:le sa nah̩ɛ:ftalə Ž-MM [L] –

narediti -im nard̩i:tə dov. ▶ ⟨2ed nard̩i:š, del -I ž ed nar̩ɛ:đwa, m ed nar̩ɛ:đu, mn nar̩ɛ:đlɛ, nar̩ɛ:đlɛ⟩ *narediti* [z delom omogočiti nastanek česa] – *fare, produrre, confezionare* – *machen* [durch Arbeit etw. entstehen lassen]: m̩a:ma je m̩ɛ nar̩ɛ:đwa g'w̩ant ▪ t̩ò:te [á:ntš̩e] sa đ̩ò:ma sam̩i: nar̩ɛ:đlɛ [L] +

narobe prisl. ▶ narò:be, narò:bɛ ⟨⟩ *narobe* [na narobni strani] – *sul rovescio* (del tessuto) – *auf der linken Seite*: na li:ce m̩ pa narò:be [L] +

našivan -a -o ▶ naš̩i:w̩an Ž-MM ⟨⟩ *našit* – *attaccato, cucito* – *genäht, aufgenäht* [L] –

našivati -am dov. ▶ naš̩i:w̩at Ž-MM ⟨del -I m mn naš̩i:w̩alə Ž-MM⟩ *našiti* – *attaccare, cucire* – *nähen, aufnähen*: [p̩ò:rte] sa pò:le 'gor naš̩i:w̩alə Ž-MM [L] Plet. +, SSKJ –

naštikan -a -o ▶ ⟨s Ted našt̩i:kanu U(Ov)-sw⟩ *štikan* – *ricamato* – *bestickt*: sa m̩ɛ:lɛ k̩ɛ:j našt̩i:kanu gò:re U(Ov)-sw [L] –

navaden -dna -o ▶ nawà:đ̩ŋ ⟨m Ied ta nawà:đ̩ŋ, ta nawà:đ̩ŋɛ, ž Ied ta nawà:đ̩na, Imn nawà:đ̩ne, ta nawà:đ̩ne⟩ *navaden*, *vsakdanji* – *comune, quotidiano* – *gewöhnlich, alltäglich*: nawà:đ̩ŋ g'w̩ant ▪ ta nawà:đ̩na á:ntxa ▪ ta nawà:đ̩ŋ faca'lat [L] + [L] ⇒ ajnfoh

neč -a m ▶ n̩ɛ:c ⟨⟩ *mrežica* [zelo redka tkanina, okras pri klobuku] – *reticella* – *Netz* [sehr dünnes Gewebe, Ziernetz beim Hut]: n̩ɛ:c x'kələ č̩iəz t̩ù:đɛ [...] m̩ pa sa m̩ɛ:lɛ tá:čɛ č̩ù:đ̩ne kwabú:čɛ [L] –

nedel -a m ▶ nađ̩əu ⟨Ted za nađ̩əu, Tmn nađ̩əle⟩ *praznik* – *giorno festivo* – *Feiertag*: za nađ̩əu m̩ pa za m'sak d̩ɛ:n ▪ za ta bli:čɛ nađ̩əle sa pa m̩ɛ:lɛ č̩ərn̩ g'w̩ant ▪ faca'lat za nađ̩əu [L] Plet. +, SSKJ –

nedelja -e ž ▶ nađ̩ɛ:l'a ⟨Ted za nađ̩ɛ:l'a, za [...] nađ̩ɛ:l'a U(Ov)-sw, Mmn ũ nađ̩ɛ:l'əx⟩ *nedelja* – *domenica* – *Sonntag*: za nađ̩ɛ:l'a sma m̩ɛ:lɛ un g'w̩ant [L] +

nedrc -a m ▶ Ov, U niəđərc ⟨⟩ *životec* [oblačilo] – *corpetto* [indumento] – *Mieder* [Kleidung] [L] Plet. –, SSKJ ~, Mak. + (1991: 38, 49), Dom. U n̩jədɛc 'reggipetto, reggiseno' (160), n̩jədrc 'corpetto' (166), č̩iklja na niəđərc 'gonna con corpetto' (165) [L] ⇒ meder, moder

nit niti ž ▶ 'nət ⟨Red ní:tɛ, Idv dv̩iə ní:tɛ, Rmn ni:t U(Ov)-sw⟩ *sukanec* – *filo* – *Zwirn*: ta đ̩b̩ɛ:wa 'nət ▪ ta đ̩amà:ča 'nət ▪ tu j b'wə p̩ò:ukno ni:t pa tliəx U(Ov)-sw ● OD NITI iz bombažne preje – *di cotone* – *Baumwoll*:- ođ ní:tɛ nar̩ɛ:đ [L] Plet. mn, SSKJ + [L] ⇒ goren, ● ⇒ cvirmast, pavelnast

nizek -zka -o ▶ ⟨ITmn ní:šɛ, ta ni:šɛ⟩ *nizek* – *basso* – *niedrig*: ta ni:šɛ [č̩iəu'l'e] [L] +

noč -i ▶ ⟨Ted nùəč⟩ ● VELIKA NOČ *velika noč* [praznik Kristusovega vstajenja] – *Pasqua* – *Ostern*: blika 'nuəč ▪ magà:rɛ k v'lič̩ə n̩ò:čɛ, đ̩a sa 'kej kù:p̩lɛ nam n̩ò:bga U(Ov)-sw [L] +

noga -e ž ▶ ⟨Ted na [...] nùəga Ž-MM, ITmn n̩ò:jɛ⟩ *noga* – *gamba* – *Bein* [L] +

nohthemd -? m ▶ n̩ò:xt'xemđ ⟨⟩ *spalna srajca* – *camicia da notte* – *Nachthemd* [L] –, Dom. U nohthemd, nem. nar. No:hthempt (162)

nositi n̩osim nedov. ▶ nas̩i:tɛ Ž-MM ⟨3mn n̩ò:sja Ž-MM, del -I ž ed nas̩i:wa, m mn nas̩i:lɛ⟩ *nositi* [imeti kaj kot oblačilo, opravo] – *indossare* – *tragen* [mit etw. Bestimmtem bekleidet sein, etw. angezogen haben]: 'zej ga kù:pja ũ gwà:ntəc, pò:le č̩əz l̩ɛ:ta ga n̩ò:sja, pò:le dr̩ù:j l̩ɛ:ta že s'pek mà:j ũ dr̩ù:jɛ Ž-MM ▪ je še mó:ja str̩i:na je t̩ò: nas̩i:wa, 'jes_)e še sp̩ù:n̩ŋ, k je š'wa u ciərku s t̩ò:tam facalɛ:tam ▪ t̩ù: je nas̩i:wa, k je b'wa mwà:đ̩a ▪ t̩ò:te sm̩ 'jes liəte nas̩i:wa [L] Plet. ~, SSKJ +

noša -e ž ▶ n̩ò:ša ⟨Ded n̩ò:šɛ, Ted n̩ò:ša, Tmn n̩ò:šɛ⟩ nadn. *noša* [značilno oblačilo] – *costume tradizionale* – *Tracht*: pa t̩ù:ka u w̩ú:kvəx mà:ja na dr̩ù:ga n̩ò:ša m̩ pa še z'đɛj đ̩iəja t̩ò:ta n̩ò:ša 'gor, já: t̩ù:đɛ m̩ò:štwa, na 'ki ž̩ɛ:nstwe ▪ st̩á:ra n̩ò:ša Ž-ES ▪ ná:rodna n̩ò:ša [L] + [L] ⇒ kostim 1, troht

noter kupiti noter -im dov. ▶ ⟨nam n̩ò:tər

- kú:pət} *kupiti* – *comprare* – *kaufen*: sma š'le
 nò:tər kú:pət s tò:šnəm [L] – ⇨ *kupiti*
- noter prišivan** noter -a -o ▶ nò:tər pərš'i:wan
 Ž-ES ⟨⟩ *všit* – *cucito* (*dentro*) – *eingenäht*:
 pò:l je [štò:f] nagə̀rban m pa pò:l je pri:šu
 nò:tər pərš'i:wan Ž-ES [L] –
- noter všivati** noter -am nedov. ▶ ⟨3ed nò:tər
 Mš'i:wa, del -l m mn nò:tər uš'i:wale U(Ov)-sw⟩
všivati – *cucire* (*dentro*) – *hineinnähen, ein-
 nähnen* [L] –
- noter zašivan** noter -a -o ▶ ⟨m Ted nò:tər
 zaš'i:wan Ž-MM⟩ *všit* – *cucito* (*dentro*) – *ein-
 genäht*: mà:š nò:tər zaš'i:wan tà:k cv'i:k|
 nò:tər Ž-MM [L] –
- nov** -a -o ▶ ⟨m Imn nò:be, nò:bə U(Ov)-sw, Tmn
 nobè:, s Ied nò:wə, Red nò:bga U(Ov)-sw) *nov*
 |*ki še ni bil* (*dolgo*) *v uporabi* | – *nuovo* |*in*
uso di recente| – *neu* |*noch nicht* (*lang*) *ge-
 brauch*|: [č'iəu|'e] sa sk'ra nò:be [L] +
- nucati** -am nedov. ▶ ⟨del -l m mn nù:calə⟩ **1** *po-
 trebovati* – *avere bisogno di, necessitare*
di – *benötigen*: sa nù:calə štò:f **2** *z nošenjem*
obrabljati – *logorare, deteriorare col tem-
 po* (*indossando*) – *abtragen, durch häufiges*
Tragen abnutzen: sa nù:calə č'i:kl'e m pa sa
 pranarè:dlè tù:đə za trò:če [L] Plet. –, SSKJ **1**

O

- oblačilec** -lca m ▶ bwači:lac, bwači:lc Ž-ES ⟨Dmn
 k bwači:lcam, Imn bwači:lce, bwači:lce Ž-ES,
 Omn z bwači:lce⟩ *prevleka za blazino* – *fē-
 dera* – *Kissenbezug*: bwači:lce, tò: sa b'le
 mi:kne za ta mà:le trò:če, bli:če, tò: sa đjà:lè
 nò:tər pò:štər m pa sa pakri:lè z bwači:lce
 [L] –, Dom. nem. nar. I:bazug (171)
- oblečen** -a -o ▶ ⟨m Imn abliəčəne⟩ *oblečen* –
vestito – *angekleidet*: u nəd'iəl'əx sa b'le
 'wəščəs fà:jn abliəčəne [L] Plet. + (obléči),
 SSKJ + (obléči)
- obléči** -em dov. ▶ ⟨del -l m mn abliəklə, ž ed
 abliəkwa Ž-ES) *obléči* – *vestire, vestirsi* – *an-
 kleiden*: sa se fà:jn abliəklə [L] +
- obleka** -e ž ▶ ⟨Imn abliəče Ž-ES) *obleka*
 – *abito, vestito* – *Kleidung* [L] + I ⇒ gvant,
 klad
- oblekan** -a -o ▶ ablè:kən ⟨ž Ied ablè:kana,
 Tmn ablè:kane, s Ied ablè:kano) *zakrpan*
 – *rattoppato, rappezzato* – *geflickt*: je ciəu
 ablè:kən ▪ [spuədn'e xwá:če] sa že stá:re m
 pa_()blè:kane [L] Plet. ~ (oblékati), SSKJ –,
 Mak. oblekano (1991: 136)
- oblekati** -am dov. ▶ ⟨del -l m mn ablè:kalə⟩ *za-
 krpati* – *rattoppare, rappezzare* – *flicken*:
 tù:kəle [...] 'men se zdi: je b'wa 'eko na
 já:mca m pa tù:ka sa mà:u ablè:kalə [L] Plet.
 ~, SSKJ –
- obuti** obujem ▶ ⟨del -l m mn abù:lə⟩ *obuti* – *met-
 tere* |*le scarpe*| – *anziehen* |*Fußbekleidung*:
 abù:lə sa ní:šče č'iəu|'e [L] +
- odeja** -e ž ▶ adé:ja ⟨Iedv adé:je, ITmn adé:je,
 a'đeje Ž-ES) *odeja* – *coperta* – *Decke*: mi:
 jmà:ma kò:cne .. pa priəd sa mé:lə adé:je
 p'rou đbè:le m pa 'tašče ▪ đviə adé:je ▪ s tò:te
 ó:ne sa đé:wale a'đeje Ž-ES [L] +, Dom. nem.
 nar. Dekn 'coperta da letto' (161) I ⇒ kocen
- odejica** -e ž ▶ adé:jca U(Ov)-sw ⟨Ted adé:jca)
odejica – *piccola coperta* – *Deckchen*:
 adé:jca [...] sa đjà:lè nò:tər u 'wəžəč ..
 spó:đa ▪ ta xè:kl'ana adé:jca • KRSTNA ODEJICA
krstna odejica – *copertina da battesimo*
 – *Taufdecke*: kərstna_()đe:jca [L] + I ⇒ • ajn-
 pintdekelj, portinfant
- odpeti** -pnem dov. ▶ adpè:tə Ž-MM ⟨⟩ *odpeti*
 – *aprire, sbottonare* – *aufknöpfen* [L] +
- odprt** -a -o ▶ ⟨ž Ied adpərta) *odprt* |*ki ima ve-
 lik izrez, odprtino* | – *aperto* |*con scollatura*
aperta| – *ausgeschnitten* |*mit einem größeren*
Ausschnitt versehen: 'wəxka plù:zŋca, 'bəl
 adpərta [L] Plet. ~ (odpréti), SSKJ + (odpréti)
- odrezati** -režem dov. ▶ ⟨del -l m mn adrè:zale⟩
odrezati – *tagliare* – *abschneiden*: gwi:šnu
 sa nù:calə štò:f, pa sa adrè:zale [L] +
- ogel** ogla m ▶ ⟨Tmn ó:gle U(Ov)-sw, Mmn w
 ó:gləx U(Ov)-sw) *ogel* – *angolo* – *Ecke*: sa
 b'le w ó:gləx špi:ce U(Ov)-sw [L] + I ⇒ vogel
- ohcet** -i ž ▶ ⟨Ted ò:xcit) *svatba* – *nozze* – *Hoch-
 zeit*: biále [č'iəu|'e] za ò:xcit [L] Plet. –, SSKJ
 pog.
- ohcetni** -a -o ▶ (ta) ò:xcitne Ž-ES ⟨m Med na [...] ò:
 xcitnŋ, ž Ied ò:xcitna) *poročni* – *nuziale*
 – *Hochzeits-*: ò:xcitne g'wənt Ž-ES ▪ ò:xcitna
 jà:kna [L] –
- okrogel** -gla -o ▶ əkró:gu ⟨m Ted krùəgu, ž Imn
 kró:gle, s Ied akró:gwə) *okrogel* – *roton-
 do* – *rund*: mà: .. əkró:gu krà:g|č ▪ kró:gle
 knó:fe [L] +
- olšpet** -a m ▶ ó:lšpat, ó:lšpət ⟨⟩ *rokavci* |*ženska*
bluza z rokavi | – *camicia da donna a ma-
 niche lunghe* – *weiße, langärmelige Bluse*:
 ó:lšpət sa pa b'le šrò:če m pa dó:uje plù:zne,
 sa nasi:lə ta stà:rə [L] Plet. ošpətelj, SSKJ
 ošpətelj, Mak. vajšpat (1991: 15, 49) olšpat
 (33, 70), valšpat (70); ušpekl (1988: 59, 70,
 93), Dom. U ošpət, olšpət (160)

onast ⇒ volnast

onhengar -ja m ▶ 'onxè:ngər ⟨⟩ *obesek – ciondolo – Anhänger* [ ] –

onligend -0 -0 povedk. ▶ ò:nli:gent, ò:nli:gend ⟨⟩ *prilegajoče se – che cade, calza bene – anliend: tù:kale je ò:nli:gend* m pa pò:le je šró:ko [ ] –

opasan -a -o ▶ ⟨m Imn apà:sanə⟩ za dojenčka *po-vit – avvolto, in fasce – gewickelt: ta mà:lə trò:cə sa b'li 'wəščəs apà:sanə* [ ] Plet. ~ (opasáti), SSKJ ~ (opasáti)

oringelj -na m ▶ ⟨Imn 'ori:ngljne Ž-MM, Tmn 'ori:ngljne⟩ *uhan – orecchino – Ohrring: čiəu'l'e mà: prò:u nobè:, / štù:mjfe pa stòrgane, / zwà:te 'ori:ngljne nò:si ðek'le* [ ] –

ozek ozka -o ▶ ⟨m Imn ta wò:šče, ž Ied wó:zka, s Ied wó:zko, ó:sko⟩ *ozek |ki se tesno prile-ga telesu| – attillato, aderente – eng |direkt am Körper liegend|: ðò:ga m pa wó:zka [çi:kl'a]* [ ] +

P

pantelj -na m ▶ pá:ntl̩ ⟨Red pá:ntl̩na, Ted pá:ntl̩, Imn pá:ntl̩ne Ž-MM, pá:ntl̩ne Ž-MM, Tmn pá:ntl̩ne⟩ **1** *trak |dolg, ozek, tanek kos blaga| – nastro – Band |langer, dünner, schmaler Streifen aus Stoff|: sa mē:lə tò:t pá:ntl̩, ða sa cùə zavé:zalə m pa ðə je b'wə fà:jn uó:sko* **2** *podveza – giarrettiiera – Strumpfband: štù:mjfe, k sa ðjà:lə gú:mnaste pá:ntl̩ne, ðə sa stá:lə gò:r* [ ] –, Mak. 'trak pri predpasniku' (1991: 33), 'vezalke' (33), 'trak pri klobuku' (52), 'podveza' (93, 106), Dom. **1** nem. nar. Po:nt, manjš. Pantl (159), Pantl 'laccio' (168), **2** U pantolne, nem. nar. Schtrumpfpo:nt, Schtrumpfpantl (169)

panteljč -a m ▶ ⟨Ted pá:ntl̩č, Tmn pá:ntl̩če⟩ *trakec, manjšalnica od PANTELJ – nastrino, dim. di PANTELJ 'nastro' – Bändchen, Dem. zu PANTELJ 'Band': mà:š na à:uβca m pa x'kòle mà:š .. pá:ntl̩č, tù:kə zabé:žəš, ða tɛ na pá:ðe 'ðou* [ ] –, Mak. 'okrasek iz usnjenega traku pri ženskih coklah' (1991: 14, 52)

par -a m ▶ pà:r ⟨Ted pà:r⟩ *par |skupina dveh enot| – paio – Paar |zwei Dinge, die zusammengehören|: sm̩ ðabí:wa 'ki n pà:r ðò:ma* [ ] +

pas -a m ▶ pà:s ⟨Red pà:sa, Med pər/u pà:sə, Tmn pà:se Ž-MM⟩ **1** *pas – cintura – Gürtel: lè:ðrast pà:s* **2** *pas |del trupa| – cintura,*

vita – Taille: wó:zka u pà:sə [ ] +, Mak. + (1991: 60), Dom. **1** sln. nar. pás, nem. nar. Ghirtl (162)

pasati -am nedov. ▶ ⟨3ed pá:sa, del -l s ed pá:sawə⟩ *prilegati se, pristajati – cadere bene, calzare bene – passen |Kleidung|: pò:le s mùəru pərmiərtə, al pá:sawə, č.al je pá:sau, je b'wə p'rou, ča 'ni spá:sau, je mùərwə s'pek nē:ki prəðjá:tə Ž-MM* [ ] Plet. ~, SSKJ nižje pog.

pavelnast -a -o ▶ ⟨ž Ied pá:uļnasta, Imn pá:uļnaste Ž-MM, s Ied pá:uļnasto⟩ *bombažen – di cotone – Baumwoll-: pá:uļnasta á:ntxa • pá:uļnaste sò:kne Ž-MM* [ ] –, Mak. pavolnast (1991: 11) **1** ⇒ cvirnost, OD NITI (nit)

pavmvole -0 ▶ pá:uvmvò:le ⟨⟩ *bombaž – cotone – Baumwolle* [ ] –, Dom. nem. nar. Pa:mwoln (160)

pedalen -lna m ▶ pađá:l̩n̩ Ž-MM ⟨⟩ *stopalnik |nožno gonilo pri kolovratu| – pedale |parte dell'arcoliaio che fa attivare il giramento della ruota| – Trittbrett |mit dem Fuß zu bedienende Vorrichtung, durch die das Spinnrad in Gang gesetzt wird|* [ ] –

peglajzen -zna m ▶ 'peglá:jzn̩ ⟨⟩ *likalnik – ferro da stiro – Bügeleisen* [ ] –, Dom. nem. nar. Pi:gleisn (160)

pegljati -am nedov. ▶ pè:gl'atɛ ⟨del -l m mn pè:gl'alɛ⟩ *likati – stirare – bügeln* [ ] –

pelerina -e ž ▶ pelari:na, pələri:na Ž-MM ⟨ITmn pelari:ne⟩ *pelerina – mantella, mantello – Umhang: mó:štwa sa mē:lə ta ðò:je pelari:ne z ló:ðna* [ ] Plet. –, SSKJ + **1** ⇒ plaščič

perla -e ž ▶ ⟨Red pè:rle Ž-ES, Imn pè:rle Ž-ES⟩ *biser – perla – Perle: tò:tle ['rožŋk'ranc] je s pè:rle Ž-ES* [ ] Plet. +, SSKJ pog.

perlinca -e ž ▶ ⟨Imn pərli:nce⟩ *drobna steklena kroglica – pallina di vetro – Kügelchen für Perlenstickerei* [ ] –

perlmuster -a -o ▶ ⟨Imn 'perlmù:tərste, 'perlmùəštərste⟩ *biserovinast – di madreperla – Perlmutter-: 'perlmù:tərste knò:fe* [ ] –

perutnica -e ž ▶ paratní:ca U(Ov)-sw ⟨⟩ *perut |ukrivljena deščica, skozi katero teče nit, ko se navija na vreteno kolovrata| – aletta |parte dell'arcoliaio (striscia di legno curva) che provvede la distribuzione regolare del filo sul rocchetto| – Spinnflügel |beim Spinnrad|* [ ] Plet. +, SSKJ etn.

peta -e ž ▶ pé:ta ⟨Red pè:te, ITmn pè:te⟩ *peta |zadnji spodnji del obuvala| – tacco – Absatz: basò:če pè:te* [ ] +

pfaf -a m ▶ ⟨Ted pfà:f⟩ *šivalni stroj znamke Pfaff – macchina da cucire Pfaff – Pfaff-*

- Nähmaschine*: η pfā:f mǎ:m ▪ pər nú:nax sa mǎ:lǎ pfā:f η̃ pa si:nžer Ž-MM [L] –
- plastron** ▶ *plastrò:n* Ž-MM, *plastrò:n* Ž-ES ⟨⟩ šol. *plastron* |okrasni vstavek na srednji strani ženskih bluz, oblek| – *sparato*, *plastron* – *Plastron*: al je pa n drùj kò:s tù:ka nó:tər, je pa *plastrò:n* nò:tər biəu Ž-MM ▪ *plastrò:n* [...] š:pì:cǎnu Ž-ES [L] Plet. –, SSKJ obl.
- plaščič** -a m ▶ *pwá:šəč* ⟨Tmn *pwá:šče*⟩ *ogrinjala*, *pelerina* – *mantello*, *mantella* – *Umhang*: *pwá:šəč* je 'biu pò:le tù:đe, je 'biu ak η̃ mó:ntǎ, am pa pò:le je b'wa 'kakər na pǎlari:na čiož, đa je pò:le, če je 'đəžη al pa sniəg biəu, [...] đe jx je wá:ru, 'to j 'biu *pwá:šəč* Ž-MM ▪ *pelari:na* al pa *pwá:šəč* .. ki x'kǎle za gò:r đjà:tǎ, z lǎ:đna ▪ 'naš .. tà:tǎ j šǎ 'mou *pwá:šəč* Ž-MM [L] Plet. –, SSKJ – I ⇒ *pelerina*
- plàv** *pláva* -o ▶ *p'wou* ⟨m Tmn *pwá:be*, ž Ied *pwá:wa*, DMed *pwá:wə*, s Ied *pwá:wə*⟩ *morder* – *blu* – *blau*: *p'wou* [faca'lat] [L] Plet. +, SSKJ pog.
- plavdruk** -a m ▶ *plá:uđruk* ⟨⟩ *modra tiskani-na* – *tessuto stampato blu* – *Blaudruck*: tak štǎ:f za bú:rtax al pa ti:stǎ plá:uđruk [...], kor sa mǎ:lǎ [...] za bú:rtax, kor je 'biu 'bǎl đ'bou Ž-MM [L] –, Mak. + (1991: 44)
- plenica** -e ž ▶ *planí:ca* U(Ov)-sw ⟨Tmn *planí:ce* Ž-MM⟩ *plenica* – *fascia*, *pannolino* – *Windel*: sa đà:l planí:ce, pò:le sa jx pa nò:tər zawi:lǎ cíǎle, sa b'le 'kakər ne štrú:ce .. 'to j b'wo m'se, rǎ:če η̃ nǎ:je pa m'se [...], bǎšəč, 'kak sa se 'kej adđəwá:lǎ 'tam nò:trǎ Ž-MM [L] Plet. –, SSKJ +
- plisiran** -a -o ▶ ⟨s Ied *pləsiǎrano*⟩ *plisiran* – *plissetato* – *plissiert* [L] Plet. –, SSKJ +
- plišvat** -a -o ▶ *pli:šwət* Ž-ES ⟨⟩ *žameten* – *di velluto* – *samten* [L] – I ⇒ *žameten*
- pluzna** -e ž ▶ *plù:zna* ⟨Red *plù:zne*, Ted *plù:zna* Ž-ES, Imn *plù:zne*⟩ *bluza* – *camicia* – *Bluse*: na ži:đasta *plù:zna* ▪ na *plù:zna* š:pì:cǎnǎ [L] –, Mak. + (1991: 36), Dom. nem. nar. Plu: sn (160)
- pluznica** -e ž ▶ *plù:zǎca* ⟨Ted *plù:zǎca* Ž-MM, Imn *plù:zǎce*⟩ *bluzica* – *blusa*, *camicetta* – *kleine Bluse*: 'wǎkka *plù:zǎca* [L] – I ⇒ *bluznica*
- pobarbati** -am dov. ▶ ⟨del -I ž ed *pobà:rbala* Ž-ES⟩ *pobarvati* – *colorare* – *färben*: je má:ma *pwá:wə* *pobà:rbala* Ž-ES [L] +
- podfotran** -a -o ▶ ⟨s Ied *padfùətrano* Ž-ES⟩ *podložen* – *foderato* – *gefüttert*: tù: je stá:ra čì:kl'a .. tù:le j *padfùətrano*, đə je 'vǎl [...] štǎ:jf b'wə Ž-ES [L] – I ⇒ *fotran*
- podfotrati** -am dov. ▶ ⟨2ed *padfùətraš* Ž-MM⟩ *podložiti* – *foderare* – *ausfuttern*: 'wǎkko t'le *padfùətraš* tǎ:te rǎ:mǎce Ž-MM [L] –
- podlaka** -e ž ▶ Ov *pò:đlaka* ⟨⟩ *podloga* – *fodera* – *Futter* |bei der Kleidung| [L] Plet. +, SSKJ – I ⇒ *foter*, *unterca*, *unterfoter*
- podplata** -e ž ▶ *pađpwá:ta* ⟨Tmn *pađpwá:te*, Tdv *pađpwá:ta*⟩ *podplat* |spodnji del obuvala| – *suola* |parte della scarpa che poggia a terra| – *Sohle* |die untere Fläche des Schuhs|: mǎ:ja *nawá: pađpwá:ta* spǎ:đa ▪ 'təŋka *pađpwá:ta* [L] Plet. *podplát*, SSKJ *podplát*
- podvihhan** -a -o ▶ ⟨m Imn *pađbi:xane*⟩ *zavihan* – *piegato*, *rimboccato* – *aufgekremgelt*: *pađbi:xane* *raká:be* [L] Plet. + (podvíhati), SSKJ + (podvíhati)
- podvlečen** -a -o ▶ ⟨m Imn *pađuliəčanǎ* Ž-ES⟩ *prevlečen* – *ricoperto*, *rivestito* – *überzogen*: *pađuliəčanǎ* *knǎ:fe* Ž-ES [L] Plet. ~ (podvlǎči), SSKJ ~ (podvlǎči) I ⇒ *pokrit*
- pogrǎb** -éba m ▶ *pog'rǎb* ⟨Ted za *pag'rǎb*⟩ *pogreb* – *funerale* – *Begräbnis*: tǎ: je b'wə 'bǎl za *pag'rǎb* [L] +
- pokrit** -a -o ▶ ⟨ITmn *pakri:te*⟩ *prevlečen* – *ricoperto*, *rivestito* – *überzogen*: *ká:če* [knǎ:fe] sa b'le: zǎ štǎ:fam *pakri:te* [L] Plet. ~ (pokriti), SSKJ ~ (pokriti) I ⇒ *podvlečen*
- polšter** -tra m ▶ *pò:štǎr* ⟨Ted *pò:štǎr* U(Ov)-sw, Tmn *pò:štǎre*⟩ *blazina* – *cuscino* – *Kissen*: je narè:dwa *pò:štǎre* [L] Plet. +, SSKJ –, Dom. nem. nar. Po:lsta (164), Polsta (167)
- polšterc** -a m ▶ *pò:štǎrc* ⟨⟩ *blazinica*, *manjšalnica* od *POLŠTER* – *cuscinetto* – *kleines Kissen*: *pò:štǎrc* za ší:wance [L] Plet. *pǎštrc*, SSKJ – I ⇒ *polštrič*
- polštrič** -a m ▶ *pò:štǎrč* ⟨Tmn *pò:štǎrče*⟩ *blazinica*, *manjšalnica* od *POLŠTER* – *cuscinetto* – *kleines Kissen*: mǎ: *pò:štǎrče* spǎ:đa [...] tù:ka sa bǎ:ta đjà:lǎ nò:tər *podložena ramena* – *spallina*, *imbottitura* (alle spalle) – *Schulterpolster* [L] – I ⇒ *polšterc*
- ponedelen** -lna -o ▶ ⟨m Imn *panadiəune*⟩ *prazničen*, *boljši* – *di festa*, *festivo*, *buono* (di vestito) – *feiertäglich*, *besser*: *panadiəune* čìəul'e Ž-MM [L] –, Mak. *panadjevən* (1991: 34, 36)
- ponucan** -a -o ▶ *panù:can* ⟨Imn *ta panù:cane*, Tmn *panù:cǎne*, s Ied *panù:cano*⟩ *ponošən* – *consumato*, *logorato* (di vestito) – *abgetragen*: tǎ:te [faca'lat] je cíəu *panù:can* žiə ▪ *ta liəpe* gò:jzǎrje, 'na ti:ste *ta panù:cane* [L] – I ⇒ *znucan*, *žlajsik*

- ponucati** -am dov. ▶ ⟨2ed panù:cəš, del -1 m mn panù:cale⟩ **1** *ponositi* – *usare, logorare* (di vestito) – *abtragen* (Kleidung): sa 'wəscəs ðé:walə ŋ pa sa m'se panù:cale **2** *uporabiti* – *usare, utilizzare* – *benutzen, (zu einem bestimmten Zweck) verwenden*: ti:ste ré:stl̩ne, al je mà:u vè:čə [...], 'wəxko panù:cəš [...] za ká:če rači: Ž-MM [L] –
- popogljjan** -a -o ▶ ⟨s 1ed papè:gl'ənu U(Ov)-sw⟩ *zlikan* – *stirato* – *gebügelt*: mà:u fā:jn popè:gl'ənu mùəre 'pəč bi:tə U(Ov)-sw [L] –
- porozati** -režem dov. ▶ ⟨del -1 ž ed paré:zawa⟩ *postriči* – *tagliare* – *schneiden*: má:ma m je 'wəscəs paré:zawa [wasé:] [L] +
- porhanast** -a -o ▶ ⟨Imn pò:rxanaste Ž-MM⟩ *barhanast* – *di fustagno* – *aus Barchent* [L] Plet. –, SSKJ *porhanast* nižje pog., Dom. nem. nar. Taiflhaut 'barhant' (159, 170)
- porta** -e ž ▶ pò:rta Ž-ES, Ž-MM ⟨Imn pò:rte Ž-ES⟩ *porta* |okrasni trak| – *nastro decorativo* – *Borte* |Zierborte|: 'tu sa tá:če pò:rte gó:re Ž-ES ▪ pò:rte sa magà:rə 'bəl šrò:če Ž-MM [L] Plet. +, SSKJ obrt., Mak. 'okras pri kožuhu' (1991: 90) I ⇒ štrafen, štrajfen, štrifelj
- portasalveta** -e ž ▶ 'portasalvieta ⟨⟩ *nosilec za prtičke* – *portasalviette* – *Serviettenständer* [L] –
- portinfant** -a m ▶ 'portinfant Ž-ES ⟨⟩ *krstna odejica* – *copertina da battesimo* – *Taufdecke* [L] – I ⇒ ajnpintdekel, KRSTNA ODEJICA (odejica)
- poskusiti** -im dov. ▶ ⟨del -1 ž ed paskú:swa⟩ *pomeriti*, *preizkusiti* – *provare* – *anprobieren*: wanà: je ré:kwa, ðe jx je [čìəul'e] 'wəscəs paskú:swa, ðə sa bl̩: x'kə 'məxče [L] + I ⇒ primeriti
- posušiti se** -im se dov. ▶ ⟨del -1 ž ed pašù:šwa⟩ *posušiti se* – *asciugarsi* – *trocknen*: prè:ja sa ðjá:le na smá:ga .. 'to sa ðjá:l jə x'kəle na briəg gó:rta ŋ pa ða je se pašù:šwa Ž-MM [L] +
- pošivati** -am dov. ▶ ⟨del -1 m mn pašì:wale Ž-MM⟩ *sešiti* – *cucire* (insieme) – *nähen, schneiden*: pa sa w'se pašì:wale ŋ pa naré:ðle Ž-MM [L] – I ⇒ co prišivati, prišivati, zašivati
- potopljan** -a -o ▶ ⟨Tmn pató:pl'ane, s 1ed pató:pl'əno⟩ *potempljan* – *suolato, risuolato* – *besohlt* [L] –
- potopljati** -am dov. ▶ pató:pl'atə ⟨3mn pató:pl'aja, del -1 m mn pató:pl'alə⟩ *potempljati* – *suolare, risuolare* – *besohlen*: tò: sa pató:pl'alə, pa pó:le nči:sa 'bəč nasì:le, tò: je sk'ra nó:wə spó:ða [L] –
- povoj** -a m ▶ ⟨Imn pawó:je⟩ *povoj* |kos tkanine za povijanje dojenčka| – *fascia, fasce* – *Verband* |ein Stück Stoff, um ein Baby zu wickeln| [L] Plet. +, SSKJ nekđaj, Mak. povəj (1991: 102)
- pozlačen** -a -o ▶ ⟨ITmn pazwačé:ne⟩ *pozlačen* – *dorato* – *vergoldet*: pazwačé:ne [knó:fe] [L] Plet. + (pozlatíti), SSKJ + (pozlatíti)
- prati** perem nedov. ▶ prá:tə Ž-MM ⟨del -1 ž mn prá:le⟩ *prati* |odstranjevati umazanijo s tkanine| – *lavare* – *waschen* |den Schmutz aus dem Gewebe entfernen|: 'kor je b'wə za prá:tə, sa sprà:lə Ž-MM [L] +
- predaj** prisl. ▶ priədi, priəde ⟨⟩ *spredaj* – *davanti* – *vorne*: zá:ðej ŋ pa priədi ▪ priədi je [spùədn'a čì:kl'a] tù:ðə ští:kana [L] –
- predejati** -dem dov. ▶ prađjá:tə Ž-MM ⟨⟩ *pre-delati* |dati ustreznejšo, primernejšo obliko| – *riadattare, adattare* – *umändern*: ča 'ni spá:sau, je mùərwə s'pek né:ki prađjá:tə Ž-MM [L] Plet. ~, SSKJ ~ I ⇒ pre narediti
- preftošn** -šna m ▶ priəftó:šŋ ⟨Tmn priəftó:šne⟩ *denarnica* – *portafoglio* – *Geldtasche, Geldbörse*: sa mé:lə bl̩:če priəftó:šne, sa ađpərlə 'kakər ne 'fizarmò:niče [L] –
- preja** -e ž ▶ pré:ja, prè:ja Ž-ES ⟨Ted pré:ja, Oed s pré:ja) *lan* – *lino* – *Flachs*: prè:ja se si:je Ž-ES [L] Plet. ~, SSKJ ~, Mak. + (1988: 55), Dom. sln. nar. šmalin, nem. nar. Flo:khs (161)
- prenarediti** -im dov. ▶ ⟨del -1 m mn pranarè:ðle⟩ *predelati* (obleko) – *riadattare* (un abito) – (Kleidung) *umarbeiten*: sa nù:cale čì:kl'e ŋ pa sa pranarè:ðle tù:ðə za trò:če [L] + I ⇒ predejati
- prerezati** -režem dov. ▶ ⟨del -1 m ed praré:zu Ž-ES) *prerezati* – *tagliare* – *durchschneiden* [L] +
- presti** predem nedov. ▶ pré:stə U(Ov)-sw ⟨nam prè:st, del -1 m mn pré:ðle, ž ed prè:ðwa Ž-ES, mn pré:ðle) *presti* – *filare* – *spinnen*: žé:ne sa samè: pré:ðle ó:na [L] +, Dom. nem. nar. schpīnan (19), spīnan (169)
- primeriti** -im dov. ▶ pərmíərtə Ž-MM ⟨nam. pərmíərat Ž-MM, del -1 m ed pərmíəru Ž-MM) *pomeriti* – *provare* – *anprobieren*: 'kal je pá:sawə, je b'wə ðó:bro, ðərgà:č s mùəru 'pəč še na 'bart pərmíərtə Ž-MM [L] Plet. +, SSKJ star. I ⇒ poskusiti
- prišivan** -a -o ▶ ⟨Imn pəršì:wane, s 1ed pəršì:wano) **1** *sešit* – *cucito* – *genäht, geschneidert*: tù: j pəršì:wano **2** *prišit* – *cucito* – *angenäht*: znó:tra sa bl̩: pəršì:wane fì:špompá:ntl̩ne [L] Plet. ~ (prišivati), SSKJ

- ~ (prišivati), Mak. pəršivani ~ 'zašiti, zakrpani' (1991: 136) **I** ⇒ zašivan
- prišivati** -am dov. ▶ pərší:watə ⟨**Ied** pərší:wam, **3ed** pərší:wa, **del -I m mn** pərší:walə, **ž ed** pərší:wawa, pərší:wəwa) **1 sešiti** – *cucire (insieme)* – *nähen, schneidern*: má:ma je fà:jn pərší:wəwa, 'jes_(0)ŋ pa 'ki fè:jst cùə đjà:wa **2 prišiti** – *cucire (insieme)* – *annähen*: ŋ k'naf .. ga pərší:wam **I** Plet. ~, SSKJ ~, Mak. gl. prišivan **I** ⇒ co prišivati, pošivati, zašivati
- prištepan** -a -o ▶ ⟨s **Ied** pəršté:pano⟩ *sešit s šivalnim strojem* – *cucito a macchina* – *mit der Nähmaschine genäht*: tù:kale je pəršté:pano **I** –
- prištepati** -am dov. ▶ pəršté:patə ⟨**del -I m mn** pəršté:pale⟩ *sešiti s šivalnim strojem* – *cucire (insieme) a macchina* – *mit der Nähmaschine nähen*: sa z mašl:n'əm pəršté:pale **I** – **I** ⇒ co prištepati
- proš** -a m ▶ prō:š ⟨**ITmn** prō:še **Ž-MM**) *broška* – *spilla* – *Brosche* **I** –, Mak. 'cenena sponka' (1991: 99), Dom. nem. nar. Pro:sch (160)
- přt** -á m ▶ pərt ⟨**Ied** pərt **Ž-ES**, **Red** pərtá:, s pərtá **Ž-MM**, **Ted** pərt **U(Ov)-sw**, **Oed** pərtam) *platno* – *tela di lino* – *Linnen*: pərt [...] je 'biu ta đamà:če štò:f **I** Plet. +, SSKJ star., Mak. + (1988: 55, 1991: 10), Dom. nem. nar. Lainwo:nt 'tessuto di lino' (165)
- prten** -a -o ▶ pərtən **U(Ov)-sw** ⟨**ž Ied** pərtè:na **Ž-ES**, **Tmn** pərtè:ne) *platnen* – *di lino* – *leinen*: tò:te [á:ntše] sa pərtè:ne, tò:te sa đò:ma sami: narè:đle ▪ pərtən ca'lat ▪ pərtè:ne rjú:še **I** Plet. +, SSKJ star., Mak. + (1991: 11, 44) ⇒ irhast?
- přtič** přtiča m ▶ pərtəč, pərtəč **Ž-ES** ⟨**Tmn** pərti:če) *přt* – *tovaglia* – *Tischtuch*: pərtəč na mí:za se đə ▪ pərtəč je za cə:'a mí:za **U(Ov)-sw** ▪ cvjárnast pərtəč **I** Plet. +, SSKJ ~, Dom. nem. nar. Tischtuach (170)
- pruštah** -a m ▶ ⟨**Ted** prú:štəx **U(Ov)-sw**) *telovnik* – *gilé* – *Weste* **I** Plet. prúštof, SSKJ prúštof 'suknjič, jopič', Mak. pruštah (1988), pruštah (1991: 41, 52, 61), Dom. **U** prúštəh (161, 165), **SEL** (telovnik) **I** ⇒ lajbíč
- pubi krageljč** pubi -a m ▶ ⟨**Tmn** pù:bikrá:g]če⟩ *bubi ovratnik* |*majhen okrogel ovratnik*| – *colletto alla paggio* |*colletto rotondo piccolo*| – *Bubikragen* |*kleiner runder Kragen*| **I** –, Dom. nem. nar. Pubikhro:gn (160)
- pulover** -ja m ▶ ⟨**Tmn** pulò:varje⟩ *pulover* – *pullover*, *maglione* – *Pullover* **I** Plet. –, SSKJ +
- pušelj** -na m ▶ pú:š] ⟨**Ted** pú:š], **Imn** pú:š]ne) *šopek* – *mazzetto* – *Buschen*: ŋ pa ùəne, kor sa b'le pawá:đene, sa tù:đ đjá:lə [pú:š] gò:r, tù:kale na já:kna ▪ pú:š] ađ žé:nna **Ž-ES** **I** Plet. –, SSKJ ~, Mak. ~ 'snopič, snop' (lanu) (1991: 7), Dom. **Ž** pušl, nem. nar. Mirt-ŋpu:sch (166)
- pušeljč** -a m ▶ ⟨**Imn** pù:š]če⟩ *manjšalnica od pušelj* – *dim. di pušelj* 'mazzetto' – *Dem. zu pušelj* 'Blumenstrauß' **I** Plet. pùšeljc, SSKJ –, Mak. + (1991: 115), Dom. **Ž** pušeljc (166)

R

- raja** -e ž ▶ rá:ja ⟨**Imn** rá:je, **Mmn** rá:jəx, **Tdv** rá:je) *vrsta* – *riga* – *Reihe*: je mà:u čù:đnu, đə mà: dvìə rá:je žò:kču, mà: štíəə žò:kče tò:ta .. là:jbəč **I** Plet. ~, SSKJ ~
- rajsfršlus** -a m ▶ 'rajsfərs'lù:s **Ž-ES** ⟨⟩ *zadrga* – *chiusura lampo* – *Reißverschluss* **I** –
- ramen** -mna m ⟨**Red** rá:mna **Ž-ES**, **Tmn** na rá:mne, **Mmn** u rá:mnəx) *rame* – *spalla* – *Schulter*: na rá:mne sə djá:lə rò:žnəst faca'lat s frò:nzəč **I** –
- ramnica** -e ž ▶ ⟨**Tmn** rà:mŋce **Ž-MM**) *naramnica* – *bretella* – *Träger* **I** Plet. +, SSKJ ~
- ras** -a m ▶ ⟨**Red** rá:sa **Ž-ES**) *raševina* – *rascia* – *Ras* **I** Plet. +, SSKJ ~, Mak. + (1991: 11), 'oblačilo' (1988: 60, 1991: 49)
- rasast** -a -o ▶ ⟨**ž Tmn** rá:saste **Ž-ES**, s **Ied** rá:sasto **Ž-ES**) *raševinast* – *di rascia* – *aus Ras*: rá:saste xwá:če **Ž-ES** **I** Plet. +, SSKJ –
- restelj** -na m ▶ ré:st] ⟨**Imn** ré:st]ne, **Tmn** ré:st]ne, **Idv** ré:st]na) *ostanek* |*kos blaga*| – *ritaglio* |*pezzo avanzato di tessuto*| – *Stoffrest*: tù:đe pò:štre je narè:đwa, biš, [...] m'se tò:te ré:st]ne ŋ pa pò:le je m'se pərší:wawa ŋ pa pò:le je pò:štre đé:wəwa **I** –
- rezati** režem nedov. ▶ ré:zatə **Ž-ES** ⟨⟩ *rezati* – *tagliare* – *schneiden*: z'đej pəx xí:še nè:jmam 'bəč prà:vix šká:rju [...] ne mó:rŋ 'bəč p'rou ré:zatə **Ž-ES** **I** +
- rinčica** -e ž ▶ ri:nčca ⟨**Imn** ri:nčce, **Ri**:nčce **Ž-ES**) **1 obroček** – *cerchietto*, *anello* – *kleiner Ring* **2 prstan** – *anello* – *Ring* **I** Plet. ~ 'Ringlein', SSKJ **1** niže pog.
- rjuha** -e ž ▶ rjú:xa, rjú:xa **Ž-ES** ⟨**Ted** rjú:xa **U(Ov)-sw**, **ITmn** rjú:še, ərjú:še, **Tmn** nadn. rjú:xe **Ž-ES**) **1 rjuha** |*posteljno perilo*| – *lenzuolo* – *Betttuch*, *Leintuch*: tù:đə rjú:še sa pərší:wane m sriəđe ▪ pərtè:na rjú:xa **Ž-ES** ▪ ta đamà:če rjú:še, á:jnfox, p'rou nawá:đne ▪

[rjú:še] za zgó:ra/za spó:ða ▪ ta spüədn'e/ta zgarl:n'e rjú:še ▪ šti:kane rjú:še za na pà:rne
2 rjuha |kos blaga za nošenje sena| – lenzuolo |telo per trasportare il fieno| – grobes Tuch zum tragen von Heu: sa ðé:walę za 'səno nasi:tę rjú:xe .. 'to j ɸwə .. ta ðamá:ča 'nət Ž-ES [L] Plet. + (rúha), SSKJ 2 nar., Dom. nem. nar. Laintuach (22, 165, 170)

rjuhica -e ž ▶ ərjú:xca ⟨⟩ *manjšalnica* od RJUHA – *dim. di RJUHA* 'lenzuolo' – *Dem. zu RJUHA* 'Bett-tuch, Leintuch': kórstna ərjú:xca [L] Plet. rúhica, SSKJ +

rob -a m ▶ rò:ɸ Ž-ES ⟨⟩ *rob* |robni del tkanine, oblačila| – *bordo* |del tessuto| – *Rand* |beim Gewebe, bei der Kleidung|: štrá:jfəst rò:ɸ [u fácaliətɔ] ▪ na či:kłca [...] spó:ða je mę:wə pa n ðó:x rò:ɸ, ðə sa 'ðou̯ta spü:stle, ká:kər sę rá:stu Ž-ES [L] +

roka -e ž ▶ ⟨Ted na ró:ka U(Ov)-sw, Imn rɔ:če Ž-MM, Tmn na rɔ:če, na rɔ:če Ž-ES⟩ ● NA ROKO/NA ROKE ŠIVATI/ŠIVAN *ročno* – *a mano* – *in Handarbeit*: tū: je na rɔ:če ší:wano Ž-ES ▪ mò:rš 'pəč na ró:ka ší:watę U(Ov)-sw [L] +

rokav -a m ▶ raká:ɥ ⟨ITmn raká:ve, raká:be, Rmn raká:wu Ž-MM, Omn z raká:wamę Ž-ES, Ž-MM⟩ *rokav* – *manica* – *Ärmel*: i:ma krá:tče raká:ve ▪ zasú:kane/padbí:xane raká:be ▪ raká:be [...] sa čiəgane u rà:mnəx [L] +, Dom. nem. nar. Erml (159)

rokavica -e ž ▶ rakábí:ca, rakaví:ca ⟨Tmn rakaví:ce⟩ *rokavica* – *guanto* – *Handschuh*: na bíəwa rakaví:ca [...] za ò:xcit [L] +, Dom. U rakavica, nem. nar. Ho:ndschua

rorast -a -o ▶ ⟨Imn rò:raste Ž-ES⟩ *cevast* – *tubiforme* – *röhrenförmig*: ró:raste xwá:če Ž-ES [L] –

roza -0 -0 ▶ rò:za ⟨⟩ *rožnat*, *roza* – *di colore rosa* – *rosa* [L] Plet. –, SSKJ pog. I ⇒ rozast

rozast -a -o ▶ ⟨s Ied ró:zəsto U(Ov)-sw⟩ *rožnat*, *roza* – *di colore rosa* – *rosa* [L] Plet. –, SSKJ pog. I ⇒ roza

rozelj -na m ▶ ⟨Imn rɔ:zljne⟩ *vrtnica* – *rosa* – *Rose*: je 'biɥ bíəɥ štɔ:f, nò:trę sa ɸle tá:tče rɔ:zljne .. nò:trę [L] –

roža -e ž ▶ ⟨Imn rò:že, Omn z rò:žmę, z rò:žę U(Ov)-sw⟩ *roža* – *fiore* – *Blume*: [faca'lat] .. z rò:žmę [L] +, Mak. 'vezenina na hrbtnem delu kožuha' (1988: 58)

róženkrānc -ānca m ▶ 'rožŋk'ranc, 'rožŋk'ranc Ž-ES ⟨Imn 'rožŋkrā:nce⟩ *rožni venec* – *rosario* – *Rosenkranz*: 'rožŋk'ranc pa ni trīəɸa đjā:t okrog rá:mna Ž-ES [L] Plet. 'ein Gebet', SSKJ star.

rožnast -a -o ▶ rò:žnəst ⟨m Imn rò:žnəste Ž-MM, ž Ied rò:žnəsta, s Ied rò:žnəsto⟩ *rožast* – *con motivi floreali* – *geblümt*: ta lę:ðək ðé:čle sa pa mę:lę rò:žnəsta à:ɥba [L] –

rufast -a -o ▶ rú:fast ⟨m Ied rú:faste, ž ITmn rú:faste, s Ied rú:fasto⟩ *grob* |ki nima gladke površine| – *ruvido* – *rau* |relativ hart und nicht glatt|: rú:fast pərtəč ▪ rú:faste á:ntše [L] – I ⇒ rumfast

rumen -a -o ▶ ⟨s Ied ərmę:no⟩ *rumen* – *giallo* – *gelb* [L] +

rumfast -a -o ▶ rú:mfəst Ž-MM ⟨s Ied rú:mfəsto Ž-MM⟩ *grob* |ki nima gladke površine| – *ruvido* – *rau* |relativ hart und nicht glatt|: kor se čü:tę, ða [...] rú:ša mą:ɥ, tı:st je 'pəč rú:mfəst Ž-MM [L] – I ⇒ rufast

rus -a -o ▶ rú:s ⟨m Imn rú:sə, ž Ied rú:sa, rú:sa Ž-ES, Red rú:se, s Ied rú:so⟩ *rjav* – *marrone* – *braun*: rú:sa bà:rɸa [L] Plet. ~ 'rot', 'braunrot', SSKJ ~ 'rdeč, rjavkasto rdeč'

rušati -am nedov. ▶ ⟨3ed rú:ša Ž-MM⟩ *bosti*, *pi-kati* – *pungere* – *kratzen*, *stecken* |eine Art Juckreiz verursachen| [L] –

S

salveta -e ž ▶ ⟨Imn salbíəte⟩ *prtiček* – *salvietta* – *Deckchen* [L] – I ⇒ dekelč

salvetka -e ž ▶ ⟨Imn salbíətkę⟩ *manjšalnica* od SALVETA – *dim. di SALVETA* 'salvietta' – *Dem. zu SALVETA* 'Deckchen' [L] –

sandalen -lna m ▶ ⟨Imn sŋðà:lne Ž-ES⟩ *sandala* – *sandalo* – *Sandale* [L] –

sfilata -e ž ▶ sfilá:ta ⟨⟩ *modna revija* – *sfilata di moda* – *Modenschau* [L] –

sindžer -ja m ▶ ⟨Ted si:nžer⟩ *šivalni stroj*, *imėnovan po izumitlju Singerju* – *macchina da cucire Singer* – *Singer-Nähmaschine*: jà:, jà:, si:nžer sa mę:lę ká:jse Ž-MM [L] –

siv -a -o ▶ ⟨m Imn sí:wə, Tmn sí:be, ž Ied sí:wa U(Ov)-sw, s Ied sí:wə, sí:wo Ž-MM⟩ *siv* – *grigio* – *grau*: mɔ:štwa sa mę:lę nawá:ðno 'təmno sí:be al 'pa pwá:be gwá:nte [L] +

skvartan -a -o ▶ ⟨ž Ied skwá:rtana U(Ov)-sw⟩ *česan* – *pettinato* – *am Wolkamm gereinigt*: skwá:rtana [ò:na] U(Ov)-sw [L] –

slamca ⇒ slamnica

slamnica -e ž ▶ swá:mŋca, swá:mca Ž-ES ⟨Ted u swá:mŋca⟩ *slamnjača* – *pagliericcio* – *Strohsack* [L] Plet. +, SSKJ raba peša, Dom. nem. nar. Stro:hsock (169)

slamnjak -a m ▶ swá:mn'ək Ž-ES ⟨Imn

- swà:mn'áče) *slamnik – cappello di paglia* – *Strohhut*: swà:mn'áče z rò:žmę [L] Plet. +, SSKJ ~, Mak. suamnjak (1991: 51–52, 106), Dom. sln. nar. suamnjak, nem. nar. Schtro:huat (163)
- smaga** -e ž ▶ ⟨Ted na smà:ga Ž-MM, na smà:ga) ● DEJATI NA SMAGO *goditi – macerare – rösten, den Flachs zum Rösten ausbreiten*: prè:ja sa stlǎkļę, sa ja đjà:lę na smà:ga, na smà:ga je tǔ:n na 'wǔft [...] 'wǔn na sǔnǔčņę brięg sa đjà:lę sǎši:t, đǎ se je splę:xawa, đǎ se je mà:ų ađpǎrwa [L] Plet. +, SSKJ –, Mak. razđjalǎ na smago (1991: 7)
- soken** -kna m ▶ ⟨Imn sǔ:kne Ž-MM, Tmn sǔ:kne) *kratka (moška) nogavica – calza (da uomo)* – (*Herren*)*socke*: sǔ:kne [...] sa đjà:lę k gǔwǎntǔ cǔǎ ▪ pá:ųlnaste sǔ:kne Ž-MM ▪ štri:kane/ǔ:naste sǔ:kne [L] –, Mak. + (1991: 66), Dom. nem. nar. So:khn (169) I ⇒ zekelj
- spasati** -šem dov. ▶ ⟨del -I s ed spá:sau Ž-MM) *ustrezati, biti prav – cadere bene, calzare bene – passen* [Kleidung]: ča 'ni spá:sau, je mùǎrwa s'pek nę:ki prǎđjǎ:tę Ž-MM [L] Plet. ~, SSKJ ~
- spegljati** -am dov. ▶ spę:gl'atę Ž-MM ⟨) *zlikati – stirare – bügeln*: pǔ:le j 'pǎč 'wǔxko za spę:gl'atę Ž-MM [L] –
- splehan** -a -o ▶ ⟨s Ied splę:xano) 1 *obeljen – imbianchito, imbiancato – gebleicht (heller gemacht)* 2 *obledel – sbiadito – gebleicht (von der Sonne)* [L] Plet. ~ (splehǎti), SSKJ –
- splehati** -am dov. ▶ ⟨3ed splę:xa, del -I ž ed splę:xawa) *obeliti (narediti kaj bolj belo ali razbarvati) – imbianchire, imbiancare – bleichen (bewirken, dass etw. seine Farbe verliert)*: sǔ:nce tǔ:đę splę:xa [L] Plet. ~, SSKJ –, Dom. nem. nar. pla:h 'beljenje' (160)
- spodnji** -a -e ▶ ⟨ž Ied ta spǔǎđn'a, Imn spǔǎđn'e Ž-ES, ta spǔǎđn'e) *spodnji – sott(o)- (di sotto) – untere*: spǔǎđn'e čì:kl'e Ž-ES ▪ spǔǎđn'e xwǎ:če ▪ ta spǔǎđn'e rjǔ:še [L] +
- sprati** -perem dov. ▶ ⟨del -I m mn sprǎ:lę Ž-MM) *sprati – lavare (via), scolorire – auswaschen*: 'kor je b'wǎ za prǎ:tę, sa sprǎ:lę Ž-MM [L] +
- sprebleči** -em dov. ▶ ⟨3ed sprǔblę:jčę Ž-ES, Ied se sprǔblęčǎm, del -I m ed sprǔblęǎku Ž-ES, mn sprǔblęǎkļę Ž-ES, ž ed sprǔblęǎkwa) *preobleči (obleči v drugo oblačilo) – cambiare vestito, cambiarsi – umziehen (die Kleidung wechseln)*: ni:sa se še sprǔblęǎkļę 'na, đǎr sa š'li M štá:wa Ž-ES [L] –
- srajceli** -celjna m ▶ srá:jclę, srá:jclę (Red srá:jclǎna, Rmn srà:jclǎnu, Idv srà:jclǎna) *srajčka – camicetta – Hemdchen*: tǔ:t mi:kņ srá:jclę ▪ pǎr kǎrstǔ spǔ:đǎ je bǐǔų srá:jclę m pa čǐǎz sa đjǎ:lę gǔwǎ:ntǎc [L] –
- srajišče** -a m ▶ srę:ščę, srę:jščę (Ted srę:ščę, Med pǎr sraji:ščǔ, Tmn sraji:ščę Ž-ES) *srajca – camicia – Hemd*: srę:ščę sņ đǎbǐ:wa tǔ:tle pa tǔ:te je kǔ:pl'an ▪ bǐǔų srę:jščę U(Ov)-sw [L] –, Mak. srejščę, srajščę, srejščǎ (1991), tudi 'ženska spodnja srajca', Dom. U srejščę, nem. nar. Hemp
- srebrn** -a -o ▶ ⟨ž Ied ta sraǔǎrna, Tmn sraǔǎrne, s Ied sraǔǎrno Ž-MM) *srebrn (iz srebra) – d'argento – silbern (aus Silber)*: zwǎ:te bǎr sraǔǎrne [L] +
- srebro** -a m ▶ ⟨Red srę:ǔra, srę:ǔra Ž-MM) *srebro – argento – Silber*: zǎ srę:ǔra narę:đ Ž-MM [L] +
- srešče** ⇒ srajišče
- stǎr** stǎra -o ▶ s'tar ⟨m Ied ta stǎ:rę, ž Ied stǎ:ra, Imn stǎ:re, Tmn ta stǎ:rǎx) *star – vecchio – alt*: ŋ g'want, z'wa s'tar ▪ ta stǎ:rę štǔ:f [L] +
- strgan** -a -o ▶ stǔrgan ⟨ž Ied stǔrgana, ITmn stǔrgane, stǔrgǎne, s Ied stǔrgano) *raztrgan (zaradi uporabe ne več cel) – stracciato, lacerato (dall'uso) – zerrissen (durch Tragen beschädigt, nicht mehr ganz)*: cǐǔų stǔrgan ▪ stǔrgan krǎ:gļč [L] Plet. + (stǔgati), SSKJ + (stǔgati)
- strgati** -am dov. ▶ ⟨) *raztrgati (z rabo, uporabo narediti, da kaj ni več celo) – stracciare – zerreißen* [L] +
- svetiti se** -im se nedov. ▶ ⟨del -I m mn sbǐǎtlę, svǐǎtlę) *svetiti se (odbijati svetlobo) – lucificare, splendere – leuchten (Licht widerstrahlen)*: kǎ:čę [knǔ:fe] sa se fę:jst sbǐǎtlę [L] +

Š

- ščet** -i ž ▶ ščǐǎt ⟨) *krtača – spazzola – Bürste*: ščǐǎt za gǔwǎ:ntę [L] Plet. +, SSKJ star.
- šemnjak** -a m ▶ šǐǎmn'ak ⟨Imn šǐǎmn'áče) *maškara – maschera – Maske* [L] –
- širnjava** -e ž ▶ šǐǎrn'ǎwa ⟨Ted šǐǎrn'awa Ž-MM, Idv šǐǎrn'abę, Tdv šǐǎrn'ave Ž-MM) *širina – larghezza – Breite*: tǔ: je šǐǎrn'ewa ađ ne á:ntšę Ž-ES ▪ đǎr zmǐǎrǎš, zmǐǎrǎš šǐǎrn'awa Ž-MM ▪ za čì:kl'a sa đǔvǎ šǐǎrn'ave đjǎ:lę Ž-MM ▪ đǔ:pļt šǐǎrn'awa Ž-MM [L] –
- širòk** -òka -o ▶ š'rak ⟨m ITmn šrǔ:čę, ta šrǔǎčę,

ž ITmn šrǫ:če, ta šrǫ:če, s Ied šrǫ:ko Ž-MM, prim šlǫre Ž-MM) 1 širok |ki ohlapno stoji na telesu| – largo |non aderente al corpo, di misura più grande| – weit |nicht eng am Körper anliegend|; tǫ:kale je ò:nli:genǫ m pa pǫ:le je šrǫ:ko 2 širok |ki ima med najbližjima koncema veliko razsežnost| – largo, grande – breit: kǫ:če šlabǫ:nče sǫ mǫ:le šrǫ:če mǫšǫ:tne □ +

šivan -a -o ▶ ší:wǫn Ž-ES (s Ied ší:wǫnu, ší:wǫno Ž-ES) šivan – cucito – genäht ● NA ROKO/NA ROKE ŠIVAN ročno – a mano – in Handarbeit: 'tu je na rǫ:če ší:wǫno Ž-ES □ Plet. + (šívati), SSKJ + (šívati)

šivanica -e ž ▶ ší:wǫnca Ž-ES, ší:uǫca U(Ov)-sw (Tmn za ší:wǫnce) šivanka – ago da cucire – Nähmadel: ší:wǫnca mǫ:re 'pǫč ví:tǫ [...] za sǫ:kǫ 'nǫt ta prǫ:wǫ ší:wǫnca Ž-ES ▪ ší:wǫnca na trǫ: špǫ:ke Ž-ES □ Plet. +, SSKJ –

šívati -am nedov. ▶ ší:wǫtǫ (nam ší:wǫt Ž-ES, Ied ší:wǫm, del -I m mn ší:wǫlǫ, ž ed ší:wǫwǫ, mn ší:wǫle Ž-ES) šívati – cucire – nähren, schneiden: sm pa že m'sam ší:wǫlǫ srǫjǫ:šǫ Ž-ES ● NA ROKO/NA ROKE ŠIVATI ročno – cucire a mano – mit der Hand nähren: mǫ:rš 'pǫč na rǫ:ko ší:wǫtǫ U(Ov)-sw □ +

šivilja -e ž ▶ šví:l'a U(Ov)-sw (ITmn šví:l'e, Ded šví:l'ǫ U(Ov)-sw, Dmn k šví:l'am) šivilja – sarta – Schneiderin: đǫ:čle sa šlǫ: za šví:l'e se učǫ:t ▪ [sa] kǫ:plǫ štǫ:f, m 'pǫ sa ʎǫ nǫ:slǫ šví:l'ǫ, đǫ j pǫ:le šví:l'a zašǫ:wǫwǫ U(Ov)-sw ● ŠIVILJA PREROKILJA [Švíla prerokinja Sibila – la profetessa Sibilla – prophetische Sibylle], iron. slaba šivilja – sarta non troppo abile nel proprio lavoro – schlechte Schneiderin: šví:l'a prǫrǫkǫ:l'a O(v)-rw □ +

škaf -a m ▶ š'kǫf (ǫ) škaf – mastello – Schaff □ +

škarje -ev mn. ▶ škǫ:rje Ž-ES (Rmn škǫ:rju Ž-ES) škarje – forbici – Schere: z'đej pǫr xǫ:šǫ nǫ:jmǫm 'bǫč prǫ:vix škǫ:rju [...] ne mǫ:rǫm 'bǫč p'rou rǫ:zǫtǫ Ž-ES □ Plet. ž mn., SSKJ ž mn.

škrpec -a m ▶ (Imn škǫrpǫ:ce U(Ov)-sw) copatoma podobno obuvalo – calzatura simile alla pantofola – Pantoffelähnliches Schuhzeug aus Stoff: magǫ:rǫ sa b'le nǫ:bǫ škǫrpǫ:cǫ, si jx nǫ:su za u nadǫwǫwǫ U(Ov)-sw ▪ spǫ:đǫ j b'wǫ kǫ:js štǫ:fa u'kǫp [...] m pa 'pole sa 'fejst zašǫ:wǫlǫ .. m pa 'pole zgǫ:ra sa đǫ:ǫ:lǫ .. [...] žǫ:mat čǫz, čǫrǫ žǫ:mat .. 'tu j b'wǫ škǫrpǫ:ce U(Ov)-sw □ Plet. ~, SSKJ –, Dom. U škǫrpǫc scarpetti di provenienza dalla Val

Resia (83, 168), skarpecl = piccola ciabatta (166)

šlabanka -e ž ▶ šlabǫ:ǫka Ž-ES (ITmn šlabǫ:nče, Mmn na šlabǫ:ǫkǫx Ž-MM) šlabanka |kratka oprijeta ženska jakna| – giacca da donna corta, attillata – Schlawanker: ti:ste ta p'rou ta stǫ:re jǫ:kne, kǫr sa x'kǫle tǫ:sne, m pa k mǫ:ja tǫ:đǫ nǫ:tre tǫ:te 'fišpǫ:nǫrje, tǫ:te sa šlabǫ:nče ▪ žǫ:đǫsta šlabǫ:ǫka ▪ ò:xcitna šlabǫ:ǫka □ –, Mak. + (1991), šlabanka (1988: 62, 85), Dom. U, Ž šlabanka (168), nar. nem. Schlawanka (78, 168)

šlajer -ja m ▶ šlǫ:jǫr (Ted šlǫ:jǫr U(Ov)-sw) pajčolan – velo – Schleier: šlǫ:jǫr je ti:stǫ ta đǫ:ujǫ □ –

šlingarija -e ž ▶ šlingǫri:ja Ž-MM (ǫ) okras iz vrvic – decorazione di spaghetti – Schmuck aus Fäden: gǫ:re na tǫ:tǫ ò:xcitmǫ gwǫ:ntǫ je šlingǫri:ja □ –

šlingeljč -a m ▶ šli:ǫǫč (Imn šli:ǫǫčǫ) zanka – lacciolo – Knopfschlinge: šli:ǫǫč za zapriǫtǫ .. namǫ:sto k'nopflǫ:x je 'biu šli:ǫǫč tǫ:đǫ □ –

šlonk -ǫ -ǫ ▶ šlǫ:ǫk (ǫ) vitek – snello – schlank: sa mǫ:le ti:ste šlabǫ:ǫke [...], đǫ sa b'le [...] šlǫ:ǫk Ž-MM □ –

šnajcar -ja m ▶ šnǫ:ǫcǫr, šnǫ:ǫcǫr Ž-ES (ǫ) robec – fazzoletto – Taschentuch: šnǫ:ǫcǫr je 'biu 'ki za usǫ:kǫt se ▪ žǫ:đǫst šnǫ:ǫcǫr □ –, Dom. nem. nar. To:schntuach (170)

šnic šnica m ▶ š'nǫc (Red šni:ca) razporek – patta (dei pantaloni) – Hosenschlitz □ –

šnitkurs m ▶ šni:tkǫǫrs Ž-ES (ǫ) tečaj krojenja – corso di taglio (e cucito) – Schnittkurs □ –

šnola -e ž ▶ šnǫ:wǫ (Tmn šnǫ:le) zaponka – fibbia, fermaglio – Schnalle: pǫr pǫ:sǫ je šnǫ:wǫ ▪ u čǫǫl'ax mǫ:ja tǫ: 'kǫkǫ 'bart šnǫ:le Ž-MM □ –, Mak. šnala (1988: 92), Dom. nem. nar. Schno:ln (161, 168)

šostar -ja m ▶ šǫ:stǫr (Red šǫ:stǫrja, šǫ:stǫrja Ž-ES) čevljar – calzolaio – Schuster □ Plet. – šǫštar, SSKJ šǫštar nižje pog., Mak. šustar (1991: 15), šuštar (16), šuštar (40), Dom. nem. nar. Schuasta I ⇒ čevljar

špica¹ -e ž ▶ (Ted špǫ:ca O(v)-rw, Imn špǫ:ce, špǫ:cǫ O(v)-rw) 1 pletilka – ferro da calza – Stricknadel: mǫ:sǫ špǫ:ce u rǫ:če, m pa đǫ:wǫt štǫ:mǫfe O(v)-rw 2 opornica, ost iz ribje kosti – stecche di balena – Fischgrät |Versteifung| □ Plet. ~, SSKJ ~ I 2 ⇒ fišpǫler, fišpaner

špica² -e ž ▶ (ITmn špǫ:ce U(Ov)-sw) čipka – pizzo, merletto – Spitze: sa pǫ:le xǫ:kǫl'ǫ

- nò:tər špí:ce na sriəda U(Ov)-sw ▪ špí:ce za wa rjú:xa U(Ov)-sw L Plet. mn, SSKJ nav. mn., pog., Mak. 'kvačkani trakovi' (1991: 18), Dom. nem. nar. Spizn (169) I ⇒ špicelj
- špicelj** -na m ▶ špí:cǝ L (Imn špí:cǝne, špí:cǝne Ž-ES, Rmn špi:clnu Ž-ES, Tmn špí:cǝne, Mmn pər špí:cǝnəx, Omn špi:cǝne, zə špí:cǝne) *čipka – pizzo, merletto – Spitze*: špí:cǝne sa kú:pl'əne Ž-ES ▪ ta šrùəče špí:cǝne ŋ pa ta wò:šče špí:cǝne ▪ ti:ste špí:cǝne sa blē: xē:kl'ane L -, Mak. špiceljni 'čipke' (1991: 32, 34) I ⇒ špica²
- špickrogen** -gna m ▶ š'pickrǝ:ǝ L Ž-ES L *koničast ovratnik – colletto a punta – Spitzkragen* L -
- špik** špika m ▶ š'pək L (Ted š'pək, Tmn špi:ke Ž-ES) *konica – punta – Spitze*: à:uəa [...] u š'pək ▪ 'to je b'la ší:wəncə na trí: špi:ke, đə ko sa čabá:te ší:wale, [...] ko s džà:u š'pək nò:tər [...] je š'pək žiə mà:u prarē:zu Ž-ES L Plet. ~ 'Gebirgsspitze', SSKJ ~ 'izrazito koničast vrh gore'
- špikast** -a -o ▶ špí:kəst (Imn špí:kaste, s Ied špí:kasto) *koničast – a punta – spitz*: špí:kaste čìəul'e, špí:kəst krá:ǝ L -
- špola** -e ž ▶ špùəwa U(Ov)-sw L (Red š:pùəle Ž-MM, Imn špùəle) *tulec – rocchetto (di filo), spoletta – Spule* L -, Mak. špula 'vretence, motek' (1991: 10, 11)
- špolica** -e ž ▶ špùəca L *manjšalnica od špola – dim. di špola 'rocchetto di filo' – Dem. zu špola 'Spule'* L -
- šprekljast** -a -o ▶ (s Ied šprè:kl'asto) *pisan – variopinto – bunt, farbig*: đə ni: 'ki na bà:rba, se prà:və šprè:kl'asto L -
- štajf** -θ -θ ▶ štà:jf L za blago, oblačilo *trd, tog – duro, rigido – hart, steif* L -
- štekgrogen** -gna m ▶ š'tekrǝ:ǝ, štè:krǝ:ǝ Ž-ES L *stojeci ovratnik – colletto alla coreana, colletto alto – Stehkragen*: š'tekrǝ:ǝ prà:bma mi:, al je mà:u 'bəl bəsǝ:ko L -, Dom. nem. nar. Schtekro:gn (164), Ste:khrogn (169)
- štepa** -e ž ▶ šté:pa Ž-ES L *šiv s šivalnim strojem – cucitura (a macchina) – Naht (mit der Nähmaschine)* L Plet. -, SSKJ ~, Mak. 'obšiv pri čevljih' (1991: 14), Dom. nem. nar. Noth (166)
- štepati** -am nedov. ▶ (3ed šté:pa, del -I m mn šté:palē) *delati šive s šivalnim strojem – cucire (a macchina), fare cuciture – Nähte mit der Nähmaschine machen, nähen*: zə maši:n'am se šté:pa L Plet. -, SSKJ +
- štera** -e ž ▶ L (Ted u štè:ra Ž-ES): *štera |delo obrtnika na domu| – lavoro dell'artigiano ambulante – Arbeit eines Handwerkers in einem fremden Hause gegen Kost und Taglohn*: u štè:ra sa xodí:le te žē:nske prè:st Ž-ES L Plet. +, SSKJ nekd.
- šterk** -a m ▶ štè:rk L *škrobilo – imbozzimante, amido – Stärke*: kù:xəš rà:rž nò:tre ŋ pa pò:l tǝ:ta wǝ:ða .. tǝ:ta je štè:rk L - I ⇒ šterka
- šterka** -e ž ▶ štè:rka Ž-MM L *škrobilo – imbozzimante, amido – Stärke*: cú:kər je tǝ:đə štè:rka Ž-MM L -, Mak. štirka (1991: 39) I ⇒ šterk
- šterkati** -am nedov. ▶ (3ed štè:rka, del -I m mn štè:rkalē Ž-MM) *škrobiti – inamidare – stärken*: tǝ:ta wǝ:ða od rà:rža .. s tiəm [...] sa pǝ:le štè:rkalē Ž-MM L -
- štifelj** -na m ▶ ští:fǝ L (Imn ští:fǝne U(Ov)-sw, Tmn ští:fǝne) *visok čevelj, škorenj – scarpa alta, stivale – Stiefel*: [ští:fǝne] sa x'kəle bəsǝ:če ŋ pa sa žnù:re .. ŋ pa se zaprǝ: L -, Mak. štifalnə 'škornji' (1991: 67), Dom. U štifəlne, skǝrənce, nem. nar. Schtifl (169)
- štifeljč** -a m ▶ (Imn ští:fǝče, ští:fǝče Ž-MM) I *polvisok čevelj – scarpa alta, stivale a mezza coscia – Halbstiefel*: ští:fǝče sa pa x'kəle 'bəl ní:šče **2** *manjšalnica od štifelj – dim. di štifelj 'scarpa alta, stivale' – Dem. zu štifelj 'Stiefel'* L -
- štih** štíha m ▶ š'təx L (Imn ští:še, ští:šə U(Ov)-sw, Rmn ští:xu, Tmn ští:še) *vbod |prvina pri šivanju, vezenju| – punto |nel cucire, ricamare| – Stich |Element beim Nähen, Sticken|*: priə( )_k se gǝ:rta šlǝ:ga, se x'kəle nardi: ŋ pa pǝ:le se ští:še mi:kne nardǝ: ▪ ta pǝ:kne ští:šə U(Ov)-sw L Plet. -, SSKJ nižje pog.
- štikan** -a -o ▶ ští:kan L (m Imn ta ští:kəne, Tmn ští:kane, ští:kəne U(Ov)-sw, ž Ied ští:kano) *vezen – ricamato – bestickt*: ští:kana [rjú:xa] ▪ ští:kan [fiəǝǝ:ŋk] ▪ je ští:kano tǝ:kale z wərxə L Plet. ~ (štíkati), SSKJ + (štíkati nižje pog.)
- štíkati** -am nedov. ▶ ští:kəte (del -I ž ed ští:kawa, mn ští:kale, m mn ští:kale) *vesti – ricamare – sticken*: se na vi:đə fà:jn, be mùəwa nò:x 'jəte ŋ pa ští:kəte L Plet. ~, SSKJ nižje pog.
- štilenštih** -a m ▶ ští:lŋští:x Ž-ES L šol. *skriti šiv – punto nascosto – Stillstich* L -
- štof** -a m ▶ štǝ:f Ž-ES L (Red štǝ:fə, Ded štǝ:fǝ Ž-ES, Ted štǝ:f, Oed zə štǝ:fam, Rmn štǝ:fu, Tmn štǝ:fe U(Ov)-sw) *blago – stoffa, tessuto – Stoff*: stà:ra má:tə od mǝ:jga mó:ža je

wəš'čas zrɛ:zəwa štó:f [kùəšče od štó:fa] ŋ pa pò:le je pəš'i:wəwa u'kəp [...] je narè:dwa pò:štre ▪ s tò:ŋ štó:fam sa narè:đle gwá:nte za trò:če ▪ sa m'šə štó:fe đabi:lə ú:kvəx u kšé:ftó U(Ov)-sw ▪ ta stà:rɛ štó:f ▪ ló:đnast štó:f ▪ štó:f za fìərgò:nčə ▪ štó:f za đjà:t nò:tər fi:đran'e ▪ mó:ščə štó:f Ž-MM *blago za moška oblačila – tessuto utilizzato per la confezione di abiti da uomo – Stoff für die Herrenkleidung* [ ] Plet. –, SSKJ ~, Mak. 'volneno in polvolneno kupivno blago' (1991: 59), Dom. nem. nar. Sto:f (169), Tuach 'panno, panno di lana' (170) [ ] ⇒ blago

štofast -a -o ▶ štó:fast <m Imn štó:faste> iz *blaga – di stoffa – aus Stoff*: ŋ štó:fast fwá:štər ▪ štó:faste knò:fe/pá:ntlǎčə [ ] Plet. –, SSKJ ~

štrafen -fna m ▶ štrá:fŋ Ž-MM ( ) *okrasni trak – nastro decorativo – Zierband*: je n tà:k štrá:fŋ gò:r naší:wán Ž-MM [ ] – [ ] ⇒ porta, štrajfen, štrifelj

štrafj -a m ▶ <Tmn štrá:jfe Ž-ES> *črta – riga – Streifen* [ ] –

štrajfast -a -o ▶ štrá:jfəst <m Ied štrá:jfəstə, ž Ied štrá:jfəsta, štrá:jfəsta Ž-ES, s Ied štrá:jfəsto Ž-ES> *črtast – a righe – gestreift*: štrá:jfəst rò:š ▪ štrá:jfəstə štó:f ▪ ô:nasta štrá:jfəsta či:kl'a Ž-ES [ ] –

štrajfen -fna m ▶ štrá:jfŋ Ž-ES <Tmn štrá:jfne Ž-ES> *okrasni trak – nastro decorativo – Zierband*: ni:ste ví:đle še mláj .. 'to sa tò:te facalé:te rɛ:zalə ŋ pa tá:če štrá:jfne sa gó:rta đjà:l, še k sm 'jes po b'la liətnək, sma 'to gó:rta đjà:lə, je b'wə pò:uno tá:čəx facaliət Ž-ES [ ] – [ ] ⇒ porta, štrafen, štrifelj

štrampelhozen -? mn. ▶ štrá:mpǎxò:zŋ Ov-rw – *žabe |otroško enodelno pleteno oblačilo iz hlačk in nogavic| – calzamaglia (con bretelle) – Strampelhose* [ ] –

štrena -e ž ▶ <Tmn štrɛ:ne Ž-ES> *štrena – matura – Strähne*: sa suš'i:le tò:te štrɛ:ne Ž-ES [ ] Plet. +, SSKJ pog., Mak. + (1988: 55, 1991: 10)

štrifelj -flja m ▶ <Tmn štri:fl'e U(Ov)-sw> *okrasni trak – nastro decorativo – Zierband*: sa mɛ:lə magà:re zalé:ne štri:fl'e nò:tər U(Ov)-sw [ ] – [ ] ⇒ porta, štrafen, štrajfen

štrikan -a -o ▶ <ITmn štri:kane> *pletén – lavorato a maglia – gestrickt*: štri:kane štú:mjfe ▪ štri:kane sò:kne [ ] Plet. –, SSKJ + (štrikati nižje pog.)

štrikati -am nedov. ▶ <3mn štri:kaja, del-1 m mn štri:kale U(Ov)-sw, ž ed štri:kawa Ž-ES, mn

štri:kale> *plesti |delati izdelke s pletilkami| – lavorare a maglia – stricken*: sa štri:kale gà:če za pazí:me, k je bwo z'wo m'raz ▪ štri:kale sa štú:mjfe ŋ pa jó:pe U(Ov)-sw [ ] Plet. –, SSKJ nižje pog.

štruca -e ž ▶ <Ted štrú:ca> *botrovo/botrino darilo – regale del padrino/della madrina – Geschenk des Paten/der Patin*: sak lɛ:ta je dá:wa kɛ:j [kò:tərca] .. na štrú:ca bər kò:lə je dá:wa [ ] Plet. ~, SSKJ ~, Mak. štruc 'botrovo/botrino darilo za veliko noč' (1991: 119–120)

štruphozen -0 m ▶ <Rmn š'trupfó:zŋ> *hlačne nogavice – collant, calzamaglia – Strumpfhose*: ni:sa mɛ:lə š'trupfó:zŋ, sa pa đjà:lə pá:ntlǎne [ ] –

štumf -a m ▶ š'təmɸ <Imn štú:mjə Ž-MM, Tmn štú:mjfe, štú:mjfe Ov-rw> *nogavica – calza – Strumpf*: štri:kane štú:mjfe ▪ cviərnaste/ô:naste štú:mjfe [ ] Plet. +, SSKJ –, Mak. štumfə 'moške nogavice' (1988, 1991), Dom. U štrunfe, nem. nar. Schtrimpf (169)

šubladelj -na m ▶ <Tmn šù:blá:đlǎne> *predalnik – cassettoni – Schubladenkasten* [ ] –, Dom. nem. nar. Schublodkho:stn (78), Schublo:dkho:stn (168)

šufecne -cna m ▶ <Imn šùəfɛ:cne, šùəfɛ:cne Ž-MM, Tmn šùəfɛ:cne Ž-MM> *obujek – pezza da piedi – Fußlappe*: namé:stɛ [...] na bò:sa nùəga čiəul 'gor đjà:tɛ, sa mɛ:l tò:te šùəfɛ:cne nò:tre Ž-MM [ ] –, Mak. šufecne, šufecalne (1991: 49, 66) [ ] ⇒ cota, cunja, fecen

šulefelj -? m ▶ šùələ:fǎ Ž-MM ( ) *žlica za čevlje – corno da scarpe, calzatoio – Schuhlöffel* [ ] –

šultertuh -a m ▶ šù:ltərtùəx U(Ov)-sw, šù:ltar'tux Ž-ES ( ) *ogrinjalo, plet – scialle – Schultertuch*: pozí:mɛ [...] pa 'ni b'wə mó:ntlǎnu, sa mɛ:lə šù:ltərtùəx U(Ov)-sw [ ] –, Dom. U šultertuh, calət (168), šultertuh, calət (170), nem. nar. Schultatuach (168, 170)

Švila ⇒ šivilja

T

tašeljč -a m ▶ tà:šǎč <ITmn tà:šǎčə, Mmn na tà:šǎčəx> *torbica – borsetta – Täschchen*: ŋ mi:kŋ tà:šǎč ▪ tà:šǎč za nađiəu [ ] –

tavrati -am nedov. ▶ <del-1 m mn tà:uralə> *trajati |ohranjati se, biti trpežen| – durare |detto di vestiti solidi| – dauern |währen, haltbar sein|*: sa đò:ugo tà:uralə [ ] –

temen -mna -o ▶ ⟨s Ied 'təmno Ž-MM⟩ *temen* – scuro – dunkel [L] +

temno prisl. ▶ ⟨⟩ *temno* – scuro – dunkel: 'təmno zalé:nə [L] Plet. + (temèn), SSKJ + (tèmen)

tenek -nka -o ▶ tənək Ž-MM ⟨ž Ied 'təŋka⟩ *tanek* – sottile – dünn: 'təŋka pađpwa:ta [L] Plet. +, SSKJ (gl. tánek)

tepih -a m ▶ ⟨Tmn tɛ:pše⟩ *preproga* – *tappetto* – *Teppich*: tɛ:pše je đɛ:wawa s tiəmle, je đá:wa na tlè: [L] Plet. ~, SSKJ nižje pog., Dom. nem. nar. Tepich (170)

tesen -sna -o ▶ ⟨ž Imn tɛ:sne⟩ *tesen* – *stretto*, *attillato* (*in vita*) – *eng anliegend* |*Kleidungsstück*|: šlabà:nče, z'wa tɛ:sne u pá:sə [L] +

težek -žka -o ▶ 'təžək Ž-MM ⟨m Ied ta təžək Ž-MM, Imn 'təšče, Tmn 'təšče, ž Ied 'təžka, Tmn 'təšče s Ied 'təžko⟩ *težek* – *pesante* – *schwer*: màm še zdè:j tò:te mó:ntjne 'təšče Ž-MM ▪ 'təžka jà:kna [L] +

tibet -a m ▶ ti:bet Ž-ES ⟨⟩ šol. *tibet* |*tkanina*| – *tibet* |*tessuto*| – *Tibet* |*Gewebe*|: 'to sa ti:bet rɛ:kɫɛ tò:tam štò:fə .. sa jmɛ:lɛ bú:rtaše tū:đɛ Ž-ES [L] Plet. –, SSKJ tekst., Mak. 'ruta iz tanke volne z vzorčasto borduro' (1991: 45, 97, 136)

tišlajfer -ja m ▶ 'tišlá:jfər Ž-MM, 'tišlá:jfər Ž-ES ⟨⟩ *ozek podolgovat namizni prticek* – *to-vagliolo da tavola stretto e lungo* – *Tischläufer*: 'tišlá:jfər je tak kò:s, k prí:đe m sriəða na mí:za, ští:kən .. ŋ pa ó:zək Ž-MM [L] –

tkan -a -o ▶ ⟨ž Ied tká:ne⟩ *tkan* – *tessuto* – *gewebt*: ta damà:če rjú:še sa tká:ne [L] Plet. + (tkáti), SSKJ + (tkáti)

tkati tkem nedov. ▶ ⟨del -l m ed təkou Ž-MM, m mn tká:lɛ, təká:lɛ Ž-MM⟩ *tkati* – *tessere* – *weben*: pər stá:rəx cə:jtəx sa l'ədi: sjà:lɛ pré:ja ŋ pa tká:lɛ [L] +

topel -pla -o ▶ tɔ:pu ⟨m Ted tɔ:pu, ž Ied tɔ:pwa, s Ied tɔ:pwə Ž-MM⟩ *topel* |*ki varuje pred mrazom*| – *caldo* – *warm* |*gegen Kälte schützend*|: tɔ:pu faca'lat/g'want ▪ 'to j b̄wə tɔ:pwə, 'no, 'pol ušɛ:te ŋci: zɛ:b̄wə pozí:mɛ Ž-MM [L] +

topelt -0 -0 ▶ tɔ:pɫt ⟨⟩ *dvojen* – *doppio* – *doppelt*: tɔ:pɫt al pa 'ki á:jnfox [L] – I ⇒ dopelt, dopelto

tošen -šna m ▶ tɔ:šŋ ⟨Med u tɔ:šŋ, Oed s tɔ:šnəm⟩ *torba* – *borsa* – *Tasche*: tū: j n s'tar tɔ:šŋ, k sa š'lɛ u kšɛ:ft, sa š'lə kú:pət, nò:tər kú:pət ▪ u tɔ:šŋ sm̄ nɛ:swa za jɛ:stɛ jú:žna [L] –, Dom. nem. nar. Toschen (170)

tošenček -čka m ▶ tò:šŋčək Ž-ES ⟨⟩ *manjšalnica* *od TOŠEN* – *dim. di TOŠEN* 'borsa' – *Dem. zu TOŠEN* 'Tasche' [L] –

troht -a m ▶ trò:xt Ž-MM ⟨Tmn tró:xte Ž-MM⟩ *noša* – *costume tradizionale* – *Tracht*: ðiəndɫ je 'biy tū:t_()rò:xt Ž-MM ▪ k m̀à:ja 'zej tò:te tró:xte .. tò:te tró:xte kanò:ltò:lar Ž-MM [L] –, Mak. gajltoler trah 'noša' (1991: 38), Dom. nem. nar. Trocht (170) I ⇒ kostim 1, noša

tuhant -a m ▶ tū:xant U(Ov)-sw ⟨⟩ *pernica* – *pi-umino* – *Daunendecke*: sa mɛ:lɛ kú:re, sa kú:rjɛ tū:xant narè:đɛ U(Ov)-sw [L] –

tul -a m ▶ tū:l ⟨⟩ *til* – *tulle* – *Tüll*: tū:l je pa ti:stɛ, kor je ðuərx'si:xtik [L] Plet. ~, SSKJ zastar.

U

umarela -e ž ▶ ɯmarɛ:wa ⟨Tmn ɯmarɛ:lɛ⟩ *dežnik* – *ombrello* – *Regenschirm*: na stá:ra ɯmarɛ:wa [L] –, Dom. nem. nar. Schirm (168)

unterca -e ž ▶ ú:ntərca, ú:ntərca Ž-ES ⟨Ted ú:ntərca⟩ *podloga*, *navadno za krilo*, *obleko* – *fodera* – *Futter*, *gewöhnlich für einen Rock*, *ein Kleid*: m je narè:đwa đò:j g'want m pa spò:ða na ú:ntərca ▪ je spò:ða ú:ntərca, se prà:vɛ, đa je fūətrana [L] – I ⇒ podlaka

unterfoter -tra m ▶ 'untərfuətər ⟨⟩ *podloga* – *fodera* – *Futter* |*bei der Kleidung*| [L] –, Dom. nem. nar. Untafuata (170) I ⇒ foter, podlaka, unterca

unterkikelj -? m ▶ ú:ntərči:kɫ U(Ov)-sw ⟨⟩ *spodnje krilo* – *sottoveste* – *Unterrock*: ú:ntərči:kɫ .. ŋ pa pò:le či:kl' a nawərx U(Ov)-sw [L] –, Mak. untərkitl (45, 49, 73), Dom. U srejšče, unteřikəl (171), unteřikəl 'sottogonna, sottana, camicia senza maniche', nem. nar. Untakhitl 'sottoveste' (164, 171), Unterfat, Untahemd (171) I ⇒ SPODNJA KIKLJA (kiklja)

unterlajbelj -blja m ▶ ⟨Imn 'unterlájblɛ Ž-ES⟩ *modrček* – *reggiseno* – *Büstenhalter* [L] –, Mak. untərlajbərle (1991: 77) I ⇒ helter

ura -e ž ▶ ú:ra ⟨Ted ú:ra⟩ *ura* |*naprava*| – *orologio* – *Uhr* |*Instrument*|: sa mɛ:lɛ ú:ra š čitŋca u žò:kčə ▪ zwá:ta ú:ra [L] +

urezati urežem dov. ▶ urɛ:zat Ž-MM ⟨del -l m ed urɛ:zu Ž-MM⟩ *urezati* – *tagliare* – *zuschneiden*: sɛ:stre ŋ pa ti:ste sa đɛ:walɛ tá:če kú:rse .. ŋ pa ti:ste sa uči:lɛ urɛ:zat tū:đɛ, 'na .. đa si prou braz mú:štra 'wəxku_()rɛ:zu Ž-MM [L] + I ⇒ co urezati

V

vajbca -e ž ▶ vâ:jbca, vâ:jfca **Ž-ES** ⟨⟩ *babica* |*del zapenca*| – *occhiello* – *Öse* |*beim Haf-tel*|: tò: je vâ:jbca, tò: je pa mà:nd̥c **Ž-ES** **□** – **I** ⇒ bajbca

vdedi vdenem dov. ▶ uđé:tē ⟨2ed uđé:nəš U(Ov)-sw⟩ *vdedi* |*dati kaj v uho šivanke*| – *infilare il filo e sim. nell'ago* – *einfüdeln* (*etw. durch das Nadelöhr ziehen*): uđé:nəš u ší:uŋca U(Ov)-sw **□** +

veksljati ⇒ beksljati

ven odrezan ven -a -o ▶ 'wən adriəzan ⟨⟩ *izre-zan* – *tagliato* (*da*) – *ausgeschnitten*: **□** –

ven rezan ven -a -o ▶ ⟨m Ied 'wən riəzan **Ž-ES**⟩ *izre-zan* – *tagliato* (*da*) – *ausgeschnitten*: mùəðər je 'biŋ pò:le k'le 'wən riəzan **Ž-ES** **□** –

ven rezati ven režem nedov. ▶ ⟨del -I m mn 'wən rē:zalē **Ž-MM**⟩ *izrezati* – *tagliare* (*da*) – *aus-schneiden* **□** –

ven spustiti ven -im dov. ▶ 'wən spəstì:tē ⟨⟩ *razširiti* |*narediti kaj (bolj) široko*| – *allargare* |*rendere più largo*| – *verbreitern* |*etw. breit(er) machen*| **□** –

ven zrezati ven zrežem dov. ▶ ⟨del -I m mn 'wən zrē:zalē⟩ *izrezati* – *tagliare* (*da*) – *aus-schneiden*: búəgo [...] sa 'wən zrē:zalē ŋ pa pò:le sa ští:kale **□** –

vijolast -a -o ▶ ⟨s Ied vjò:lasto⟩ *vijoličen* – *di colore viola* – *violet* **□** –

vinahiti -Ø mn. ▶ biənəxtē ⟨Tmn nə biənəxtē⟩ *božič* – *Natale* – *Weihnachten*: biənəxtē je tū:đē s'vet gūəð **□** –

visok -a -o ▶ bə'sak ⟨ITmn bəsó:če, ta vəsüəče, s Ied bəsó:ko⟩ *visok* – *alto* – *hoch*: bə'sak [kró:gn̥] ▪ ta vəsüəče [čiəul'e] **□** +

višnjava -e ž ▶ ví:šn'awa, bí:šn'awa ⟨Ted ví:šn'awa **Ž-MM**⟩ *višina* – *altezza* – *Höhe*: mò:rš ví:šn'awa zmiərtē **Ž-MM** **□** –

vogel -gla m ▶ wó:gu **Ž-MM** ⟨Ted u wó:gu **Ž-MM**, Tmn wó:gle⟩ *vogel* – *angolo* – *Ecke*: faca'lat ma štíəřē wó:gle **□** + **I** ⇒ ogel

volna -e ž ▶ ó:na, ó:una ⟨Red z/ađ ó:ne, Ted ó:na⟩ *volna* – *lana* – *Wolle*: p'rou ta damá:ča ó:na **□** +, Dom. nem. nar. Schofwo:ln (168), Woln (172)

volnast -a -o ▶ ó:nast, ó:unast ⟨m Tmn ó:naste, ta ó:naste, ž Ied ó:nasta, s Ied ó:nastu⟩ *volnen* – *di lana* – *wollen*: ó:nast g'want/faca'lat ▪ ó:nasta štrá:jfasta či:kl'a **□** Plet. ~, SSKJ ~, Mak. vounasta (1991: 11)

vozič -a m ▶ 'wəžəč ⟨Ted u 'wəžəč⟩ *otroški*

voziček – *carrozzina* |*da neonati*| – *Kinder-wagen* **□** Plet. ~, SSKJ ~

všiti všijem dov. ▶ uší:tē ⟨⟩ *všiti* – *cucire* – *ein-nähen* **□** +

vzrazen prisl. ▶ uzrà:zŋ **Ž-MM** ⟨⟩ *narazen* – *discosto*, *separato* – *auseinander*: đəržò: uzrà:zŋ **□** –

Z

zadaj prisl. ▶ zá:đē ⟨⟩ *zadaj* – *dietro* – *hinten*: zá:đē ŋ pa priədi mà: tò:te špí:cŋne ta čərne **□** Plet. +, SSKJ star.

zaguzan -a -o ▶ ⟨s Ied zagú:zano⟩ *naguban zaradi premočnega zategovanja niti med šivanjem* – *arriccato*, *pieghettato a causa dello stringimento troppo forte durante la cucitura* – *gefaltet wegen zu starken Ziehens beim Nähen*: mà:ma je 'wəščas rē:kwa: je ŋ'se zagú:zano **□** –

zaguzati -am dov. ▶ ⟨del -I ž ed zagú:zawa **Ž-MM**⟩ *nagubati* (*blago*) *zaradi premočnega zategovanja niti med šivanjem* – *arricciare*, *pieghettare* (*il tessuto*) *a causa dello stringimento troppo forte durante la cucitura* – (*den Stoff*) *falten wegen zu starken Ziehens beim Nähen* **□** –

zasukan -a -o ▶ ⟨Imn zasú:kəne, zasú:kane **Ž-MM**, ž ed zasú:kana **Ž-MM**⟩ *zasukan* – *girato*, *voltato* – *verdreht*: s đjā:ŋ s'pùəle 'đou ŋ pa pò:le sa pri:šlē [...] dviə ní:tē ŋ'kəp, mà: pò:l še na 'bart zasú:kano, pò:le j bwa ó:na [...] 'bəl je b'wa zasú:kana .. 'bəl je b'wa mó:čna **Ž-MM** ▪ zasú:kane wasé: ▪ zasú:kəne raká:be **□** Plet. + (zasúkati), SSKJ + (zasúkati)

zašivan -a -o ▶ ⟨s Ied zaší:wano⟩ **I** *sešit* – *cucito* – *genäht*, *geschneidert*: j b'wə m'se ŋ'kəp zaší:wano **□** Plet. ~, SSKJ **I** ⇒ prišivan

zašivati -am dov. ▶ ⟨3ed zaší:wa, del -I m mn zaší:wale, ž ed zaší:wawa U(Ov)-sw⟩ *sešiti* – *cucire* (*insieme*) – *nähen*, *schneidern*: je pò:le švi:l'a zaší:wawa U(Ov)-sw **□** Plet. – /+ impf., SSKJ nar. zahodno **I** ⇒ co prišivati, pošivati, prišivati

zatepsti -tepem dov. ▶ zaté:pstē ⟨⟩ *proč vreči* – *buttare via* – *wegwerfen*: sa čiəul'e b'le za zaté:pstē **□** Plet. ~, SSKJ ~ **I** ⇒ bek zatepsti, dejati bek

zavezan -a -o ▶ zabé:zən ⟨s Ied zabé:zano⟩ *zavezan* – *legato*, *annodato* – *gebunden*: ná:še sa mē:lē 'wəščas x'kəle priəđē zabé:zano **□** Plet. + (zavézati), SSKJ + (zavézati)

zavezati -vežem dov. ▶ za zabè:zat ⟨2ed zabè:žəš, del -1 m mn zabé:zalę, zavé:zalę⟩ zavezati |narediti vozeli – legare |annodare| – zusammenbinden |zu einem Knoten schlingen|: zabé:žəš m pa narđi:š k'naf [L] + I ⇒ co zavezati

zaviti -vijem dov. ▶ ⟨2ed zawi:jəš U(Ov)-sw, del -1 m mn zawi:lę Ž-MM⟩ 1 zaviti |obdati s čim| – avvolgere – wickeln: sa pa [trò:če] nò:tər zawi:lę ciäle Ž-MM 2 oviti |pri kvačkanju, pletenju nit okrog kvačke|igle| – avvolgere |il filo sull'ago, sul ferro nel lavorare all'uncinetto, a maglia| – den Faden um die Nadel biegen: zawi:jəš đviə bā:rtę m pa paté:gnəš sküəz U(Ov)-sw [L] Plet. ~, SSKJ ~

zavivati -am nedov. ▶ ⟨del -1 m mn zawi:walę⟩ povijati – avvolgere – wickeln [L] Plet. ~, SSKJ –

zekelj -na m ▶ zé:kļ U(Ov)-sw ⟨Imn zé:kļne U(Ov)-sw⟩ kratka (moška) nogavica – calza (da uomo) – (Herren)socke: [L] –, Mak. sekəlnə (1991: 66), zekəlnə 'malo čez gleženj ali do srede meč segajoča moška nogavica' (52, 66), Dom. U zekəlnə (169) I ⇒ soken

zelen -ěna -o ▶ ⟨m Tmn zalé:ne U(Ov)-sw, ž Ied zalé:na Ž-ES, s Ied zalé:no⟩ zelen – verde – grün: 'təmnə/liəxt zalé:no [L] +

zgornji -a -o ▶ ⟨ž Imn ta zgari:n'e⟩ zgornji – sopr(a)- |di sopra| – ober-: ta zgari:n'e rjü:še [L] –

zimski -a -o ▶ ⟨ž Ied ta zì:mska, Imn zì:mšče⟩ zimski – invernale – Winter-: ta zì:mska jà:kna ▪ zì:mšče xwá:če [L] +

zlat -a -o ▶ zwà:t ⟨m Tmn zwá:te, ž ITed zwá:ta, ta zwà:ta, Oed zwá:ta, Imn zwá:te, s Ied zwá:tə Ž-MM⟩ zlat – d'oro – golden: zwà:t [míəðər] ▪ zwá:ta žnù:ra ▪ fà:jn à:uþe, čərne m pa zwá:te zá:đę [L] +

zlato -a s ▶ zwá:to ⟨Oed zə zwá:tam Ž-MM⟩ zlato – oro – Gold: 'to je zwá:to ▪ zə zwá:tam naré:đ Ž-MM iz zlata – d'oro – golden, aus Gold [L] +

zlatovje -a m ▶ zwatò:uję ⟨Red zwatò:ujja Ž-MM⟩ zlatnina |izdelki iz zlata| – insieme di oggetti d'oro – Gold |Schmuckstücken aus Gold| [L] –

zmeriti -im dov. ▶ zmiərtę ⟨2ed zmiərsəš Ž-MM, del -1 m mn zmiərlę Ž-MM⟩ zmeriti – prendere le misure, misurare – ausmessen: ta pəru sa zmiərlę, 'kak je bi:šnjawa Ž-MM [L] Plet. –, SSKJ +

znucan -a -o ▶ ⟨s Ied znù:cano Ž-MM⟩ obrabljen – consumato, logorato – ausgeleiert [L] – I ⇒ ponucan, žlajsik

zrezati zrežem dov. ▶ ⟨del -1 ž ed zrè:zəwa⟩ 1 zrezati – tagliare – schneiden 2 ukrojiti – tagliare il tessuto – zuschneiden [L] Plet. ~, SSKJ ~

zvezati zvežem dov. ▶ zvé:zatę Ž-MM ⟨2ed zvé:žəš Ž-MM⟩ zvezati, zavezati – legare – binden, schlingen: žnù:ra za bú:rtax zvé:zatę Ž-MM [L] +, Mak. + (1991: 49)

Ž

žakelj -klja m ▶ žá:kļ Ž-ES ⟨⟩ vreča – sacco – Sack: jà:, jà:, žá:kļ m pa 'tu je 'biu fi:đran'e nò:tər Ž-ES [L] Plet. +, SSKJ pog.

žakeljč -a m ▶ žá:kļč ⟨⟩ vrečka – sacchetto – Säckchen, Beutel: tǝ:le je ŋ žá:kļč k sa mǝ:le k sa š'lə u 'kindərgó:rtŋ [L] Plet. –, SSKJ žákļjč nar.

žamet -a m ▶ žá:mat Ž-MM ⟨Ted žá:mat U(Ov)-sw⟩ žamet – velluto – Samt: čərtŋ žá:mat U(Ov)-sw [L] +, Dom. nem. nar. Somt (168)

žameten -tna -o ▶ žá:matəŋ, žá:mərtŋ Ž-ES ⟨m Tmn žá:mətnę, ž Ied žá:mətna, s Ied žá:matno⟩ žameten |iz žameta| – di velluto – samten |aus Samt|: žá:mətna jà:kna [L] + I ⇒ plišvat

žegen -gna m ▶ žę:gŋ ⟨Ted nə/za žę:gŋ⟩ žeganje – sagra – Kirchtog: nə žę:gŋ sa mǝ:štwa nasí:lę čərtŋ g'want [L] Plet. ~, SSKJ nar. koroško, Dom. nar. sln. žegəŋ, nar. nem. Kirht:og (164)

žena -e ž ▶ ⟨Imn žę:ne⟩ ženska – donna – Frau: pulǝ:varje sa žę:ne samè: štrí:kale [L] + I ⇒ ženska

ženska -e ž ▶ ⟨Imn žę:jnske⟩ ženska – donna – Frau [L] + I ⇒ žena

žerstve -tev ž mn ▶ žę:jnstwe, žę:nstwe U(Ov)-sw ⟨⟩ več žensk, ženske – donne – Frauen: žę:nstwe sa mǝ:le žiə .. 'wəščas ca'lat U(Ov)-sw [L] Plet. +, SSKJ ekspr.

žida -e ž ▶ ži:đa ⟨Red ži:đe, zə ži:đe⟩ svila – seta – Seide: ta prà:wə ži:đa [L] Plet. +, SSKJ star., Dom. nem. nar. Seidn

židast -a -o ▶ ži:đast Ž-ES ⟨ž ži:đasta, Imn ži:đaste⟩ svilen – di seta – seiden: ži:đast g'want, ži:đaste fačalé:te [L] –, Mak. + (1991: 8)

žlajsik -0 -0 ▶ žlá:jsək ⟨⟩ oguljen – consumato, logorato (di vestito) – abgenutzt: je já:ma, je žlá:jsək, ča je znù:cano Ž-MM [L] – I ⇒ ponucan, znucan

žnidar -ja m ▶ žni:đər U(Ov)-sw ⟨pəŋ žni:đarji Ž-ES⟩ krojač – sarto – Schneider: sa tǝ:đ

mùærlę kù:ptę [...] štò:f m pa ða j pó:le žni:ðær narè:ðu U(Ov)-sw [ ] Plet. –, SSKJ niže pog., Mak. + (1991: 15), Dom. nem. nar. Schnaida (168)

žnura -e ž ▶ žnù:ra, žnù:ra Ž-ES <Red braz žnù:re, Oed žnù:ra, Imn žnù:re, Omn ž:nù:rę Ž-MM, ž:nù:ramę Ž-ES> **1** *vrvica – spago – Schnur*: ž:nù:ramę sa príaðę zapèrlę Ž-ES **2** *vezalka – laccio – Schnürsenkel* **3** *trak – nastro – Band*: žnù:ra za bú:rtax zvę:zate Ž-MM [ ] Plet. žnora **1**, SSKJ –, Mak. **1** (1991: 39), **3** (1988: 61, 72, 85), ‘nit’ (1991: 11), Dom. nem. nar. Kordel, Schnur ‘cordoncino, laccio’ (168) **13** ⇒ žoja

žoja -e ž ▶ žò:ja Ž-ES, Ž-MM (<) *trak – nastro – Band*: pær ká:pe, biəš, mà:ja tò:t má:šņ ‘ðouða zvę:zan, ‘to je žò:ja, alè:, ‘ðouða k vi:sę Ž-MM [ ] Plet. ~, SSKJ –, Mak. žuoje (1991: 44, 86), žvoje (88), ‘podveza’ (93) **1** ⇒ žnura **3**

žok -a m ▶ ‘žak, ‘žak Ž-ES <Ted ‘žak Ž-MM, Imn

žò:če> *žep – tasca – Tasche* |*bei der Kleidung*: ‘jes pa mùærm mę:te .. [bú:rtax] biəš skùəs kò:j? ðə mà:m ‘žak, mà:m ‘wəsčəs kak šná:jcær nò:trę Ž-MM [ ] Plet. +, SSKJ –, Mak. ‘moška nogavica’ (1991: 66), ‘značilno rateško obušalo iz volnena stopala in kravjega usnja’ (1988)

žokič -a m ▶ žò:kəč Ž-ES <Med u/pær žò:kčø, ‘žokčø Ž-ES, ITmn žò:kče, Rmn žò:kču, Idv žò:kča> *žepək – taschetta – Täschchen, kleine Tasche*: u žò:kčø sa mę:lę facaliətəč [ ] –, Mak. Red žvakča (1991: 62)

žrebelj -blja m ▶ <ITmn žrę:bl’e, Omn ž:rę:bl’e> *žebelj – chiodo – Nagel*: spò:ða sa pa [cò:kle] z [...] žrę:bl’e tù:ðę nakawá:lę, ða se ni: zdórkņwo tkò: pazi:me Ž-MM [ ] Plet. + ‘der metallene Nagel’, SSKJ –

žrebljič -a m ▶ <Imn žrę:bljčę, žrę:bljče Tmn žrę:bljče> *žrebljiček – chiodino – Nägelchen*: mà:ja spò:ða tò:te žrę:bljče, lasę:ne žrę:bljče [ ] Plet. +, SSKJ –

**KNJIŽNOSLOVENSKO-NAREČNI SEZNAM /
ELENCO SLOVENO STANDARD – SLOVENO DIALETTALE /
SCHRIFTSLOWENISCH-SLOWENISCHDIALEKTALER INDEX**

- babica* ⇒ bajbca, vajbca
barhantast ⇒ porhanast
barva, barvati ⇒ barba, barbati
biser, biserovinast ⇒ perla, perlmuterst
blazina, blazinica ⇒ polšter; polšterc, polštrič
bleščati se ⇒ bleščeti se, glicrati (se)
bluza, bluzica ⇒ pluzna; bluznica, pluznica
boljši ⇒ fajn
bombaž, bombažen ⇒ pavmvole; cvirnašt, pavelnast, OD NITI (nit)
bosti ⇒ rušati
božič ⇒ vinahti
brisača ⇒ antha, brisnica
broška ⇒ proš
cevast ⇒ rorast
copata ▷ |doma narejena c.| ⇒ čabata, |copatom podobno obuvalo| ⇒ škrapc
česan ▷ |za volno| ⇒ skvartan
četrt, četrtna ⇒ firtelj
čevelj ▷ |č. z lesenim podplatom| ⇒ cokelšu, |visok č.| ⇒ štifelj, |polvisok č.| ⇒ štifeljč, |delovni č.| ⇒ kalošna, |obrabljen, ponošen č.| ⇒ čafeder, kalošna
čevlječek ⇒ čevljíč
čipka ⇒ špica, špicelj
čopek ⇒ čopič
črta, črtast ⇒ štrajf, štrajfast
darilo ▷ |d. botra, botre| ⇒ štruca
dekle ⇒ dečla
delo ▷ |d. obrtnika na domu|
denarnica ⇒ preftošn
dežnik ⇒ umarela
dirndl ⇒ dendlj, dendljkostim
dokolenka ⇒ kneštrmf
dolžina ⇒ daljnjava
dvojen ⇒ dopelt, dopeltov, topelt
elastika ⇒ guma, gumi, lastriš
enak ⇒ glih
fazona ⇒ fazon, frson
fotomodel ⇒ model
galoša ⇒ kalošna
gamaša ⇒ kamašna
goditi ⇒ DEJATI NA SMAGO (smaga)
- gradaše, gradašati* ⇒ kvarta, kvartati
grob ⇒ rufast, rumfast
guba, gubica ⇒ bovd, folten; foltenč, foltič
gumb, gumbek ⇒ knof, knofič
gumbnica ⇒ knopfloh, knopflohar
gumijast ⇒ gumljast, gumnast
halja ▷ |delovna h.| ⇒ burtah, |šolska h.| ⇒ burtah
hlače ▷ |irhaste h.| ⇒ lederhozen, |moške spodnje h.| ⇒ gače, gate, SPODNJE HLAČE (hlače)
izbran ⇒ fajn
izrezati, izrezan ⇒ ven rezati, ven zrezati; ven odrezan, ven rezan
jezik ▷ |j. pri čevlju| ⇒ lošen
kapuca ⇒ kapucen
karirast ⇒ križast
kavelječek ⇒ hakeljč ▷ |del zapenca| ⇒ mandeljč
klobuček ⇒ klobučič
klopiniti ⇒ klapniti
klot ⇒ glot
kockast ⇒ kvadratast
končati ⇒ firtkati
konica, koničast ⇒ špik, špikast
kos, košček ▷ |del česa| ⇒ flašter, kraj; kosič
kost ▷ |ribja k.| ⇒ fišpaler, fišpaner, fišponpantelj, špica¹
kravata ⇒ kravatelj
krilo, krilce ⇒ kiklja, kikljica ▷ |nabrano k.| ⇒ foltenšos, |spodnje k.| ⇒ unterkikelj, SPODNJA KIKLIJA (kiklja)
kroglica ⇒ grolica ▷ |drobna steklena k.| ⇒ perlinca
krojač ⇒ žnidar
krpa ▷ |kuhinjska k.| ⇒ hangrli, kširfecen
krtača ⇒ ščet
kvačkati, kvačkan ⇒ hekljati, hekljan
lan ⇒ preja
lažen ⇒ foliš
ličkanje ▷ |koruzno l.| ⇒ fidranje
likati, likalnik ⇒ pegljati, peglajzen
luknja, luknjica ⇒ jama, jamica
maškara ⇒ šemnjak
menjati ⇒ beksljati
manšeta ⇒ mašetna

- menjati* ⇒ beksljati
meter ▷ [šiviljski m.] ⇒ metra
moder ⇒ plav
mrežica ⇒ nec
nabirati, naborek ⇒ cegati, kreželj
nadeti si ⇒ dejati gor
naftalin ⇒ naftalina
naramnica ⇒ ramnica
narazen ⇒ vzrazen
našiti, našit ⇒ našivati, našivan
naudariti, naudarjen ⇒ naheftati, naheftan
nedrček ⇒ helter, unterlajbelj
nogavica ⇒ štumf, soken, zekelj ▷ [kratka moška n.]
 ⇒ soken, zekelj, [hlačne nogavice] ⇒ štrupfhozen
nosilec ▷ [n. za prtičke] ⇒ portasalveta
obeliti, obeljen ⇒ splehati, splehan
obesek ⇒ onhengar
obešalnik ⇒ helter¹, klajderhelter
obleka, oblekica ⇒ gvant, klad ▷ [enodelna o.] ⇒ CEL
 GVANT (gvant); gvantec, kladič
obrabljati, obrabljen ⇒ nucati, znucan
obroček ⇒ rinčica
obujek ▷ cunjja, fecen, šufecen
obuvalo ▷ [copatom podobno o.] ⇒ škrpec
odeja ▷ [volnena o.] ⇒ kocen
ogrinjalo ⇒ plaščič, šultertuh
oguljen ⇒ žlajsik
okras, okrašen ⇒ cir; ▷ [z ročnim delom o.] ⇒ de-
 lan, [o. iz vrvic] ⇒ šlingarija
omara ⇒ kosten
oranžen ⇒ arančast
orodje ▷ [lopatasto o. za tolčenje lanenega semena
 iz glavic] ⇒ lopuča
ostanek ⇒ restelj
oviti ⇒ zaviti
ovratnik ⇒ kragen, krogen ▷ [o. pri ženskem
 oblačilu] ⇒ krageljč, kragenč, [bubi o.] ⇒ pubi
 krageljč, [koničast o.] ⇒ špikrogen, [stoječi o.] ⇒
 štekrogen
pajčolan ⇒ šlajer
pentlja, pentljica ⇒ mašen, mašenč
pernica ⇒ tuhant
pero ⇒ feder, muna
pikati ⇒ rušati
pisan ⇒ šprekljast
plašč, plašček ⇒ montelj, monteljč
platno, platnen ⇒ prt, prten
plesti, pleten, pletilka ⇒ štrikati, štrikan, špica¹
plet ⇒ šultertuh
podaljšati ⇒ dolta spustiti, dolta šlogati
podložiti, podložen, podloga ⇒ podfotrati; fotran,
 podfotran; foter, podlaka, unterca, unterfoter
podveza ⇒ pantelj
pomeriti ⇒ poskusiti, primeriti
ponarejen ⇒ foliš
ponositi, ponošen ⇒ ponucati, ponucan
poročni ⇒ ohcetni
postriči ⇒ porezati
poškodovan ▷ [p. od rabel] ⇒ hin
potempljati, potempljan ⇒ potopljati, potopljan
potrebovati ⇒ nucati
povijati, povit ⇒ zavivati, opasan
prav ▷ [biti p.] ⇒ spasati
praznik, prazničen ⇒ nedel, ponedelen
predalnik ⇒ šubladelj
predelati ⇒ predejati, prenarediti
predpasnik ⇒ burtah
pregrinjalo ▷ [posteljno p.] ⇒ koperdeken
premajhen ⇒ cmiken
prenašati ⇒ firtgati
preobleči, preoblačiti ⇒ beksljati, sprebleči
preozek ⇒ cozek
preproga ⇒ tepih
preprost ⇒ ajnfoh
prevleka, prevlečen ▷ [p. za blazino] ⇒ oblačilec; ⇒
 podvlečen, pokrit
prilegati se, prilegajoče se ⇒ dol stati, pasati, dov.
 dol pasti, dolta pasti; onligend
pristajati ⇒ pasati
prišiti, prišit ⇒ co prišivati, dol prišivati, prišivati
 ▷ [p. s šivalnim strojem] ⇒ co prištepiti; co
 prišivan, dol prišivan, prišivan ▷ [p. s šivalnim
 strojem] ⇒ dol prištepan
pritiskač ⇒ drukar
prozoren ⇒ durhshtik
prstan ⇒ rinčica ▷ [poročni p.] ⇒ ering
prt ⇒ prtič ▷ [izvezen stenski p.] ⇒ bontšonar
prtiček ⇒ dekelč, salveta, manjš. salvetka ▷ [podol-
 govat namizni p.] ⇒ tišlajfer, [nosilec za prtičke]
 ⇒ portasalveta
rame ⇒ ramen
raševina, raševinast ⇒ ras, rasast
razporek ⇒ šnic
razširiti ⇒ ven spustiti
rdeč ⇒ črnel
resa ⇒ fronza, fronzen
revija ▷ [modna r.] ⇒ sfilata
rjav ⇒ rus
robec, robček ⇒ šnajcar; ▷ [okrasni r.] ⇒ facoletič
ročaj ⇒ grif
rokavci ⇒ olšpet
ročast ⇒ rožnast
ročnat ⇒ roza, rozast
ruta ⇒ facolet
sandala ⇒ sandalen
senčnik ⇒ lompenširem
sešiti, sešit ⇒ pošivati, prišivati, zašivati ▷ [s. s
 šivalnim strojem] ⇒ co prištepiti, prištepiti;

- ⇒ prišivan, zašivan ▷ |s. s šivalnim strojem| ⇒
prištepan
- skrajšati** ⇒ gorta šlogati
- skrinja** ⇒ kufer, ▷ |s. za shranjevanje obleke| ⇒
banka
- slamnik** ⇒ slamnjak
- slamnjača** ⇒ slamnica
- srajca, srajčka** ⇒ srajšiče, ▷ |spalna s.| ⇒ nothemd;
srajceli
- stebriček** ▷ |s. pri kvačkanju| ⇒ kasteljč
- stopalnik** ▷ |s. pri kolovratu| ⇒ pedalen
- stroj** ▷ |šivalni s.| ⇒ mašinj, pfaf, sindžer
- sukanec** ⇒ nit ▷ |s. za vezenje| ⇒ goren
- suknjič** ⇒ janka 2, jopa 1, jopič
- svatba** ⇒ ohcet
- svetinjica** ⇒ medaljica
- svetlo** ⇒ leht
- svila, svilen** ⇒ žida, židast
- svitek** ▷ |priprava| ⇒ cviteh, cvitrah, |s. las| ⇒ kopa
- širina** ⇒ širnjava
- šiv** ▷ |š. s šivalnim strojem| ⇒ štepa, |delati šive s
šivalnim strojem| ⇒ štepati, |skriti š.| ⇒ štilenštih
- šivanka** ⇒ šivanica
- škrobiti, škrobilo** ⇒ šterkati; šterk, šterka
- šopek** ⇒ pušelj, manjš. pušeljč
- tečaj** ⇒ |t. krojenja| ⇒ šnitkurs
- tekač** ⇒ lajfer
- telovnik** ⇒ lajbič, pruštah
- til** ⇒ tul
- tiskanina** ▷ |modra t.| ⇒ plavdruk
- tog** ⇒ štajf
- torba, torbica** ⇒ tošen, manjš. tošenček; tašeljč
- trajati** ⇒ tavrati
- trak, trakec** ⇒ pantelj, žnura, žoja ▷ |okrasni t.| ⇒
porta, štrafen, štrafjen, štrifelj; ⇒ panteljč
- trd** ⇒ štajf
- tulec** ⇒ špola, manjš. špoljica
- uhan** ⇒ oringelj
- ukrojiti** ⇒ zrezati
- umeten** ▷ |iz umetnega materiala| ⇒ kunstan
- uničen** ▷ |u. od rabe| ⇒ hin
- uporabiti** ⇒ ponucati
- usnje, usnjen** ⇒ leder, ledrast
- vata** ⇒ bata
- vbod** ⇒ štih ▷ |križni v.| ⇒ krajceljštih, krajčstih,
|ploščati v.| ⇒ folštih
- venec, venček** ▷ |rožni v.| ⇒ roženkranc; ⇒ krona ▷
|poročni v.| ⇒ krancelj, krona
- verižica** ⇒ ketnica
- vesti, vezen** ⇒ štikati, štikan
- vezalka** ⇒ žnura
- vijoličen** ⇒ vijolast
- višina** ⇒ višnjava
- vitek** ⇒ šlonk
- volnen** ⇒ volnast
- vozel** ⇒ knof
- voziček** ▷ |otroški v.| ⇒ vozič
- vrat** ⇒ kragen
- vreča, vrečka** ⇒ žakelj, žakeljč
- vreči** ▷ |proč v.| ⇒ bek zatepsti, dejati bek, zatepsti
- vreteno** ▷ |del kolovrata| ⇒ kola
- vrsta** ⇒ raja
- vrtnica** ⇒ rozelj
- vrvica** ⇒ žnura
- vsakdanji** ⇒ ZA VSAK DAN (dan)
- všit, všitek** ⇒ noter prišivan, noter zašivan; cvikelj
- všivati** ⇒ noter všivati
- vzmetnica** ⇒ modrocen
- vzorec** ⇒ model, mušter ▷ |krogličast v. belih
bombažnih pletenih dokolenk| ⇒ buntrč
- zadrga** ⇒ rajsfršlus
- zakrpati, zakrpan** ⇒ oblekati, oblekan
- zanka, zankica** ⇒ šlingeljč; ▷ |z. za obešanje| ⇒
henkar
- zapenec** ⇒ haftelj, manjš. hafteljč
- zaplata, zaplatica** ⇒ blek, blekič
- zaponka** ⇒ šnola
- zavesa** ⇒ firgonk
- zavihan** ⇒ podvihan
- zlatnina** ⇒ zlatovje
- zlikati, zlikan** ⇒ spegljati; popegljan
- žabe** ▷ |otroško oblačilo| ⇒ štrampelhozen
- žebelj, žebliček** ⇒ žrebelj, žrebljič
- žegnanje** ⇒ žegen
- ženska** ⇒ žena, ženska
- žep, žepek** ⇒ žok, žokič
- žimnica** ⇒ modrocen
- životec** ⇒ meder, manjš. medrček, moder, nedrc
- žlica** ▷ |ž. za čevlje| ⇒ šulefelj

**ITALIJANSKO-SLOVENSKONAREČNI SEZNAM /
ELENCO ITALIANO – SLOVENO DIALETTALE /
ITALIENISCH-DIALEKTALSLOWENISCHER INDEX**

- abito* ⇒ gvant, dim. gvantec, klad, dim. kladič, ob-
leka ▷ |a. da bambino| ⇒ kladič, |a. da donna| ⇒
dendelj, dendljkostim
- accorciare* ⇒ gorta šlogati
- adattare* ⇒ predejati
- aderente* ⇒ ozek
- aggiuntato* ⇒ dol prištepan
- ago* ▷ |a. da cucire| ⇒ šivanica
- aletta* ⇒ perutnica
- allargare* ⇒ ven spustiti
- allungare* ⇒ dolta spustiti, dolta šlogati
- altezza* ⇒ višnjava
- alto* ⇒ visok
- amido* ⇒ šterk, šterka
- anello* ⇒ rinčica ▷ |a. di matrimonio| ⇒ ering
- angolo* ⇒ ogel, vogel
- annodare, annodato* ⇒ co zavezati, zavezati, za-
vezan
- aprire, aperto* ⇒ odpeti, odprt
- arancione* ⇒ arančast
- arcolaio* ⇒ korvat
- argento* ⇒ srebro ▷ |d'a.| ⇒ srebrn
- armadio* ⇒ kosten
- artificiale* ▷ |di materiale a.| ⇒ kunstan
- asciugamano* ⇒ antha, brisnica
- asciugarsi* ⇒ posušiti se
- attaccapanni* ⇒ helter¹, klajderhelter
- attaccare, attaccato* ⇒ našivati, našivan
- attillato* ⇒ ozek, tesen
- attrezzo* ▷ |a. per togliere i semi di lino dalle cap-
sule| ⇒ lopuča
- Avvento* ⇒ advent
- avvolgere, avvolto* ⇒ zaviti, zavivati; opasan
- basso* ⇒ nizek
- battere* ▷ |b. per terra| ⇒ klapniti, klopotati
- battesimo* ▷ |da b.| ⇒ krsten
- berretto* ⇒ kapa
- bianco* ⇒ bel
- bisogno* ▷ |avere b. di| ⇒ nucati
- blu* ⇒ plav
- blusa* ⇒ bluznica, pluznica
- bordo* ⇒ rob
- borsa, borsetta* ⇒ tošen, dim. tošenček, tašeljč
- bottone* ⇒ knof, dim. knofič ▷ |b. a pressione, b. au-
tomatico| ⇒ drukar
- bottoniera* ⇒ knopfloh, knopflohar
- bretella* ⇒ ramnica
- broccato* ⇒ brokat
- buco* ⇒ jama, dim. jamica
- buono* ⇒ ponedelen
- buttare* ▷ |b. via| ⇒ bek zatepsti, dejati bek, zatep-
sti
- cadere* ▷ |c. bene| ⇒ dol pasti, dol stati, dolta pasti,
pasati, spasati, |che cade bene| ⇒ onligend
- caldo* ⇒ topel
- caloscia* ⇒ kalošna
- calza* ⇒ štumf, soken, zekelj ▷ |c. da uomo| ⇒ so-
ken, zekelj, |ferro da c.| ⇒ špica¹
- calzatura* ▷ |c. simile alla pantofola| ⇒ škrpec
- calzamazia* ⇒ štrampelhozen, štruphozen
- calzare* ▷ |c. bene| ⇒ dol pasti, dol stati, dolta pasti,
pasati, spasati, |che calza bene| ⇒ onligend
- calzatoio* ⇒ šulefelj
- calzettone* ⇒ kneštrimf
- calzolaio* ⇒ čevljar, šostar
- calzone* ⇒ hlačnica
- cambiare* ⇒ beksljati ▷ |c. vestito| ⇒ beksljati,
sprebleči
- cambiarsi* ⇒ sprebleči
- camice* ▷ |c. da lavoro| ⇒ burtah
- camicia* ⇒ pluzna, srjajišče, dim. srjajceli ▷ |c. da
bambino| ⇒ kijklja, |c. da donna| ⇒ olšpet, |c. da
notte| ⇒ nohthemd
- camicietta* ⇒ bluznica, pluznica
- camoscio* ▷ |di c.| ⇒ irhast
- capello* ⇒ las
- capo* ▷ |c. d'abbigliamento| ⇒ kos, dim. kosič
- cappello* ⇒ klobuk, dim. klobučič ▷ |c. di paglia| ⇒
slamnjak
- cappuccio* ⇒ kapucen
- cardo, cardare* ⇒ kvarta, kvartati
- carrozzina* ▷ |c. da neonati| ⇒ vozič
- casa* ▷ |fatto in c.| ⇒ domač
- cassapanca* ⇒ banka, kufer

- cassetton* ⇒ šubladelj
catena ⇒ dim. ketnica
catenina ⇒ ketnica
centrino ⇒ dekelč, salveta
cerchietto ⇒ rinčica
cesta ⇒ jerbas
chiaro ⇒ leht
chiodo ⇒ žrebelj, dim. žrebljič
chiusura ▷ |c. a gancetto| ⇒ haftelj, dim. hafteljč, |c. lampo| ⇒ rajsferšlus
cintura ⇒ pas
ciocca ⇒ čopič
ciondolo ⇒ onhengar
ciuffo ⇒ čopič
collant ⇒ štruphozen
colletto ⇒ krogen, kragen ▷ |c. dell'abito femminile| ⇒ krageljč, kragenč, |c. dell'abito maschile| ⇒ fazon, frson, |c. alla coreana| ⇒ štekrogen, |c. alla paggio| ⇒ publi krageljč, |c. a punta| ⇒ špickrogen
collo ⇒ kragen
colorare ⇒ barbat, pobarbat
colore ⇒ barba
comprare, comprato ⇒ kupiti, noter kupiti; kupljen
comune ⇒ navaden
confezionare ⇒ firtkati, narediti
consumare, consumato ⇒ ponucati; ponucan, znučan, žlajsik
coperta ⇒ kocen, odeja, dim. odejica
copertina ▷ |c. da battesimo| ⇒ anjpintdekelj, portinfant, KRSTNA ODEJICA (odejica)
copricapo ▷ |c. del costume tradizionale| ⇒ kapa, |c. a nido usato per portare le ceste sulla testa| ⇒ cvitah, cvitreh
copriletto ⇒ koperdeken
corallo ⇒ koralda
corno ▷ |c. da scarpe| ⇒ šulefelj
corona ⇒ krancelj, krona
coroncina ▷ |c. nuziale| ⇒ krancelj, krona, |c. a nido usato per portare le ceste sulla testa| ⇒ cvitah, cvitreh
corpetto ⇒ meder, dim. medrček, moder, nedrc
corso ▷ |c. di taglio| ⇒ šnitkurs
corto ⇒ kratek
costume ⇒ kostim ▷ |c. tradizionale| ⇒ noša, troht
cotone ⇒ pavmvole, ▷ |di c.| ⇒ cvirnast, pavelnast, OD NITI (nit)
cravatta ⇒ kravatelj
crocchia ⇒ kopa
cucire, cucito ⇒ co prišivati, dol prišivati, našivati, noter všivati, pošivati, prišivati, šivati, všiti, zašivati ▷ |c. a mano| ⇒ ŠIVATI NA ROKE (šivati), |c. a macchinala| ⇒ co prištepiti, prištepiti, štepiti; ⇒

co prišivan, dol prišivan, našivan, noter prišivan, noter zašivan, prišivan, šivan, zašivan ▷ |c. a macchinala| ⇒ dol prištepitan, prištepitan
cucitura ▷ |c. a macchinala| ⇒ štepa, |fare cuciture| ⇒ štepati
cuffia ⇒ avba, dim. avbica, havba, dim. havbica, kapa
cuoio ⇒ leder ▷ |di c.| ⇒ ledrast
cuscino ⇒ polšter, dim. polšterc, polštrič
davanti ⇒ predaj
decorato ▷ |d. a mano| ⇒ delan
decorazione ⇒ cir, ▷ |d. di spaghetti| ⇒ šlingarija
deteriorare ⇒ nucati
diafano ⇒ durhsihtik
dietro ⇒ zadaj
diritto ▷ |sul d.| ⇒ NA LICE (lice)
discosto ⇒ vzrazen
divisa ▷ |d. da scuola| ⇒ burtah
domenica ⇒ nedelja
donna ⇒ žena, ženska ▷ |donne| ⇒ ženstve
doppio ⇒ dopelt, dopeltov, topelt
dorato ⇒ pozlačen
durare ⇒ tavrati
duro ⇒ štajf
elastico ⇒ guma, gumi, lastriš
elegante ⇒ fajn
falso, falsato ⇒ foliš
fare ⇒ narediti
fascia ⇒ plenica, povoj ▷ |in fasce| ⇒ opasan
fazzoletto ⇒ šnajcar ▷ |f. da capo| ⇒ faolet, |f. da tasca elegante| ⇒ faoletič
fede ⇒ ering
federa ⇒ oblačilec
fermaglio ⇒ šnola
ferro ▷ |f. da calza| ⇒ špica¹, |f. da stiro| ⇒ peglajzen
fiesta ▷ |di f.| ⇒ ponedelen, |f. liturgica| ⇒ SVETI GOD (god)
festivo ⇒ ponedelen
fibbia ⇒ šnola
filare ⇒ presti
filato ▷ |f. cucirino| ⇒ goren
filatoio ⇒ korvat
filo ⇒ nit
fiocco ⇒ mašen, dim. mašenč
fiore ⇒ roža
floreale ▷ |con motivi floreali| ⇒ rožnast
fodera ⇒ foter, podlaka, unterca, unterfoter
foderare, foderato ⇒ podfotrati; fotran, podfotran
forbici ⇒ škarje
forte ⇒ močen
fotomodello ⇒ model
frangia ⇒ fronza, fronzen
funerale ⇒ pogreb

- fuso* ▷ |parte dell'arcolaiο| ⇒ kola
fustagno ▷ |di f.| ⇒ porhanast
gamba ⇒ noga
gancetto ⇒ mandeljč
gancio ⇒ dim. hakeljč ▷ |g. per appendere| ⇒ henkar
ghetta ⇒ kamašna
giacca ⇒ jakna, dim. jaknica, janka, jopa, jopič ▷ |g. da donna| ⇒ šlabanka
giacchetta ⇒ janka, jopa, jopič ▷ |g. a maglia| ⇒ jopa, jopica
giallo ⇒ rumen
giarrettieta ⇒ pantelj, dim. panteljč
gilè ⇒ lajbič, pruštah
giorno ⇒ dan ▷ |g. festivo| ⇒ nedel, SVETI GOD (god), |da g.| ⇒ ZA DAN (dan)
girato ⇒ zasukan
gomma ⇒ guma ▷ |di g.| ⇒ gumljast, gumnast
gonna ⇒ kijklja, dim. kijkljica ▷ |g. a pieghe| ⇒ foltenšos
grande ⇒ širok
grempiule ⇒ burtah
grigio ⇒ siv
grosso ⇒ debel
quanto ⇒ rokavica
guida ⇒ lajfer
imbastire, imbastito ⇒ naheftati, naheftan
imbianchire, imbiancito, imbiancare, imbiancato ⇒ splehati, splehan
imbottitura ▷ |i. alle spalle| ⇒ polštrič
imbozzimante ⇒ šterk, šterka
impermeabile ▷ |essere i.| ⇒ DRŽATI VODO (držati)
inamidare ⇒ šterkati
indossare ⇒ nositi
infilare ▷ |i. il filo nell'ago| ⇒ vdeti
invernale ⇒ zimski
laccio ⇒ žnura
lacciolo ⇒ šlingeljč
lacerato ⇒ strgan
lana ⇒ volna ▷ |di l.| ⇒ volnast
larghezza ⇒ širnjava
largo ⇒ širok
lavare ⇒ prati, sprati
lavorare, lavorato ▷ |l. a maglia| ⇒ štrikati, štrikan, |l. all'uncinetto| ⇒ hekljati, hekljan
lavoro ▷ |lavoro dell'artigiano ambulante| ⇒ štera
legare, legato ⇒ co zavezati, zavezati, zvezati; zavezan
leggero ⇒ lahek
lenzuolo ⇒ rjuha, dim. rjuhica
lino ⇒ preja ▷ |di l.| ⇒ prten
loden ⇒ loden ▷ |di l.| ⇒ lodnast
logorare, logorato ⇒ nucati, ponucati; ponucan, znucan, žlajsik
luccicare ⇒ bleščeti se, glicerati (se), svetiti se
luminoso ⇒ leht
lunghezza ⇒ daljnjava
lungo ⇒ dolg
macchina ▷ |m. da cucire| ⇒ mašinj, pfaf, sindžer
macerare ⇒ DEJATI NA SMAGO (smaga)
madreperla ▷ |di m.| ⇒ perlmuterst
maglia ▷ |lavorare a m., lavorato a m.| ⇒ štrikati, štrikan
maglione ⇒ pulover
manica ⇒ rokav
manico ⇒ grif
maniglia ⇒ grif
mano ▷ |a m.| ⇒ NA ROKE (roka)
mantella ⇒ pelerina, plaščič
mantello ⇒ montelj, dim. monteljč, pelerina, plaščič
marrone ⇒ rus
maschera ⇒ šemnjak
mascherina ⇒ lošen
maschi ⇒ moštva
mastello ⇒ škaf
matassa ⇒ štrina
materasso ⇒ modrocen
mazzetto ⇒ pušelj, dim. pušeljč
merletto ⇒ špica², špicelj
metro ⇒ metra
mettere ▷ |m. le scarpe| ⇒ obuti
migliore ⇒ fajn
misurare ⇒ zmeriti
moda ⇒ moda
modello ⇒ model, mušter
moderno ⇒ moderno
monogramma ⇒ monogram
morbido ⇒ mehek
motivo ▷ |con motivi floreali| ⇒ rožnast
mutande ▷ |m. da donna| ⇒ SPODNJE HLAČE (hlače), |m. da uomo| ⇒ gače, gate, |m. lunghe| ⇒ SPODNJE HLAČE (hlače)
naftalina ⇒ naftalina
nastro ⇒ pantelj, žnura, žoja, dim. panteljč ▷ |n. decorativo| ⇒ porta, štrafen, štrajfen, štrifelj
Natale ⇒ vinahti
nero ⇒ črn
nodo ⇒ knof
nozze ⇒ ohcet
nuovo ⇒ nov
nuziale ⇒ ohcetni
occhiello ⇒ bajbca, vajbca; knopfloh, knopfloh
ombrello ⇒ umarela
orecchino ⇒ oringelj
orlo ▷ |o. a giorno| ⇒ ažur
ornamento ⇒ cir
oro ⇒ zlato ▷ |d'o.| ⇒ zlat, |insieme di oggetti d'oro| ⇒ zlatovje

- orologio** ⇒ ura
osseo ⇒ kosten, koščen
ovatta ⇒ bata
paglia ▷ |p. di granoturco| ⇒ fidranje
pagliericcio ⇒ slamnica
paio ⇒ par
ballina ▷ |p. di vetro| ⇒ perlinca, |figura di calzetto-
ni di cotone lavorati ai ferri| ⇒ buntrč
panello ▷ |p. da muro| ⇒ bontšonar
pannolino ⇒ plenica
pantaloni ⇒ hlače ▷ |p. di pelle, di cuoio| ⇒ lede-
rhozen
pantofola ▷ |p. fatta in casa| ⇒ čabata, |calzatura
simile alla p.| ⇒ škrpec
paralume ⇒ lompenširem
parte ⇒ kraj
pasqua ⇒ VELIKA NOČ (noč)
passatoia ⇒ lajfer
patta ▷ |p. dei pantaloni| ⇒ šnic
pedale ⇒ pedalen
pelle ⇒ koža, leder ▷ |di p.| ⇒ ledrast
penna ▷ |p. degli uccelli| ⇒ feder, muna
perla ⇒ perla
perlina ⇒ grolica
pesante ⇒ težek
pettinato ⇒ skvartan
pezza ⇒ blek, dim. blekič ▷ p. da piedi ⇒ fecen 2,
šufecen
pezzetto ⇒ kosič
pezzo ⇒ flašter, kraj
piccolo ▷ |tropo p.| ⇒ cmiken
piega ⇒ bovd, folten, dim. foltenč, foltič
pieghettare, pieghettato ⇒ cegati, nabrati, zaguzati;
cegan, nabran, nagrban, zaguzan
piegato ⇒ podvihan
pince ⇒ cvikelj
piumino ⇒ tuhant
pizzo ⇒ špica², špicelj
plastron ⇒ plastron
plissetato ⇒ plisirán
polsino ⇒ mašetna
portafoglio ⇒ preftošén
portasalviette ⇒ portasalveta
produrre ⇒ narediti
provare ⇒ poskusiti, primeriti
pullover ⇒ pulover
pungere ⇒ rušati
punta ⇒ špik ▷ |a p.| ⇒ špikast
punto ⇒ štih ▷ |p. a croce| ⇒ krajceljštih, krajčstih,
|p. alto| ⇒ kasteljč, |p. nascosto| ⇒ štilenštih, |p.
piatto| ⇒ folštih
quadrato ⇒ kvadratast
quadretto ▷ |a quadretti| ⇒ kvadratast
quarto ⇒ firtelj
quotidiano ⇒ navaden, ZA VSAK DAN (dan)
rappezzare, rappezzato ⇒ oblekati, oblekan
rascia ▷ ras |di r.| ⇒ rasast
rattoppare, rattoppato ⇒ oblekati, oblekan
regalo ▷ |r. del padrino/della madrina| ⇒ štruca
reggiseno ⇒ helter², unterlajbelj
reticella ⇒ nec
riadattare ⇒ predejati, prenarediti
ricamare, ricamato ⇒ štikati; naštikán, štikán
ricoperto ⇒ podvlečen, pokrit
rifinire ⇒ firtkati
riga ⇒ raja, štrajf ▷ |a righe| ⇒ štrajfast
rigido ⇒ štajf
rimboccato ⇒ podvihan
ripresa ⇒ cvikelj
risuolare, risuolato ⇒ potempljati, potempljan
ritaglio ⇒ restelj
rivestito ⇒ podvlečen, pokrit
robusto ⇒ močen
rocchetto ▷ |parte dell'arcolaio| ⇒ kola, |r. di filo| ⇒
špola, dim. špoljica
rosa ⇒ rozelj ▷ |di colore r.| ⇒ roza, rozast
rosario ⇒ roženkranc
rosso ⇒ črnel
rotondo ⇒ okrogel
rovescio ▷ |sul r.| ⇒ narobe
rovinato ▷ |r. dall'uso| ⇒ hin
ruche ⇒ kreželj
ruvido ⇒ grob, rufast, rumfast
sacco ⇒ žakelj, dim. žakeljč
sagra ⇒ žegen
salvietta ⇒ salveta, dim. salvetka
sandalo ⇒ sandalen
santino ⇒ medaljica
sarta ⇒ šivilja
sarto ⇒ žnidar
sbiadito ⇒ splehan
shottonare ⇒ odpeti
scardasso ⇒ kvarta
scarpa ⇒ čevelj, dim. čevljíč ▷ |s. alta| ⇒ štifelj, |s.
con soles in legno| ⇒ cokelšu, |s. vecchia, usata|
⇒ čafeder, kalošna, |s. da lavoro| ⇒ kalošna
scarpone ▷ |s. da montagna| ⇒ gojzar
scialle ⇒ šultertuh
scolorire ⇒ sprati
scozzese ⇒ križast
scuro ⇒ temen, temno
semplice ⇒ ajnfoh
separato ⇒ vzrazen
seta ⇒ žida ▷ |di s.| ⇒ židast
sfilata ▷ |s. di moda| ⇒ sfilata
snello ⇒ šlonk
soffice ⇒ mehék
sopportare ⇒ firtogati

- sopr(a)-* ⇒ gorenji, zgorenji
sott(o)- ⇒ spodnji
sottile ⇒ tenek
sottoveste ⇒ unterkikelj, SPODNJA KIKLJA (kiklja)
spago ⇒ žnura ▷ |decorazione di spaghetti| ⇒ šlingarija
spalla ⇒ ramen
spallina ⇒ polštrič
sparato ⇒ plastron
spazzola ⇒ ščet
speciale ⇒ fajn
spilla ⇒ proš
splendere ⇒ bleščeti se, glicrati (se), svetiti se
spoletta ⇒ špola, dim. špoljica
spunterbo ⇒ lošen
stecca ⇒ |stecche di balena| ⇒ fišpaler, fišpaner, fišponpantelj, špica¹
stirare, stirato ⇒ pegljati, spegljati; popegljan
stiro ▷ |ferro da s.| ⇒ peglajzen
stivale ⇒ štifelj ▷ |s. a mezza coscia| ⇒ štifeljč
stoffa ⇒ blago, štof ▷ |di s.| ⇒ štofast
stracciare, stracciato ⇒ strgati, strgan
straccio ⇒ cota, cunja, fecen
stretto ⇒ tesen ▷ |troppo s.| ⇒ cozek
strofinaccio ▷ |s. da cucina| ⇒ hangrli, kširfecen
suola ⇒ podplata
suolare, suolato ⇒ potempljati, potempljan
superiore ⇒ gorenji
tacco ⇒ peta
tagliare, tagliato ⇒ co urezati, odrezati, porezati, prerezati, rezati, urezati, ven rezati, ven zrezati, zrezati ▷ |t. il tessuto| ⇒ zrezati; ⇒ ven odrezan, ven rezan
tailleur ⇒ kostim
tappetto ⇒ tepih
tasca ⇒ žok, dim. žokič
tela ▷ |t. di lino| ⇒ prt, |t. per foderare| ⇒ glot
tenda, tendina ⇒ firgonk
tenero ⇒ mehok
tessere, tessuto ⇒ tkati, tkan
tessuto ⇒ blago, štof ▷ |t. stampato blu| ⇒ plavdruk
tibet ⇒ tibet
toppa ⇒ blek, dim. blekič
tovaglia ⇒ prtlič
tovagliolo ▷ |t. da tavola| ⇒ tišlajfer
trasparente ⇒ durshihtik
treccia ⇒ kita
tubiforme ⇒ rorast
tulle ⇒ tul
uguale ⇒ glih
uncinetto ▷ |lavorare, lavorato all'u.| ⇒ hekljati, hekljan
uomo ▷ |da u.| ⇒ moški, |uomini| ⇒ moštva
variopinto ⇒ šprekljast
vecchio ⇒ star
velluto ⇒ žamet, ▷ |di v.| ⇒ žameten, plišvat
velo ⇒ šlajer
verde ⇒ zelen
vestire, vestirsi; vestito ⇒ dejati gor, obleči; oblečen
vestitino ⇒ kladič
vestito ⇒ gvant, dim. gvantec; klad, dim. kladič; obleka ▷ |v. di un solo pezzo| ⇒ CEL GVANT (gvant)
viola ▷ |di colore v.| ⇒ vijolast
vita ⇒ pas
volant ⇒ kreželj
zoccolo ⇒ cokla

**NEMŠKO-SLOVENSKONAREČNI SEZNAM /
ELENCO TEDESCO – SLOVENO DIALETTALE /
DEUTSCH-DIALEKTALSLOWENISCHER INDEX**

- Abnäher* ⇒ cvikelj
abnutzen, abgenutzt ⇒ nucati; žlajsik
Absatz ⇒ peta
abschneiden ⇒ odrezati
abtragen, abgetragen ⇒ nucati, ponucati; ponucan
Advent ⇒ advent
Ajourstickerei ⇒ ažur
Alltag ▷ |für den A.| ⇒ ZA VSAK DAN (dan)
alltäglich ⇒ navaden
alt ⇒ star
anfertigen ⇒ firtkati
Anhänger ⇒ onhengar
Anhängsel ▷ |A. der weißen baumwollenen Trachtenkniestrumpfen| ⇒ buntrč
ankleiden, angekleidet ⇒ obleči, oblečen
anliegen ⇒ dol stati
anliegend ⇒ onligend
annähen, angenäht ⇒ co prišivati, dol prišivati; co prišivan, dol prišivan, prišivan ▷ |mit der Nähmaschine a.| ⇒ dol prištepan
anprobieren ⇒ poskusiti, primeriti
anziehen dejati gor ▷ |a. Fußbekleidung| ⇒ obuati
Arbeit ▷ |A. eines Handwerkers in einem fremden Haus gegen Kost und Taglon| ⇒ štera
Arbeitskittel ⇒ burtah
Arbeitsschuh ⇒ kalošna
Ärmel ⇒ rokav
aufgekrempt ⇒ podvihan
Aufhänger ▷ |A. an der Kleidung| ⇒ henkar
aufknöpfen ⇒ odpeti
aufnähen, aufgenäht ⇒ našivati, našivan
auseinander ⇒ vzrazen
ausfüttern ⇒ podfotrati
ausgeleiert ⇒ hin, ponucan, znucan, žlajsik
ausgewählt ⇒ fajn
ausmessen ⇒ zmeriti
ausschneiden, ausgeschnitten ⇒ ven rezati, ven zrezati; odprt, ven rezan, ven odrezan
auswaschen ⇒ sprati
Band ⇒ pantelj, Dem. panteljč, žnura, žoja
Barchent ▷ |aus B.| ⇒ porhanast
Baumwoll- ⇒ cvirnast, pavelnast, OD NITI (nit)
Baumwolle ⇒ pavmvole
- Begräbnis* ⇒ pogreb
Bein ⇒ noga
Bekleidung ⇒ gvant, Dem. gvantec, klad, Dem. kladič, obleka ▷ |einteilige B.| ⇒ CEL GVANT (gvant)
benötigen ⇒ nucati
benutzen ⇒ ponucati
Bergschuh ⇒ gojzar
besohlen, besohlt ⇒ potopljati, potopljan
besser ⇒ fajn, ponedelen
bestickt ⇒ naštikan, štikan
Bettuch ⇒ rjuha, Dem. rjuhica
Beutel ⇒ žakeljč
biegen ▷ |den Faden um die Nadel b.| ⇒ zaviti
binden ⇒ zvezati
blau ⇒ plav
Blaudruck ⇒ plavdruk
bleichen, gebleicht ⇒ splehati, splehan
Blume ⇒ roža
Bluse ⇒ Dem. bluznica, olšpet, pluzna, Dem. pluznica
Borte ⇒ porta, štrafen, štraifjen, štrifelj
braun ⇒ rus
Brautkranz ⇒ krancelj, krona
breit ⇒ širok
Breite ⇒ širnjava
Brokat ⇒ brokat
Brosche ⇒ proš
Bubikragen ⇒ publi krageljč
Bügeleisen ⇒ peglajzen
bügeln, gebügelt ⇒ pegljati, spegljati; popegljan, spegljan
Bündel ⇒ čopič
bunt ⇒ šprekljast
Bürste ⇒ ščet
Buschen ⇒ pušelj, Dem. pušeljč
Büstenhalter ⇒ helter², unterlajbelj
Damen-Jacke ⇒ jakna, Dem. jaknica, janka, jopa
Damenunderhose ⇒ SPODNJE HLAČE (hlače)
dauern ⇒ tavrati
Daunendecke ⇒ tuhan
Deckchen ⇒ salveta, Dem. salvetka
Decke ⇒ odeja, Dem. odejica

- dick* ⇒ debel
Dirndl ⇒ dendelj, dendeljkostim
doppelt ⇒ dopelt, dopeltov, topelt
Druckknopf ⇒ drugar
dunkel ⇒ temen, temno
dünn ⇒ tenek
durchschneiden ⇒ prerezati
durchsichtig ⇒ durhsihtik
Ecke ⇒ ogel, vogel
Ehering ⇒ ering
einfach ⇒ ajnfoh
einfädeln ⇒ vdeti
ennähen, eingenäht ⇒ noter všivati, všiti; noter prišivan, noter zašivan
Einstecktuch ⇒ faoletič
eng ⇒ ozek ▷ |e. anliegend| ⇒ tesen, |zu e.| ⇒ co-zek
Faden ▷ |den F. um die Nadel biegen| ⇒ zaviti
fallen ⇒ dol pasti, dolta pasti
falsch ⇒ foliš
Falte ⇒ bovd, folten, Dem. foltenč, foltič
faltten, gefaltet ⇒ cegati, nabrati; cegan, nabran, nagrban
Faltenrock ⇒ foltenšos
Farbe ⇒ barba
färben ⇒ barbati, pobarbati
farbig ⇒ šprekljast
Feder ⇒ feder, muna
Feiertag ⇒ nedel, SVETI GOD (god)
feiertäglich ⇒ ponedelen
Fetzen ⇒ cota, cunja, fecen
Fischgrüt ⇒ fišpaler, fišpaner, fišponšpantelj, špica¹
Flachs ⇒ preja
Flicken ⇒ blek, Dem. blekič
flicken, geflickt ⇒ oblekati, oblekan
Fotomodell ⇒ model
Franse ⇒ fronza, fronzon
Frau ⇒ žena, ženska ▷ |Frauen| ⇒ ženstve
Fußlappe ⇒ cunja, fecen, šufecen
Futter ⇒ foter, podlaka, unterca, unterfoter
Galosche ⇒ kalošna
Gamasche ⇒ kamašna
Garn ▷ |G. zum Sticken| ⇒ goren
geblümt ⇒ rožnast
gebunden ⇒ zavezan
Gedenkmünze ⇒ medaljica
gefüttert ⇒ fotran, podfotran
gekauft ▷ |nicht hausgemacht| ⇒ kupljen
gelb ⇒ rumen
Geldbörse ⇒ preftošon
gereinigt ▷ |am Wollkam g.| ⇒ skvartan
Geschenk ▷ |G. des Paten/der Patin| ⇒ štruca
Geschirrtuch ⇒ hangrli, kširfecen
gestreift ⇒ štrajfast
gewickelt ⇒ opasan
gewöhnlich ⇒ navaden
gewürfelt ⇒ kvadratast
gleich ⇒ glih
glitzern ⇒ bleščeti se, glicrati (se), svetiti se
Gold ⇒ zlato, zlatovje
golden ⇒ zlat
grau ⇒ siv
Griff ⇒ grif
grob ⇒ grob
grün ⇒ zelen
Gummi ⇒ guma ▷ |aus G.| ⇒ gumljast, gumnast
Gummiband ⇒ guma, gumi, lastriš
Gürtel ⇒ pas
Haar ⇒ las
Haarknoten ⇒ kopa
Haftel ▷ |H. beim Kleid| ⇒ haftelj, Dem. hafteljč
häkeln, gehäkelt ⇒ hekljati, hekljan
Haken ⇒ Dem. hakeljč, ▷ |H. beim Haftel| ⇒ mandeljč
Halbstiefel ⇒ štifeljč
Hals ⇒ kragen
Halskette ⇒ ketnica
Halskettenperle ⇒ grolica
Handarbeit ▷ |in H.| ⇒ NA ROKE (roka)
Handschuh ⇒ rokavica
Handtuch ⇒ antha, brisnica
hart ⇒ štajf
Haube ⇒ avba, Dem. avbica, havba, Dem. havbica, kapa
hausgemacht ⇒ domač
Hausschuh ▷ |hausgemachter H.| ⇒ čabata
Haut ⇒ koža
heften, geheftet ⇒ naheftati, naheftan
hell ⇒ leht
Hemd ⇒ srajišče, Dem. srajceli
Herrensocke ⇒ soken, zekelj
Herrenunterhose ⇒ gače, gate
hineinnähen ⇒ noter všivati
hinten ⇒ zadaj
hoch ⇒ visok
Hochzeit ⇒ ohcet
Hochzeits- ⇒ ohcetni
Höhe ⇒ višnjava
Holzschuh ⇒ cokla
Hose ⇒ hlače
Hosenröhre ⇒ hlačnica
Hosenschlitz ⇒ šnic
Hut ⇒ klobuk, Dem. klobučič
Kappe ⇒ kapa
Kapuze ⇒ kapucen
kardätschen ▷ |Wolle k. am Wollkamm| ⇒ kvar-tati

- kariert** ⇒ križast
Kästchen ▷ |Element beim Hacken| ⇒ kasteljč
kaufen ⇒ kupiti, noter kupiti
Kette ⇒ Dem. ketnica
Kinderhemdchen ⇒ kijklja
Kinderwagen ⇒ vozič
Kirchtag ⇒ žegen
Kissen ⇒ polšter, Dem. polšterc, polštrič
Kissenbezug ⇒ oblačilec
klappern ⇒ klapniti, klopotati
Kleiderbügel ⇒ helter¹, klajderhelter
Kleiderfutter ⇒ foter, podlaka, unterca, unterfoter
Kleiderschrank ⇒ kosten
Kleidung ⇒ gvant, Dem. gvantec, klad, Dem. kladič, obleka ▷ |einteilige K.| ⇒ CEL GVANT (gvant)
Kleidungsstück ⇒ kos, Dem. kosič
klein ▷ |zu k.| ⇒ cmiken
Kloth ⇒ glot
Kniestrumpf ⇒ kneštrimf
Knochen ▷ |aus K.| ⇒ kosten, koščen
knöchern ⇒ kosten, koščen
Knopf ⇒ knof, Dem. knofič
Knopfloch ⇒ knopfloh, knopflohlar
Knopfschlinge ⇒ šlingeljč
Knoten ⇒ knof
Kopfbedeckung ▷ |zur Tracht passende K.| ⇒ kapa
Kopftuch ⇒ facolet
Koralle ⇒ koralda
Korb ▷ |runder K.| ⇒ jerbas
Kostüm ⇒ kostim
Kragen ⇒ kragen, krogen ▷ |K. an einer Damenkleidung| ⇒ krageljč, kragenč
Kragenteil ▷ |k. bei einer Männerkleidung| ⇒ fazon, frson
Kranz ⇒ krona
Kränzchen ⇒ krona
kratzen ⇒ rušati
Krawatte ⇒ kravatelj
Kreuzstich ⇒ krajceljštih, krajčstih
Kügelchen ▷ |K. für Perlenstickerei| ⇒ perlinca
künstlich ▷ |aus künstlichem Material| ⇒ kunstan
kurz ⇒ kratek
kürzen ⇒ gorta šlogati
Lampenschirm ⇒ lompenširem
lang ⇒ dolg
Länge ⇒ daljnjava
Lasche ⇒ lošen
Läufer ▷ |Teppich| ⇒ lajfer
Leder ⇒ leder
Lederhose ⇒ lederhozen
ledern ⇒ ledrast
leicht ⇒ lahek
leinen ⇒ prten
Leintuch ⇒ rjuha, Dem. rjuhica
leuchten ⇒ svetiti se
licht ⇒ leht
Linnen ⇒ prt
Loch ⇒ jama, Dem. jamica
Loden- ⇒ lodnast
Lodenstoff ⇒ loden
machen ⇒ narediti
Maisstroh ⇒ fidranje
Mannequin ⇒ model
Männer ⇒ moštva
männlich ⇒ moški
Manschette ⇒ mašetna
Mantel ⇒ montelj, Dem. monteljč
Masche ⇒ mašen, Dem. mašenč
Maske ⇒ šemnjak
Matratze ⇒ modrocen
Metermaß ⇒ metra
Mieder ⇒ meder, Dem. medrček, moder, nedrc
Mode ⇒ moda
Model ⇒ model
Modenschau ⇒ sfilata
modern ⇒ moderno
Monogramm ⇒ monogram
Muster ⇒ model, mušter
Nachthemd ⇒ nohthemd
Nagel ⇒ žrebelj, Dem. žrebljič
nähen, genäht ⇒ co prišivati, našivati, pošivati, prišivati, šivati, zašivati ▷ |mit der Hand n.| ⇒ ŠIVATI NA ROKO (šivati), |mit der Nähmaschine n.| ▷ co prištepati, prištepati, štepati; ⇒ našivan, prišivan, šivan, zašivan ▷ |mit der Nähmaschine g.| ⇒ prištepan
Nähmaschine ⇒ mašinj, pfaf, sindžer
Nähnadel ⇒ šivanica
Naht ⇒ štepa
Naphthalin ⇒ naftalina
Netz ⇒ nec
neu ⇒ nov
niedrig ⇒ nizek
ober- ⇒ gorenji, zgorenji
Ohrring ⇒ oringelj
orangen ⇒ arančast
Öse ▷ |Ö. beim Haftel| ⇒ bajbca, vajbca
Ostern ⇒ VELIKA NOČ (noč)
Paar ⇒ par
passen ⇒ pasati, spasati
Perle ⇒ perla
Perlenstickerei ⇒ |Kügelchen für P.| ⇒ perlinca
Perlmutter ⇒ perlmuterst
Plastron ⇒ plastron
Plattstich ⇒ folštih
plissiert ⇒ plisiran
Pullover ⇒ pulover
quadratformig ⇒ kvadratatast

- Rand** ⇒ rob
Ras ⇒ ras ▷ |aus R.| ⇒ rasast
rau ⇒ rufast, rumfast
rauchledern ⇒ irhast
Regenschirm ⇒ umarela
Reihe ⇒ raja
Reißverschluss ⇒ rajsfršlus
Ring ⇒ rinčica
Rock ⇒ kıklja, Dem. kikljica
röhrenförmig ⇒ rorast
rosa ⇒ roza, rozast
Rose ⇒ rozelj
Rosenkranz ⇒ roženkranc
rösten ⇒ DEJATI NA SMAGO (smaga)
rot ⇒ črnol
rund ⇒ okrogel
Rüsche ⇒ kreželj
Sack ⇒ žakelj, Dem. žakeljč
Sakko ⇒ janka, jopa, jopič
Samt ⇒ žamet
samten ⇒ plišvat, žameten
Sandale ⇒ sandalen
Schaff ⇒ škaf
Schere ⇒ škarje
schlank ⇒ šlonk
Schlawanker ⇒ šlabanka
Schleier ⇒ šlajer
schlingen ⇒ zvezati
Schmuck ⇒ cir ▷ |Sch. aus Fäden| ⇒ šlingarija
Schnalle ⇒ šnola
schneiden ⇒ porezati, rezati, zrezati
Schneider ⇒ žnidar
Schneiderin ⇒ šivilja
schneidern, geschneidert ⇒ co prišivati, pošivati, šivati, zašivati; prišivan, zašivan
Schnittkurs ⇒ šnitkurs
Schnur ⇒ žnura
Schnürsenkel ⇒ žnura
Schubladenkasten ⇒ šubladelj
Schuh ⇒ čevelj, Dem. čevljič ▷ |Sch. mit Holzsohle| ⇒ cokelšu, |abgetragener Sch.| ⇒ čafeder, kalošna
Schuhzeug ▷ |Pantoffelähnliches Sch. aus Stoff| ⇒ škrpec
Schuhlöffel ⇒ šulefelj
Schulter ⇒ ramen
Schulterpolster ⇒ polštrič
Schultertuch ⇒ šultertuh
Schuluniform ⇒ burtah
Schürze ⇒ burtah
Schuster ⇒ čevljar, šostar
schwarz ⇒ črn
schwer ⇒ težek
Seide ⇒ žida
seiden ⇒ židast
Seite ▷ |auf der linken S.| ⇒ narobe, |auf der rechten S.| ⇒ NA LICE (lice)
Serviettenständer ⇒ portasalveta
Silber ⇒ srebro
silbern ⇒ srebrn
Socke ⇒ soken, zekelj
Sohle ⇒ podplata
Sonntag ⇒ nedelja
Spindel ▷ |beim Spinnrad| ⇒ kola
spinnen ⇒ presti
Spinnflügel ▷ |beim Spinnrad| ⇒ perutnica
Spinnrad ⇒ korvat
spitz ⇒ špikast
Spitze ⇒ špica², špicelj, špik
Spitzkragen ⇒ špickrogen
Spule ⇒ špola, Dem. špoljica
stark ⇒ močen
Stärke ⇒ šterk, šterka
stärken ⇒ šterkati
stecken ⇒ rušati
Stehkragen ⇒ štekrogen
steif ⇒ štajf
Stich ⇒ štih
sticken ⇒ štikati
Stiefel ⇒ štifelj, Dem. štifeljč
Stillstich ⇒ štilenštih
Stoff ⇒ blago, štof ▷ |aus S.| ⇒ štofast
Stoffetzen ⇒ cota, cunja, fecen
Stoffrest ⇒ restelj
Stößel ▷ |St. zum Herausklöpfen des Leinsamens| ⇒ lopuča
Strähne ⇒ štrena
Strampelhose ⇒ štrampelhozen
Streifen ⇒ štrajf
stricken, gestrickt ⇒ štrikati, štrikan
Strickjacke ⇒ jopa, jopica
Stricknadel ⇒ špica¹
Strohjak ⇒ slamnjak
Strohsack ⇒ slamnica
Strumpf ⇒ štumf, soken
Strumpfband ⇒ pantelj
Strumpfhose ⇒ štruphozen
Stück ⇒ flašter, kos, Dem. kosič, kraj
Tagesdecke ⇒ koperdeken
Taille ⇒ pas
Täschchen ⇒ tašeljč
Tasche ⇒ tošen, Dem. tošenček, ▷ |bei der Kleidung| ⇒ žok, Dem. žokič
Taschentuch ⇒ šnajcar
Tauf- ⇒ krsten
Taufdecke ⇒ ajnpintdekelj, portinfant, KRSTNA ODEJICA (odejica)
Teppich ⇒ tepih

- Tibet** ⇒ tibet
Tischläufer ⇒ tišlajfer
Tischtuch ⇒ dekelč, prtič
Tracht ⇒ kostim, noša, troht
tragen ⇒ nositi
Träger ⇒ ramnica
Tragring ⇒ cviteh, cvitrah
Trittbrett ⇒ pedalen
trocknen ⇒ posušiti se
Truhe ⇒ kufer ▷ |T. zur Aufbewahrung der Kleidung| ⇒ banka
Tuch ⇒ rjuha ▷ |T. um die Wand zu schonen| ⇒ bontšonar
Tüll ⇒ tul
überzogen ⇒ podvlečen, pokrit
Uhr ⇒ ura
umändern ⇒ predejati
umarbeiten ⇒ prenarediti
Umhang ⇒ pelerina, plaščič
umziehen ⇒ beksljati, sprebleči
untere ⇒ spodnji
Unterhose ▷ |lange U.| ⇒ SPODNJE HLAČE (hlače)
Unterrock ⇒ unterkikelj, SPODNJA KIKLJA (kiklja)
Verband ⇒ povoj
verbreitern ⇒ ven spustiti
verdreht ⇒ zasukan
verfälscht ⇒ foliš
vergoldet ⇒ pozlačen
verlängern ⇒ dolta spustiti, dolta šlogati
vertragen ⇒ firtrogati
verziert ▷ |in Handarbeit v.| ⇒ delan
- Viertel** ⇒ firtelj
violett ⇒ vijolast
Vorhang ⇒ firgonk
vorne ⇒ predaj
warm ⇒ topel
waschen ⇒ prati
wasserdicht ▷ |w. sein| ⇒ DRŽATI VODO (držati)
Watte ⇒ bata
weben, gewebt ⇒ tkati, tkan
wechseln ⇒ beksljati
wegwerfen ⇒ bek zatepsti, dejati bek, zatepsti
weich ⇒ mehke
Weihnachten ⇒ vinahti
weiß ⇒ bel
weit ⇒ širok
Weste ⇒ lajbič, pruštah
wickeln ⇒ zaviti, zavivati
Windel ⇒ plenica
Winter- ⇒ zimski
Wolldecke ⇒ kocen
Wolle ⇒ volna
wollen ⇒ volnast
Wollkamm ▷ |W. aus Draht| ⇒ kvarta, |am W. gereinigt| ⇒ skvartan
zerreißen, zerrissen ⇒ strgati, strgan
Zierband ⇒ porta, štrafen, štraifen, štrifelj
Zopf ⇒ kita
zusammenbinden ⇒ co zavezati, zavezati
zuschneiden ⇒ co urezati, urezati, zrezati
Zwirn ⇒ nit

Za monografijo *Ovčja vas in njena slovenska govornica* je delo z naslovom *Shranli smo jih v bančah* drugo knjižno delo, izšlo iz obnovljenih raziskovalnih taborov v Kanalski dolini, ki jih od leta 2003 prireja SKS Planika. Po obliki je konkordančni narečni slovar oblačilnega izrazja z večjezičnimi razlagami ter s spremnim besedilnim in slikovnim gradivom, po pomenu pa morda prva močnejša veja v prihodnosti bolj košatega drevesa splošnega slovarja govorov Kanalske doline. Prav tako je slovar priznanje tistim domačinom, ki si prizadevajo ohranjati svoj materni jezik in z njim delati prepoznavno tudi vso specifiko lastne duhovne in materialne kulture, vpete v ta majhen, a nadvse bogat večkulturni prostor.

Vera Smole

Iz tukajšnjega slovarja je še enkrat razvidna stara in čisto preprosta resnica, da je v narečju ubesedeno vse, kar je v njem (kadar koli bilo) treba povedati in izraziti. Pri tem govorci izrabljajo sredstva, ki so na razpolago v jezikih nasploh: besedotvorne postopke, pomenske prenose, besedne opise, izposojanje iz drugih jezikov in prilagajanje slovenskemu jeziku.

Slovar dokazuje ubesedovalno moč slovenskega narečja, kot se govori v Kanalski dolini, na severozahodnem robu slovenskega jezikovnega prostora. Priča o nekdanji in zdajšnji živi rabi ter dokumentira to jezikovno bogastvo za čedalje bolj konfekcijsko in v tem pomenu jezikovno revnejšo prihodnost.

Peter Weiss

9€

9 789612 546953